

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znesla mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica šte. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi
po tarifu.

Naša duhovščina in politika

Današnji članek nam narekujejo dopi-
si in poročila, ki jih dan za dnevom do-
bivamo iz raznih krajev banovine. Iz
njih razvidimo, da je v borbo za občin-
ske volitve zopet posegel tudi velik del
duhovske duhovščine. Razveseljivo je
naraslo število onih duhovnikov, ki no-
čejo več postati slepo orodje strupene
srkarske politike, a velik del duhov-
ščine na žalost vidi svojo nalogo še ved-
no bolj v dnevi politiki kakor pa v delu
za kraljestvo božje. Še bolj je žalostno,
da politikujoči duhovniki ne nastopajo v vo-
lilni borbi kot običajni državljani, mar-
več da se namenoma opirajo na svoj
posvečeni poklic in zlorabljajo njegov
vpliv za strankarsko-politične cilje.

Kot kristjani in katoličani smo upra-
vičeni in dolžni, da o tem resno sprego-
vorimo, saj škoduje duhovniško politi-
ziranje ne le duhovščini in cerkvi, mar-
več tudi verskemu življenju. Kolo časa
se suče danes hitreje kakor kdaj prej.
In povsod po svetu vidimo sadove, ki jih
je rodilo poseganje duhovščine v dnevno
politiko, povsod pa tudi opazujemo, ka-
ko se duhovščina prostoovoljno ali nepro-
stovoljno umika iz politike. V Španiji so
s pomočjo duhovščine klerikalci vladali
mnoga pokolenja, čez noč pa so doživeli
polom, ki je prizadajal hude udarce tudi
cerkvi sami. Kako malo moči ima politi-
ka cerkve v Italiji, nam dokazujejo zla-
sti tudi preganjanja slovenske katoliške
duhovščine v Primorju. Z razpustom
Centruma, duhovniško politične organi-
zacije v Nemčiji, je klerikalizem izgubil
svojo zadnjo močno oporo na svetu. Ako
Vatikan ni hotel riskirati še interesov
cerkve same, mu ni preostajalo drugega,
kakor da potegne duhovščino iz politič-
ne arene nazaj v cerkev, kar je bilo stor-
jeno z nemškimi koncordatami.

Vseh teh dalekosežnih sprememb ve-
lik del slovenske duhovščine ne vidi in
niče videti, kakor istih gospodov očitno-
no ne zanima protiversko in brezbožni-
ško gibanje, ki namenoma ne dela raz-
like med klerikalizmom in verstvom in
ki po svetu res predstavlja opasnost za
cerkve in vere. Med Slovenci so zelo, ze-
lo redki brezverci, še bolj redki pa pro-
tiverci. Cerkev je slovenski »liberalce«
ni bilo treba nič bati, kajti prav gotovo
je med njimi vsaj toliko dobrih in po-
štenih kristjanov, kakor med klerikalci.
Če bi se slovenska duhovščina depolitizi-
rala in ne bi stremela za politično nad-
vlado, bi se Slovenci brezčas bolj pravil-
no opredeljevali na dobre in manj dobre.
Brez dvoma bi se versko življenje poglo-
bilo in da idealno pozitivno delo bi bilo
potem pri nas več mislilo, rodilo pa bi
tudi več uspeha za narod in državo.

Šesti januar je ustvaril za slovensko
duhovščino najlepšo možnost, da bi se
na lep način potegnila iz političnega bla-
ta, zlasti ker je njen politični šef sam
razpustil politično organizacijo SLS. Ko-
liko dobrega bi lahko slovenska duhov-
ščina storila zadnja štiri leta, če bi se
bila posvetila samo intenzivnemu ver-
skemu delu, zlasti na polju krščanske
ljubezni in morale. Na žalost pa velik del
naše duhovščine ni hotel dobro sebi in
cerkvi. Skrivaj je kahal jezo proti dr-
žavi in proti režimu ter se pripravljaj na
— revanšo.

Tako smo morali doživeti, da so se pri
prvih volitvah, ki so same na sebi pre-
težno gospodarskega značaja, v prvih
vrstah marširale zopet pojavili politiku-
joči duhovniki in se vrgli v borbo z isto
nestrpnostjo kakor nekdaj. Iz letaka, ki
leži pred nami, je videti, da se proglša-
jo sedanje občinske volitve za nekak
plebiscit. Slovensko ljudstvo naj javno
pokaže, ali je za punktaše ali ne, ali je
za režim, ali proti režimu. In za to poli-
tiko se eksponirajo tudi duhovniki!

Malo čudno se vidi in sliši, da se tisti,
ki bi imeli predvsem čuvati javno avto-
riteto in ki bi se imeli v prvi vrsti ravnati
po nauku, naj se da Bogu, kar je božjega,
in kralju, kar je kraljevega, s svojim
postopanjem v politični borbi po-
stavljajo v izravnavo borbo proti obsto-
ječi državni oblasti. Zelo opasno in
prav malo oboroži to. Socialne in go-
spodarske rane Slovenije, zlasti pa tudi
rane ustanov, za katere nosi odgovor-
nost naša duhovščina, niso takega zna-
čaja, da bi se mogle zaceliti same od
sebe. Ni pametno, ako se lok preveč na-
penja.

Kakor morda še pri nobenih volitvah,
je videti pri sedanjih, kakšen mir in
kakšna sloga bi bila med našim ljud-
stvom, ako ga ne bi pomagala hujskati
politikujoča duhovščina. In povrh še za
stvar, ki je že v naprej izgubljena. Ni-
komur ne hodi pri nas na misel, da bi
v političnih in upravnih metodah posne-
mal klerikalnega diktatorja Dollfusa.
Za to tudi ni niti najmanjše potrebe. Po-
grešno pa je pričakovati, da bo rovarje
in teroriste morda kdo še božal. Vsakdo
ni rojen pod tako srečno zvezdo, da bi
se za kazen lahko prijetno sprehajal v
kakem udobnem letovišču.

Skrajni čas je, da se iztrezne še ona
duhovščina, ki se še ni. Že enkrat, pri
skupščinskih volitvah leta 1931., se je
prav po nepotrebnem postavila v na-

Plemenit zaključek kraljevega potovanja

Ob zaključku svojega potovanja je Nj. Vel. kralj posetil grobove
padlih borcev za svobodo Jugoslavije na Krfu in počastil njihov
spomin

Krf, 7. oktobra. r. Potovanje Nj. Vel. kralja in kraljice, tako pomembno in
uspešno po rezultatih, je bilo danes zaključeno z najplemenitejšo gesto jugo-
slovenskega vladarja, s posetom na grobovih herojev, ki so dali svoje življenje
za osvoboditev in uedinjenje vsega jugoslovenskega naroda in spe svoj po-
san v tuji, prijateljski zemlji.

Prvič po zgodovinskem umiku junaške srbske vojske preko Albanije je
danes zopet stopil na krfska tla Nj. Vel. Aleksander Karađordjevič, kralj Jugo-
slavije. Na istem kraju, kjer so ga takrat videli bolnega in onemoglega sredi
ruševin svoje armade, strmečega na grozno sliko herojske borbe, se je pojavil
danes zmagovalen, po triumfalnem pohodu preko morja kot edini, ki v burnih
letih preteklosti ni nikdar kolebal in se je vedno bolj dvigal. Prišel je, da se
pokloni na grobovih padlih borbov ob zaključku svojega poseta vseh jugo-
slovenskih bojišč in to v trenutku, ko je pripeljal svojo državo kot ponosen brod
na vedno nemirnem Balkanu v novo luko miru. Po obavljenih državnih
poslih, po usodnih razgovorih s šefi balkanskih držav je zaključil svoje po-
tovanje na grobovih onih, ki so s svojo krvjo ustvarili Jugoslavijo, da bi bila
velika, močna in srečna pod modrim vodstvom svojega kralja Aleksandra Kara-
đordjeviča.

Črpačev novih moči na s tolikimi žrtvami posvečenem Otoku smrti, se vrača
naš vladar v svojo prestolnico, da nadaljuje svoje veliko delo v korist vsega
svojega jugoslovenskega naroda, ki bo sledeč njegovemu svetlemu zgledu, s
podvojeno silo podprl njegova plemenita prizadevanja.

Turobna svečanost na grobovih herojev

Krf, 7. oktobra. r. Nj. Vel. kralj Alek-
sander in kraljica Marija sta s svojim
spremstvom snci ob 21. prispela na vojni
ladji »Dubrovnik« na Krf. Kraljevski dvo-
jici je priplul nasproti grški torpedni ru-
šilec »Spece«, ki je spremljal ladjo viso-
kih gostov do vhoda v krfsko pristanišče.

Prvi pozdrav padlim herojem

Ob vstopu v pristanišče so zažareli na
»Dubrovniku« vsi reflektorji in v žarki luči
osvetlili grobišče, koder počiva na tisoče
in tisoče padlih borbov. Tisočglašna množi-
ca, ki se je kljub pozni večerni uri zbrala
v pristanišču in ob obali, da pozdravi vlada-
rsko dvojico prijateljske države, je nemo
spremljala prvi pozdrav mrtvim soborcem,
da ne bi kalila tišine, ki je učinkovala tu-
robno-svečano.

V svitu reflektorjev je bilo videti Nj.
Vel. kralja, naslonjenega ob ograjo na kro-
vu »Dubrovnik«, kako nemo zre na tisoče
križev, ki skromno obeležujejo kraj, kjer
počiva elita junaških borbov za svobodo.
Blizu otoka Vida se je »Dubrovnik«
ustavil in zasidral. Tu sta Nj. Vel. kralja
pozdravila naš atenski poslanik g. Boško
Hristić in tiskovni ataše g. Radica. Po
kratkem razgovoru je Nj. Vel. kralj odšel
k počitku.

Pozdrav predsednika turške republike

Ko je »Dubrovnik« priplul v grške vode,
je poslal predsednik grške republike gosp.
Zaimis Nj. Vel. kralju naslednjo brzjo-
javko:

V trenutku, ko stopata Vaši Veličanstvi
na grško zemljo, sem zelo srečen, da Vam
lahko od vsega srca želim dobrodošlico in
da izrazim svoje najtoplejše želje za srečo
Vaših Veličanstev in za blagostanje jugo-
slovenskega naroda. Hkratu prosim Vaši
Veličanstvi, da sprejmete izraze mojega

zvestega prijateljstva, kakor tudi udanosti
grškega naroda.

Kraljeva zahvala

Nj. Vel. kralj je na pozdravno brzjojavko
g. Zaimisa odgovoril s tole brzjojavko:
Globoko so me ganili pozdravi, ki ste
mi jih poslali v času, ko stopam na grško
zemljo. Kraljica in jaz se zahvaljujemo Vaši
ekscelenci za izražena čuvstva. Zagotavljam
Vas svojega iskrenega in stalnega pri-
jateljstva, ki ga gojim do Vas in grškega
naroda.

Danes je napočil prekrasen, solnčni dan.
Morje je bilo nenavadno mirno, tihi valovi
s svojim enakomernim ritmom pa so še
bolj podčrtali svečano razpoloženje, ki je
zajelo ves Krf. Vse prebivalstvo se je zbra-
lo na obali, da pozdravi Nj. Vel. kralja
in kraljico Jugoslavije. Vse ladje v luki so
bile okrašene z jugoslovenskimi in grškimi
zastavami.

Ob 8.30 so z grškega torpednega rušilca
»Spece« oddali 21 topovskih strelcev v čast
in pozdrav jugoslovenskemu kraljevskemu
paru. »Dubrovnik« pa je odgovoril z ena-
kim številom strelcev na Krfu in bližnji
okolici je kar mrgolelo ljudi, ki so se zbra-
li, da vidijo in pozdravijo jugoslovenskega
kralja in kraljico.

Ob 9. so prispeli na ladjo jugoslovenski
poslanik v Atenah g. Hristić, podpred-
sednik grške vlade in vojni minister gene-
ral Kondilis, zunanji minister Maksim-
os, metropolit Aleksander v spre-
mstvu velikega števila duhovnikov, povelj-
nik krfskega mesta, prefekt otoka, krfski
župan ter še več drugih grških dostojan-
stvenikov in novinarjev.

Ob modri grobnici

»Dubrovnik« je nato dvignil sidra in po-
lagoma zaplul na morje, ki je bilo izredno
tiho in mirno. Sredi voda blizu otoka Vida,
pred takozvano Modro grobnico, se je lad-
ja ustavila. Tisoči trupel srbskih herojev

leže tu na dnu morja, ker jih niso mogli
pokopati na skopi zemlji. Metropolit Alek-
sander je opravil molitev, ki je bila krat-
ka, toda ganila je vse prisotne tako zelo,
da so se jim zasolile oči. Molil je za po-
koj duš tisočev mladih ljudi, katerih kosti
počivajo na dnu morja in so žrtvovali svo-
je življenje za rešitev domovine. Nj. Vel.
kralj Aleksander in kraljica Marija sta
vrgla v morje dva velika venca. Zastava
na jaboru se je spustila na pol droga v
znak časti in hvalečnosti junaškim sino-
vom jugoslovenske nacije, mornarji, ki so
bili postrojeni na krovu, so oddali častno
salvo, obenem pa so zagrmeli topovi na
krfski trdnjavi in na rušilu »Spece«. Ta
poklonitev nad hladnim grobom je bila res
nad vse pretresljiva.

Na Otoku smrti

Ko se je tako zaključila spominska sveča-
nost ob Modri grobnici, je »Dubrovnik«
odplul do obale otoka Vida. Otok Vid je
otok bolesti in solza, ena sama velika grob-

Veličasten sprejem na Krfu

Po tej žalni svečanosti sta se Nj. Vel.
kralj in kraljica z ostalim spremstvom vr-
nila na rušilec »Dubrovnik« in se odpeljala
na Krf. Sprejem na Krfu je bil nad vse
veličasten. Vojaska godba je zaigrala jugo-
slovensko državno himno, vse od pristani-
šča do mesta so bili postavljeni vojaški kor-
doni, za katerimi je s silnim navdajenjem
pozdravljala kraljevsko dvojico izredno ve-
lika množica ljudstva. Ljudstvo je viharno
vzklikalo kralju, kraljici in jugoslovenski
državi. Jugoslovenski kraljevski par se je
s častno stražo grške konjenice odpeljal v
mesto. Ob vseh poli je tvorila gosta množi-
ca špalir in neprestano vzklikala: »Herete
Kalos! Dobrodošli!« ter metala cvetje na
kraljevski avtomobil.

Ogled mesta

Pri tej priliki se je najlepše pokazalo,
kako lep spomin je pustilo med krfskim
prebivalstvom nekdanje bivanje Nj. Vel.
kralja in srbske vojske na Krfu. Med vož-
njo po Krfu je Nj. Vel. kralj kazal Nj. Vel.
kraljici mesta in kraje, kjer je bil nekoč.

Najprej sta kralj in kraljica posešla Ka-
non, odkoder sta si e terase ogledala mor-
je in Ulikov otok. Kralj je kazal kraljici,
kje so bili razvrščeni srbski tabori pred 17
leti, 20 minut nato je kraljevska dvojica
nadaljevala pot v Ahileon. V prvem avto-
mobilu je poleg kralja zaval mesto pod-
predsednik grške vlade general Kondilis,
v drugem avtomobilu pa se je peljala z Nj.
Vel. kraljico Marijo soproga grškega po-
jedelskega ministra Teotokisa. V Ahileo-
nu sta si ogledala dvor in vrt ter takoj na-
to nadaljevala pot proti Peleku, kjer se je
kralj že kot prestolonaslednik pred davni-
mi leti čestokrat mudil. Kraljica se je ži-
vahno zanimala za vse podrobnosti. Iz Pe-
leka se je sprevod avtomobilov znova vrnil
v Krf, kjer je ljudstvo jugoslovenskega vla-
darja ponovno sprejelo z viharimi vzkliki.
Na povratku je sedel v avtomobilu poleg
kralja grški zunanji minister Maksimos, v
avtomobilu poleg kraljice pa vojni minister
general Kondilis. Kraljevski par se je vr-
nil v mesto ob 11. dopoldne. Tu si je ogled-
dal hotel »Angleterrec«, kjer je bil sedež
srbske vlade in Narodne skupščine ter
Grško banko, v kateri je bil dvor. Vse me-
sto je bilo na ulici. Po cestah so krožile
godbe, ki so igrale jugoslovensko in grško
himno.

Svečano kosilo na »Dubrovniku«

Jugoslovenski kraljevski par se je nato
vrnil na parnik, kjer je bilo prirejeno sve-
čano kosilo, ki so ga razen Nj. Vel. kra-
lja in kraljice ter njunega spremstva udele-
žili grški ministri, jugoslovenski poslanik,
grška duhovščina ter krfski dostojanstve-
niki.

Razgovor z grškimi ministri

Po kosilu na »Dubrovniku« se je Nj. Vel.
kralj nekaj časa razgovarjal z ministroma
g. Kondilism in Maksimom, ki sta se nato
poslovala od Nj. Vel. kralja in zapustila
ladjo.

Povratak v domovino

Ob 16. je jugoslovenski kraljevski par z
rušilec »Dubrovnikom« zapustil krfsko
luko. Grške oblasti so mu poslednjč zka-
zale vse časti.

S Krf je rušilec »Dubrovnik« odplul v
Kotor, Nj. Vel. kralj in kraljica se preko
Cetinja, Andrijevice in Peči vrneta v Beo-

nica herojev. Kralj in kraljica ter njuno
spremstvo so se z motornim čolnom odpe-
ljali zadnjih 100 m po gladini ter se iz-
kralji tik ob grobeh. Tu jih je čakal ču-
vaj pokopališča, rezervni oficir Božidar
Joković. Nj. Vel. kralj je bil silno ganjen
ter se je z dolгим pogledom ozrl po kri-
žih in pobožal enega in drugega. V očeh
so se mu zalesketale solze. Prišel je, da
pozdravi glasnike velike Jugoslavije. Me-
tropolit Aleksander je opravil žalne mo-
litve in blagoslovil vse grobove. Kralj in
kraljica sta položila pred veliki spomenik,
ki se dviga na pokopališču, dve kiti lepega
cvetja in se poklonila spomenu junakov. S
krfske trdnjave, »Dubrovnik« in grškega
rušilca so grmeli topovski strelci.

Tedaj je pristopil k spomeniku grški vo-
jni minister general Kondilis, položil na
kamen krasen venec in nato kratko spre-
govoril, slaveč brastvo obeh narodov. V
svojem govoru je med drugim dejal:

Grška vojska, ki se je ramo ob rami
borila z junaško jugoslovensko vojsko, ču-
ti danes v globoki presunjeni žalosti z oni-
mi, ki so dali svoje življenje za ustvaritev
velike Jugoslavije, zveste prijateljske Grči-
je.

Nj. Vel. kralj se je toplo zahvalil grške-
mu generalu za njegove lepe besede, na-
kar so tudi razni drugi predstavniki polo-
žili vence. Dvorna dama gd. Gručić je
položila venec v imenu Kola srbskih sester,
g. Djuro Višić pa v imenu jugoslovenskih
novinarjev. Nj. Vel. kralj se je toplo za-
hvalil tudi metropolitu Aleksandru. Ko
so bile svečanosti končane, sta kralj in
kraljica obšla grobove. Njuna pot je tra-
jala vse do 10. ure. Ves čas je vladala na
pokopališču grobna tišina. Pot jugosloven-
ske vladarske dvojice je bila ginljiva po-
božnost.

Komunike o krfskih razgovorih

Krf, 7. oktobra AA. Po kosilu pri Nj. Vel.
kralju sta grška ministra Maximos in
Kondilis izjavila v imenu grške vlade:
Interesi grške politike na Balkanu so isti,
kakor interesi Jugoslavije, ki ima pred
oči samo mir na Balkanu, to je tudi v
interesu Grčije same. Pakt med Grčijo in
Turčijo je bil sklenjen v svrhu ohranitve
miru na Balkanu, kar je tudi v bistvenem
interesu Jugoslavije.

Komentarji grškega tiska

Atene, 7. oktobra AA. Glede na današnji
obisk Nj. Vel. kralja Aleksandra in kralji-
ce Marije na Krfu objavljajo listi zelo to-
ple pozdravne članke. Poluradni list »Eli-
nikon Melon« objavlja članek s sliko, ki
predstavlja prekrizano grško in jugoslo-
sko zastavo, »Elefteron Vima« pa članek
izpod peresa bivšega ravnatelja v zuna-
jem ministstvu g. Melasa. Pisec članka
naglašja dobre rezultate sestankov med Nj.
Vel. kraljem Aleksandrom in predsedni-
kom grške republike g. Zaimisom. Listi
poročajo v zanosnih člankih o svečanosti
pri obisku jugoslovenskega kraljevkega
para na Krfu in Vidu. Prav tako naglaš-
ajo, da je pri sprejemu navdušeno sodelo-
valo vse grško prebivalstvo. »Proia« ob-
žaluje v svojem uvodniku, da ni jugoslo-
venski kraljevski par dalj časa ostal na
grških tleh. List se spoštljivo klanja spo-
minu junakov, ki počivajo na otoku Vidu
in v Sinji grobnici.

Zopet peklenski stroj pri Zagrebu

Beograd, 7. oktobra. AA. Na železniški
progi Zagreb-Zidani most je snci eksplo-
diral peklenski stroj med železniskima po-
stajama Podsusedom in Zaprešićem, 12 km
od Zagreba. Položen je bil med železni-
skim pragom in tračnico ter je bil na ka-
pico, ki je bila postavljena na tračnico
ter zvezana z razstrelivom. Eksplozija je
nastala v trenutku, ko je privozil tovorni
vlak št. 666. Zaradi eksplozije se je od-
trgal od tračnice 32 cm dolg kos. Loko-
motiva je bila le neznatno poškodovana
ter je mogla nadaljevati vožnjo. Človeških
žrtve ni.

Po najdenih ostankih se more presoditi,
da je bil peklenski stroj v pločevinasti
škafli in da je bil iste vrste, kakor pe-
klenski stroji, ki so jih z drugimi razstrel-
ivi in orožjem prinesli iz Zadra in so jih
lansko leto našli pri odkritju velebitske
afere. Uvedena je preiskava.

Polski letalski obisk v Bukarešti

Varšava, 7. oktobra s. Listi poročajo,
da bo v kratkem obiskala eskadrila 42 lov-
skih letal Bukarešto ter s tem vrnila lan-
ski obisk šefa rumunskega zrakoplovstva
princa Nikolaja na Poljskem.

Pomagajmo si,

sledeč onim, ki so si že tolikokrat uspešno
pomagali z »Jutrovim« malim oglašnikom.
Danes bo 431 ponudnikom in povpraševal-
cem nudil, kar iščejo.

Predsednik Nikola Uzunović o volilni borbi v Sloveniji

Nepovratno so minili časi verskih in plemenskih front — Spoštujmo vero, borimo se pa proti njeni zlorabi v politične svrhe — Sprememb, kakršne želi in napoveduje opozicija, nikdar ne bo — Pozdrav slovenskim pristašem JNS

Beograd, 7. oktobra. v. Predsednik Jugoslovenske nacionalne stranke g. Nikola Uzunović je bil tako ljubezniv, da je sprejel »Jutrovega« poročevalca in mu dal izjavo o svojih pogledih na volilno borbo v Sloveniji.

Gosp. Nikola Uzunović je eden najuglednejših in najbolj izkušenih politikov in državnikov v Jugoslaviji. Ko je bil živ še veliki Pašić, je bil g. Uzunović njegov intimen prijatelj in najožji sodrugi in v takratni radikalni stranki, po Pašićevi smrti pa je veljal za enega prvih strankinih voditeljev. Bil je zato tudi večkrat ministrski predsednik. Po 6. januarjem se je iskreno oklenil nove politike, ki jo je spoznal za najboljšo in za edino pot k okrepljeni Jugoslaviji. Postal in do danes ostal je stebler jugoslovenskega režima in ko si je Jugoslovenska nacionalna stranka volila svojega prvega predsednika, se je zdelo po sebi umevno, da to ne more biti nihče drugi kakor g. Uzunović. Izvoljen je bil soglasno in s silnimi ovacijami. Kot predsednik političnega pokreta, za katerim stoji ogromna večina jugoslovenskih državljanov, je g. Uzunović danes eden najmerodajnejših in vplivnejših v naši domovini.

Z javnimi izjavami predsednik Uzunović ni radodaren. Redki so njegovi govori, še redkeje njegove izjave v listih. Tem večjega pomena je zato izjava, ki jo je dal »Jutru« o občinskih volitvah v Sloveniji in ki podaja o volilnih metodah naše takozvane opozicije avtoritativno mnenje uglednega in vplivnega državnika. G. Uzunović je rekel:

»Po poročilih, ki jih ima vodstvo naše stranke, je borba za občinske volitve v dravski banovini zelo živahna. Opozicija nastopa z vso svojo močjo. Proti temu bi nihče ne imel ničesar, toda kakor slišim, se tamošnja opozicija ni naučila ničesar novega in ne pozabila na staro. Tudi danes gre v borbo s starim orožjem. Očitno se še vedno ne zaveda, da so nepovratno minili časi verskih in plemenskih front. V naši lepi Jugoslaviji nikdar več ne bo niti ne more priti do izraza nobena politična grupacija, ki ne računa z dejstvom, da so temelji za naše notranje politično življenje postavljeni z zgodovinskim manifestom, z državno ustavo in z obstoječo državo ureditvijo. Vsaka in vsakogar akcija izven tega okvirja ni več nikakoli politika, marveč je pustolovščina.

Kolikor pa poznamo brate Slovence, oni niso avanturisti, nego realni ljudje. Zato sem prepričan, da bodo kot taki 15. oktobra poklonili svoje zaupanje zdravi in danes edino možni državni politiki popolnega edinstva, kojevo silici v dravski banovini so pristaši naše Jugoslovenske nacionalne stranke. Prepričan sem, da bodo Slovenci v veliki večini glasovali za kste naših prijateljev.

Če se opozicija v dravski banovini pri agitaciji poslužuje zlorabe verske in plemenske občutljivosti in če proroka-

je, kakor da bi imela 16. oktobra nastopiti sprememba, ki bi vse naše politično življenje vrnila na ona stara pota — mi vsem tem demagogom, ki zavalajo ljudstvo, jasno in glasno odgovorjamo:

Jugoslovenska nacionalna stranka — kakor je to rečeno tudi v njenem programu — spoštuje vero ter plemenske in pokrajinske posebnosti, toda bori se in se bo borila proti vsem, ki vse to zlorablja v strankarske svrhe. Kar se tiče intrig o povratku starih, prejšnjih razmer, sem že rekel, da je staro nepovratno, končano. Ne samo, da 16. oktobra ne bo nikakoli sprememb, o kakršnih govori opozicija v dravski banovini. Takih izprememb, kakršnih si opozicija želi, sploh nikdar več ne bo! Če se ima kaj spremeniti, potem ima izpremeniti opozicija iz vseh temeljev, in to čimprej celokupno svojo politiko in vse svoje postopanje. Prepričan sem, da ji bo v to služil tudi 15. oktober kot dober pouk.

Pozdravljam vse prijatelje v dravski banovini. Zavedajo naj se, da so del vojske, ki je nepremagljiva, ker je nepremagljiva zvestava, pod katero se borijo. Četudi bi v kaki občini ostali v manjšini, naj vedo, da stojijo za njimi pol milijon zavednih Jugoslovenov, organiziranih v Jugoslovenski nacionalni stranki, ki jih ne bo nikdar zapustila.

rodov so danes obravnavali načrt resolucije glede podpore nemškim beguncem, ki jo je izdelal tozadevni pododbor. Določeno je bilo, da votira Društvo narodov 25.000 švicarskih frankov in korist nemskim emigrantom. Nemški delegat je izjavil, da Nemčija materialno ne more prispevati k tej podpori. Društvo narodov sploh ni pristojno za urejanje takih vprašanj. Morda bi Nemčija podprla tako pomožno akcijo, če bi jo povzela kak druga instanca. Švicarski delegat je v svojih zaključnih izjavah naglasil, da bi se lahko pripetilo, da bi nemški delegat onemogočil sprejem resolucije, ter da je sprito tega potrebno, da se najde druga rešitev v svrhu realizacije pododbore resolucije. Seja je bila odložena do torka. Pododbor pa bo medtem proučeval še nadalje rešitev tega vprašanja.

Celjski občinski svet

Celje, 7. oktobra.

Snoči je imel celjski občinski svet prvo redno sejo po počitnicah pod predsedstvom podžupana g. Ravnikarja.

Občina bo obnovila porušeno brv čez Savinjo pri mestnem parku in dosedanjem mestu, pač pa bo brv dvignila za pol metra, da se zmanjša nevarnost ob poplavih. Občina bo dala popraviti tudi poslopje, v katerem je nastanjeno poveljstvo vojaškega okrožja. Zvišanje pristojbin v mestnih kopališčih ob Savinji ostane tudi prihodnje leto v veljavi. Prošnje za odpis veseličnega davka bo mestno načelstvo odslej brezpogojno odklanjalo. Pri izdatkih za mestno policijo bo dosežen letos prihranek 50.000 Din. Občina vztraja na sklepu, da plača za prostore borze dela v poslopju Delavske zbornice v Celju mesečno samo 500 Din, ker je dosedanja najemnina 1.000 Din previsoka.

Odobreni so bili računski zaključki mestnega gospodarstva za l. 1932. Dohodki so znašali lani 6.131.000 Din, izdatki 6.425.000, prihodnjak pa 294.000 Din. Dolgovi mestne občine znašajo 13.883.750 Din, nje-no čisto premoženje pa 15.286.000 Din. Lani je bilo plačanih za 356.000 Din manj ob-činskih doliad na drž. neposredne davke, nego je bilo predvideno v proračunu, dalje 160.000 Din manj trošarine na vino, 98.000 Din manj trošarine na pivu, 154.000 Din manj cestne naklade in 186.000 Din manj kuluka. Od občinskih podjetij je imel mestni vodovod lani izgube 296.000 Din, mestna klanjica 38.671 Din in pogrebni zavod 1.803 Din, dočim je mestna elektrarna in plinar- na izkazala 32.366 Din dobička.

Na južni strani hotela »Poštec« bo občina ogradila hodnik za pešce na stroške hotelir- ja Rebeuschegga. Občinski svet je izrekel krajeno potrebo za gostilniško koncesijo g. Amalije Hobergerjeve. Mestno načel- stvo bo strogo pazilo, da bodo pri nakazilih živih brezposelnim in revežem enako upo- števanji vsi trgovci. Mestna občina je pri- pravljena podprati javno električno raz- svetljavo na Ljubljanski cesti od Buteve- vega mosta na Ložnici in dobavit tok brez- plačne, če bo okoliška občina krila in- stalacijske stroške. Ker je zadnja poplava uničila transformator pri bivši Pertinacovi tovarni, bosta stanovanjska kolonija pri Sp. Lanovcu in Vohovarjeva tovarna pri- ključeni na transformatorje pri novih to- varnah poleg Sp. Lanovca. Ker bo s tem zvišana napetost od 110 na 220 voltov, bo mestna elektrarna zamenjala strankam po dve žarnici po 110 voltov za eno žarnico za 220 voltov; obenem bo tudi brezplačno izmenjala likalnike, števec itd. Občina bo najela pri Pokojniškem zavodu posojilo v znesku 750.000 Din za nabavo novih retort- nih peči za mestno plinaro.

Herriotu gre na bolje

Lyon, 7. oktobra. AA. Današnji bulletin o Herriotovem stanju pravi, da je tempera- tura znatno padla. Splošno stanje je dobro, bolečine so ponehale. Vzlic temu je bol- niku potreben popoln mir in ne sme spre- jemati obiskov.

Kandidatne liste za občinske volitve

Pristojna okrajna sodišča so potrdila da- lejše naslednje kandidatne liste za občinske volitve:

Srez: Brežiški

Podsreda (2): Ernest Bezenšek, trg. in Ed. Škrbec, kmet v Pokleku.

Srez: Celjski

Gomilsko (2): Iv. Hočevan, gost.; Polzela (2): Anton Mešič, pos.

Srez: Črnomeljski

Semlč: Ivan Kočevan, pos. Vavpča vas; Stari trg (2): Jos. Šterk st., gostilničar v Predgradu in Marko Majerle, gost. v St. trgu.

Srez: Gornjegrajski

Gornji grad mesto: Fran Mermal, pos.; Gornji grad okolica (2): Ant. Zehel, pos. in J. Pale, pos.; Ljubno (2): Fran Kolenc, velepos. in Ant. Sem, lesni trgovec; Luče (2): Ig. Zamernik, pos. in Iv. Voler, pos.; Mozirje trg: Mat. Goričar, ban. svetnik; Mozirje okolica (2): Venč. Znidaršič, župan in A. Stvarnik, pos.; Rečica ob Sa- vlinji (2): Iv. Matek, lesni trgovec in Fr. Rakun, lesni trgovec; Solčava: Fr. Ožep, pos.; Smartno ob Paki (2): Fr. Bizjak, pos.; Zadreta (2): Fr. Levar, pos. in I. Partl, trgovec.

Srez: Kočevski

Dolenja vas (2): Jos. Henigman, pos. in Karel Kromar, pos.; Kočevje mesto: Anton Lovšin, notar; Loški potok (2): Ivan Lav- rič, trg. in Jos. Rus, pos. v Travniku; Rib- nica trg (2): Ivan Klun, pos. in Fr. Petek st. pos.; Ribnica okolica (2): Fr. Kovačič, trg. v Jurjevici in Matija Smale, pos. na Bregu; Sodražica (2): Evgen Ivanc, tovar- nar in Iv. Levstek, pos.; Videm-Dobrepolje (2): Ivan Šteh, pos. Podgorica.

Srez: Kranjski

Cerkije (3): Jos. Robas, kmet v Cerk- ljah, Ivan Kern, trgovec in Fr. Šleme, trgovec v Zg. Brniku; Jezersko (2): Pe- ter Virnik, avtobusni podjetnik in Fr. Mu- ri, kmet, Zg. Jezersko; Kranj (2): Ciril Pirc, trgovec in dr. Fr. Šemrov, ind. v Kra- nju; Naklo (2): Jan. Pavlin, kmet na Po- lici in Jan. Marinšek, kmet v Strahinju; Predvor (2): Peter Markič, pos. Zg. Be- la in Jan. Bizjak, pos. sin v Zg. Bel; Pre- lasje (2): Jan. Novak, pos. v Primskovem in Iv. Zabret, tovarnar; Smlednik-Trboje (2): Jernej Bohinec, pos. in Jože Burgar, kmet v Hrašah; Strazišče (2): Ant. Križ- nar, trg. in Ciril Šifrar, trgovec v Strazi- šču; Sv. Jošt: Iv. Papler, pos. v Sp. Bes- nici.

Srez kranjski

(izpostava Škofja Loka)

Oseltica (2): Jan. Jezeršek, pos. v Fuži- nah in Anton Kotalj, pos. v Oseltici; Polja- ne (2): Anton Čadež, pos. v Srednji vasi in Iv. Debeljak, pos. na Visokem; Selca (2): Fr. Šmid, kmet in Fr. Benedik, pos. v Dol.

Volilna borba v rudniškem revirju

V Zagorju

Zagorje 6. oktobra. Zagorska občina bo vsled pregrupacij okoliških občin ena največjih v litjskem srezu. Volilcev je nad 2300. Zato je umev- no, da se je razvila huda volilna borba. Postavljene in že odobrene so tri liste: nacionalna, punktaška in socialistična.

Vse se je poskusilo na levo in desno, da se za ublažitev velike gospodarske in socialne krize, ki vlada v revirju združi vse prebivalstvo k složenemu nastopu. Po- nudba je bila odklonjena, ker so dobile moč osebe, ki žive od razpihovanja stra- sti in, kjer le morejo, nastopajo skupno proti pristašem državne nacionalne misli. Zato so raje sestavili svoje liste. Dobro je edino, da so nekateri, ki se nasledil oblu- bne raznih zagovarjev prekalici svoje po- bise, ker so videli, da jim ni za občinsko gospodarstvo ampak le za separatistično politiko. Dosedanjemu občinskemu delo- vanju pa nimajo očiti drugi zagorci to, da ni mogel storiti tega, kar se ni posre- čilo še nikomur na svetu, namreč — od- praviti brezposelnost.

Občinski odbor je delal na omejitve brez- poselnosti na vseh koncih. S težko borbo in nešteti deputacijami se je posrečilo dobiti sredstvo za javna dela, samo da se je pomagalo brezposelnemu delavstvu. Na- redilo bi se pač še kaj več, ako bi bile občinske kase polne. Odpadek na davščih- nah pa znaša nad 300.000 Din!

Zato odločno lahko zavračamo vsako ne- pošteno volilno agitacijo, katero vodijo ne- kateri punktaši proti sedanjemu občinsko- gospodarstvu. Vsi trezni pametni volilci bodo glasovali za listo JNS, katere nosi- lec je Drnovšek Ivan, posestnik in gostil- ničar v Zagorju.

V Trbovljah

Trbovlje, 6. oktobra. Za občinske volitve sta vloženi v Trbov- ljah dve listi »Jugoslovenska gospodarska delavska lista« in punktaško marksistična »Lista združenih kmetov, obrtnikov in de- lavcev«. Prva lista vsebuje povečini v po- litičnem življenju nove ljudi, ki se pa dobro zavedajo, kako težka naloga ka nova ob- činski odbor. Moral bo prevzeti težko na- logo, izvesti najnujnejše gospodarske zadeve in skrbeti za naše gladujoče prebivalstvo. Vse to pri deficitu 1.300.000 Din, ki ga bo izkazoval letošnji občinski proračun zaradi padca davčnih dajatev TPD in zaradi manj- ših dohodkov na trošarinah! Težki veliki in težki nalogi bo novi občinski odbor kos le, ako bo imel zaslabo v državni in banovni- ski upravi. Obe, država in banovina sta do sedaj storili, kar je bilo v njuni moči, da sta v danih razmerah vsaj deloma lajšali veliko bedo, ki je grozila našemu prebiva- lstvu. Prepričani smo, da bosta oba činite- lja tudi v bodoče storila za trboveljsko prebivalstvo kar največ je mogoče, ako bo novo izvoljena uprava uživala njiju zaupa- nje.

»Lista združenih kmetov, obrtnikov in de- lavcev« je sestavljena večinoma iz ljudi, ki so že prejšnja leta dolgo gospodarili na naši občini in so soodgovorni za njeno delo. Na tej listi so se združili punktaši in del marksistov. Oboji si v ideološkem pogledu

vasi; Sorica (2): Al. Pintar in Anton Gro- har, pos. v Sp. Sorici; Stara Loka (2): An- ton Hafner, pos. v St. Dvoru in Fr. Hart- man, pos.; Škofja Loka (2): Stevo Sink, notar in Matevž Zihler, gostilničar; Trata (2): Fr. Jelovčan, trgovec v Gor. vasi in Fr. Uršič, pos. v Hotavljah; Zmicec (2): Pavel Mrak, lesni trgovec v Gabrku in Pav. Dolinar, gost. v Zmincu; Zelenik (2): Ni- ko Zumer, ind. Škovine in Jos. Globočnik, veleposestnik.

Srez: Krški

Krška okolica (2): Fr. Strgar ml. pos. v Leskovcu; Mokronog (2): Ivan Deu, gostil- ničar v Mokronogu in Ant. Strupek, kmet v Slepšoku; Raka (2): Al. Šiško, pos. Sela; Sv. Križ (2): Ant. Kodrič, mlinar, šutne; St. Rupert: Tomo Prijatelj, pos. v Rakov- niku; Tržišče: Ant. Tratar, pos. v Skrov- niku.

Srez: Litijski

Krka (2): Jan Podržaj, pos. v Gradičku; St. Vid pri Stični (2): Fr. Krašovec, trgo- vec; Višnja gora (2): Jos. Erjavec, fotograf v Podsmrekah; Vel. Gaber (2): Josip Čebu- lar, gost. v Bregu.

Srez: Ljubljanski

Dobrunje (3): Jos. Miklavc, kmet v Pod- melniku; Dol (2): Iv. Grad star., gost. v Beričevem; Moste (2): Pav. Pavlič, tes. mojster; Vič (3): Jurij Petrovičič, župan, Rožna dolina, Viktor Pavlič, brivec, Glin- ce; Zg. Šiška (2): Ivan Zakotnik, tes. moj- ster v Zg. šiški.

Srez: Logaški

Begunje: Ant. Meden, pos.; Dol. Logatec: Jak. Maček, ind.; Gor. Logatec (2): Mirko Puppis, trgovec in Josip Turk, pos.; Ra- kek: Andrej Modic, kmet; Rovte (2): Ant. Merlak, pos.

Srez: Metliški

Gradac: Iv. Smuk, pos. Mlake.

Srez: Novomeški

Črmošnjice: Iv. Petschauer, gostilničar; Prečna (2): Jos. Zagorec, kamnosek v Br- ljinu; Trebnje (2): Jos. Miklič, pos. Lako- vek; Vel. Loka (2): St. Abulinar, pos. Mali Videm.

Srez: Radovljanski

Bled (2): Jos. Vrhunc, hotelir, Grad; Boh. Srednja vas (2): Jos. Sodja, pos. v Česnjici in Jan. Hodnik, gost.; Dovje (2): Gregor Glančnik, pos. in Jan. Ancejl, sedlar; Gor- je (2): Jan. Jakob, pos. v Podhomu; Jese- nice (3): dr. Aleš Stanovnik, odvjetnik; Kor. Bela (3): Jože Svetlin, tov. namešče- nec v Javorniku; Kr. gora: Avg. Ferjančič, upok.; Kropa (2): Jak. Cerar, pos. Otoče; Lesce (2): Ivan Azman, pos. Hraše; Rato- če: Jos. Pintbah, pos.; Ribno (2): Jan. Mu- lej, kmet, Selo in Mat. Cengle, les. trgovec.

Srez: Slovenjegraški

Smartno pri Slovenjgradu (2): Ivan Pe- čoler, pos. v Gradišču.

diamentralno nasprotujejo in nimajo ničesar skupnega. Kako nenaraven je ta »za- kon« nam pričajo notranji boji, ki so se razvneli v obeh skupinah. Listi se je pri- družili tudi del obrtnikov, med njimi tudi taki, ki svoj čas niso mogli zadosti obso- di socialističnega gospodarstva in so bili polni gaje za vse, kar so svoj čas napra- vili socialisti. Kaj je dovelo te ljudi na to listo, je težko razumeti. Morda mislijo, da jim o lažje doseči izboljšanje položaja obrtniškega stanu, ako bodo demonstrirali proti državni politiki!

Pred zaključkom v Atenah

Jugoslavija krepko na 2. mestu — Burato- vič in Kleut na častnih mestih

Atene, 7. oktobra. p. Danes popoldne so se v marmornatem stadionu nadaljevale balkanske igre. Rezultati današnjih tekem so bili naslednji:

200 m (predtek): 1. Frangudis 21.6, 2. Sekalarijon (G) 23, 3. Mehmed Ali (T) 23.1, 4. Kovacs (R) 23.2.

400 m z zaprekami: 1. Mantikas (G) 56.1, 2. Sekalarijon 58.2, 3. Said (T) 61.1, 4. Dre- mil (T) 61.2.

Skok v daljino: 1. Buratović (J) 6.85, 2. Georgapoulos (G) 6.76, 3. Tasi (T) 6.65, 4. Stepišnik (J) 6.64.

5 km: 1. Kukalas (G) 15:49, 2. Krevs (J) 15:50, 3. Manea (R) 15:53, 4. Paouris (G) 16:12.

Disk (helenski stil): 1. Gančev (B) 37.67, 2. Kleut (J) 36.87, 3. Silas (T) 34.91, 4. Veinoglou (G) 34.32.

Balkanska stafeta: 1. Grška 3:28, 2. Bol- garija 3:30, 3. Jugoslavija 3:36, 4. Turška 3:37.

Po današnjem dnevu je stanje toč- naslednje: Grčija 100, Jugoslavija 72, Tur- ška 43, Rumunija 40, Bolgarija 33, Alba- nija 6.

Tekme se zaključijo jutri popoldne.

Vrhovni svet državne obrambe v ČSR

Praga, 7. oktobra. AA. ČKT poroča: Ministrski svet je odobril načrt o ureditvi vrhovnega sveta državne obrambe. Ob- enem je sprejel na znanje poročilo zuna- njega ministra dr. Beneša o sestanku v Si- naji in o pogajanjih v Zenevi.

Vremenska napoved

Zagrebska vremenska napoved za danes: Pretežno vedro, zjutraj megleno, toplo, stal- no. — Situacija včerajšnja dne: Antici- klon, ki se je iz Anglije razširil proti juvo- vzhodu in zajel vse južni del kontinenta, se je v zadnjih 24 urah ojačil in povzročil nad južno Evropo stalno toplo in vedro ve- me. Pritisk je v centralnih in vzhodnih krajih države narasel za 1 do 5 mm. V Pri- morju, Sloveniji in Liki so narasle tem- perature za 1 do 4, v centralnih in vzhodnih krajih države pa so za prav toliko stopnj- padle.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Osvežujoči južni vetrovi v prostih legah; v zapada pooblaščen, toda sprva samo visoki in lahki oblaki. Razmeroma visoke tem- perature.

Nova nemška spletk

Nemci skušajo znova izolirati Francijo v pogledu razorožitve in razbiti sporazum med Francijo in Anglijo

Pariz, 7. oktobra. AA. Havas poroča: Listi si še niso na jasnem, kakšni so pro- tipredlogi, ki jih je Nemčija včeraj izročila v Londonu in v Rimu. Kasneje so bili izročeni tudi Normanu Davisu v Zenevi, ki pa jih ni sprejel s posebnim zadovolj- stvom.

»Excelsior« pravi, da je nemška spletka dokaj jasna. Gre za to, da Nemčija pridobi Veliko Britanijo in Italijo kot nekakšni po- sredovalci, ki naj bi pritisnili na Francijo. Prav tako naj bi povzročila ta spletk v Franciji polemiko z nepopolnimi podatki in napačnimi osnovami, kasneje bi vsi na- padli Francijo, češ da je povzročila ne- uspeh konference. Zato je bolje vzdržati se za enkrat vseh somentarjev o nejasnih podatkih iz Berlina, Londona, Rima, in Ze- neve. Saj bo še vedno časa dovolj, da francoska javnost prouči nemške predlo- ge, ko bodo podrobno znani.

»Petit Journal« pravi, da je Neurath z odgovorom na Simonova vprašanja izpolnil svojo obljubo. Obžalovati je le, da nemška vlada ni obvestila Francije obenem z Ve- liko Britanijo in Italijo.

Zeneva, 7. oktobra. AA. Paul Boncour se je danes dopoldne pripeljal iz Pariza. Imel je razgovor z italijanskim delegatom baro- nom Aloisijem, ki mu pa še ni mogel po- dati uradnega stališča svoje vlade na ver- balno noto, ki jo je poslala berlinska vlada v Rim. Aloisi namerava drevi odpotovati v Rim, in se bo v Zenevi vrnil po vsej verjetnosti prihodnji teden, vsekako pa do začetka zasedanja sprošnega razorožitvene- ga odbora 16. t. m.; takrat bo imel, kakor je izjavil Boncourju, popolna navodila svo- je vlade.

Važen sklep manjšinskega odбора

Zeneva, 7. oktobra. AA. Redakcijski od- bor za manjšinski problem je odobril re- solucijo, ki jo je predlagala Francija in ki potrjuje resolucijo iz leta 1922, po kateri gre zaščita manjšinam po jeziku, plemenu in veri tudi v tistih državah, ki niso pod- vržene določbam manjšinskih pogodb. Na- to je z vsemi glasovi proti nemškemu gla-

su sprejel resolucijo o zaščiti židov. Ver- jetno je, da bo skupščina ta sklep odobri- la in da bo Nemčija v tem vprašanju osta- la popolnoma osamljena.

Anglija vztraja pri sporazumu s Francijo

London, 7. oktobra. AA. Tukajšnji urad- ni krogi tolmačijo včerajšnjo izjavo nem- škega odpravnika poslov v zunanjem mi- nistrstvu kot načelno izjavo. Obenem po- darjajo, da je Anglija pristala na večino izpreminjavalnih predlogov francoske vlade. Ker si je torej Anglija prisvojila fran- coske pridržke, sedaj zaradi nemških pro- tipredlogov ne more od njih odstopiti. Če bi namreč Anglija sprejela nemške pred- lege, bi pomenilo to korak nazaj, na kar pa London niti ne misli.

Razburjenje v Ameriki

Washington, 7. oktobra. g. Obrazložitev nemškega naziranja o razorožitvenem vprašanju v Rimu in Londonu, ki jo tukaj označujejo kot zahtevo za zopetno oboro- žitev Nemčije, je izzvala v uradnih ameri- škkih krogih silno vznemirjenje. Ameriški vladni krogi naglašajo s poudarkom, da se bo ameriška vlada z vso odločnostjo uprta nemškim zahtevam, ki gredo za tem, da bi bila Nemčija po štirih letih zopet močnejše oborožena kot Francija. Razo- čaranje zaradi položaja, ki je sedaj nastal v Zenevi, je ogromno in v državnem depar- tementu se boje, da se bo ženevska razo- rožitvena konferenca razbila, če Nemčija ne bo umaknila svojih zahtev.

Uradni ameriški krogi so mnenja, da bo moral Norman Davis zastaviti vso svojo avtoriteto in ves svoj vpliv, če bo hotel energično nastopiti zoper te nemške za- hteve. Kako resno presojaajo polvžaj v Washingtonu, se vidi iz tega, da je imel državni tajnik Hull daljšo konferenco z vodjo razorožitvene oddelka v državnem departementu, admiralom Moffatom. Hull je izjavil po konferenci, da je položaj pre- resen, da bi mogel takoj podati izjavo o njem in mora najprej počakati izčrpn po- ročilo Normana Davisa.

sije Društva narodov, je danes začasno za- ključil svoje delo. Delegacija z otokov Hai- ti je umaknila svoj predlog o jamstvu člo- večanskih pravic v korist francoskega pre- dloga in resolucije. Tudi angleški predlog je bil umaknjen, ker je naletel na oster odpor pri vseh delegacijah, zlasti pa pri poljski in češkoslovaški. Končno so umaknili svoj predlog tudi Poljaki, ki so zahtevali gene- ralizacijo manjšinske pogodbe zaščite, ker so se temu uprli predvsem Angleži. Na da- našnji seji pododbora se je razvila daljša debata o tekstu francoskega predloga, ki zahteva ponovno uveljavljenje sklepov sve- ta Društva narodov iz leta 1922, po katerih naj se prizna zaščita narodnim manjšinam tudi v onih državah, ki jih napram manjši- nam ne večjejo nikake pogodbe. Italijanski in nemški delegat sta nastopila proti fran- coskemu predlogu. Nemški zastopnik je po- udaril, da je francoski predlog naprten iz- ključno proti nemškemu držanju napram Židom. Pododbor se je končno z vsemi gla- sovi proti nemškemu izrekel za neokrnjen tekst francoskega predloga.

V drugem odboru skupščine Društva na-

Manjšinska razprava v Zenevi

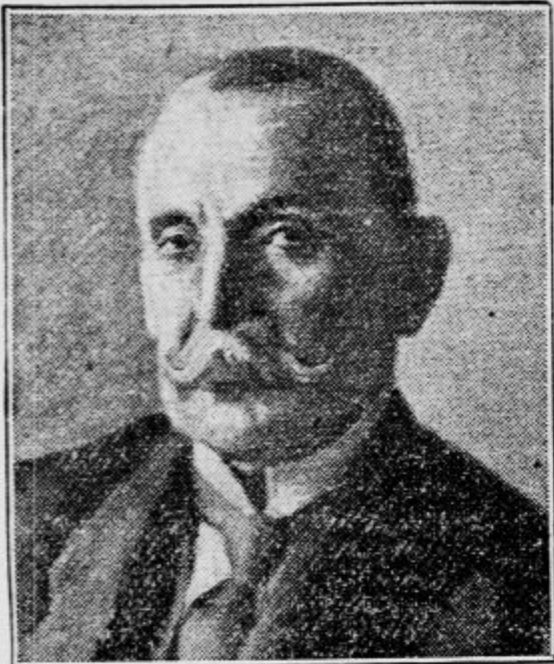
Francoski predlog o zaščiti narodnih manjšin v vseh državah je bil sprejet z vsemi glasovi proti nemškemu

Zeneva, 7. oktobra. č. Jugoslovenski zu- nanji minister g. dr. Boško Jevtič je davi ob 11. sprejel francoskega delegata pri Dru- štva narodov, državnega podtajnika Massi- glia. Jutri se bržkone vrne v Beograd. iz Ze- neve je že danes odpotoval poljski zunanji minister Beck, da v Varšavi oficioelno spre- jme rumunskega zunanjega ministra Titule- sca. Titulescu se je datus pred svojim od- hodom v Varšavo sestel se z italijanskim delegatom Aloisijem. Iz Var

Naši kraji in ljudje

Nikola Uzunović

predsednik Jugoslovenske nacionalne stranke in bivši večletni ministrski predsednik, je dal za »Jutro« pomembno izjavo o občinskih volitvah v Sloveniji. Izjavo priobčujemo na 1. strani.

Ob grobu kmetijskega pionirja Julija Sadnika

Danes položijo k večnemu počitku na griču nad St. Pavlom v petek umrlega gospoda Julija Sadnika, veleposelnika in gostilničarja, učitelja v p. čigar ime ostane vsej Savinjski dolini v živem spominu, saj je on 60 let učil in vzgajal vzorne gospodarje neke kot učitelj v šoli, temveč tudi kot napreden gospodar izven šole s svojim zgledom umnega kmetovanja.

Pokojnik se je rodil 1856. leta pri sloveči furmanskim gostilni pri »Grobeljskem mostu« kot sin prvega šempavelskega župana, bivšega patrimonialnega uradnika prebolske graščine Janeza Sadnika. Starši so ga poslali v ljubljansko realno, da bi postal inženjer. Ko mu je pa nenadno umrl na domu brat, je sam prevzel posestvo in se obrnil k učiteljskemu stanu uvidevši, da napredno kmetovanje zahteva mnogo investicij. Tako je pokojnik oral dopoldne ledino prosvete v šoli, popoldne in pozne

večerne ure pa je posvetil svojemu posestvu. Skoro 40 let je tako deloval v St. Pavlu in je šla večina današnjih odraslih občanov skozi njegovo šolo. Bil je odlični šolnik širokega obzora, poudarjajoč vedno praktično plat učne snovi. Redki so že šolniki, ki so dorasli z njim in ob istem času orali domačo umsko ledino. V Ljubljani žalujejo za pokojnim tovarišem še upokojeni šolski nadzornik g. Gaberšek in upokojena ravnateljica gg. Valenta in Levec.

Dasiravno po izobrazbi in poklicu gospod, je bil Sadnik v vsem svojem mišljenju ves povezan z rodno zemljo in ni štel izdatkov za napredek kmetovanja. Njegovo veleposstvo je bilo vsa leta v polnem pomenu besede kmetijsko poizkuševališče, ki je zalagalo vso okoliščino v preizkušanem semenskim blagom. Ni je bilo novosti, ki jo pokojnik ne bi bil preizkusil. Njegovi hlevi in sadovnjaki so privlačili od daleč ogledovalce. Neuspehi ga niso plašili, čeprav so mnogokrat ostro zagrabil v njegovo denarnico. V osemdesetih letih se je med prvimi oprijel hmeljarstva in sam vzgojil v teh letih s selekcijo poseben rod obilno rodučega goldinga, ki se je razširil po vsej dolini. Bil je več let predsednik Kmetijske podružnice in odbornik Hmeljarskega društva.

Življenska pot Julija Sadnika ni bila rožnata, vendar pa je z jekleno voljo in utrjevanjem — še pred zadnjo povodnjo se je vsak dan kopal v Savinji — dosegel čvrstost 77 let. Le za štiri dni ga je položila bolezen v posteljo in ga je smrt rešila pred nadležno starostjo. Za njegove zasluge za prosveto in napadek doline ga je odlikoval Nj. Vel. kralj z redom sv. Save IV. stopnje. Sredi dela si izpregel, naj Tvoje lahka Tvoja tako ljubljena zemlja!

Ob slovesu postajenačelnika Viktorja Turina

Ptuj 7. oktobra.

Te dni zapusti Ptuj po 25 letnem vzornem službovanju šef stanice g. Viktor Turin, ki je tukajšnji rojak od Sv. Lovrenca

na Dravskem polju, sin uglednih kmečkih staršev. Maturiral je na učiteljsko v Mariboru ter nastopil v najtežjih časih učiteljsko službo na slovenski okol. šoli v Ptuj. Po nekaj letih učiteljevanja se je posvetil železniški službi ter je kot uradnik služboval v Pesnici in Trbovljah, odkoder pa je bil kmalu premeščen zaradi odločnega slovenskega prepričanja na Gornje Avstrijsko. V burnem, za Slovence odločilnem letu 1908. je bil premeščen kot uradnik na postajo Ptuj. Pritisku od strani Nemcev se ni udal, sodeloval je aktivno v narodno obrambnih društvih ter bil v najbolj kritičnih časih s pokojnim železniškim uradnikom Haladejo stebel slovenskih železniških uradnikov, zato seveda trn v peti svojim nemškim tovarišem.

Med vojno, ki tudi njemu ni prizanesla, se je nekaj časa boril na srbski fronti, dokler ni bil odpoklican zopet na službovanje na postajo Ptuj. Ob prevratu je takoj prevzel vodstvo ptujске postaje. To mesto mu

je bilo podeljeno kot zaupni osebi in kot staremu borcu za slovenske pravice. Dlo je takrat na ptujski postaji težko službovali, ko so pasirali Ptuj razni transportni vlaki z madžarskimi trupami, vendar je g. Turin znal vzdržati vzoren red. V službi je bil nasproti podrejenim vedno korekten in dober šef, odličan uradnik, ki je bil tudi med ljudstvom zelo priljubljen. V službi je bil tako požrtvovalen, da je izkoristil v vsem svojem 30 letnem službovanju samo 10 dni odmora.

Z odhodom postajenačelnika g. Turina zgubi osobe postaje svojega dobrega šefa, ne dvomi pa, da se bo tudi njegov naslednik g. Ilgo Ferdo držal istih načel in smeri, kar je osobito za Ptuj prepotrebno. Gospodu Turinu želimo na njegovem novem službenem mestu pri centrali v Ljubljani, ki mu je bilo dodeljeno v znak priznanja za njegovo 30 letno koristno in požrtvovalno delo vse najboljše. Ob slovesu: Zdravo!

Še ena knjiga Vodnikove družbe

Med letošnjimi knjigami Vodnikove družbe bo tudi zgodovinska povest Ilke Waschtetove: »Vražje dekle«. Evo vam zanimivega razgovora s pisateljico:

Kdaj ste se začeli pečati z literarnim delovanjem, posebno z zgodovinsko povestjo?

Ali naj imenujem svoje prvence »literarno delovanje«? Z njimi sem kurila peč, ko sem se poslavljala kot dvajsetletna učiteljica od kraja svoje prve službe v rokovnjaškem »Črnem grabnu«. Le po — ne vem kakšnem — naključju se je rešilo nekaj listov iz onega časa. Ko so mi zopet prišli v roke, sem jih spravila. Kadar bom stara, bom morda imela več smisla za jasno solnce onih dni. Svojih spisov takrat nisem nikomur pokazala. Silno bi me bilo sram, če bi bil kdo iztaknil moje sanjarjenje. Sanjarila pa sem že od nekdanjega rada. Že kot desetletni otrok sem si izmišljala »romane«, ki sva jih s prijateljico Marzano P. igrali z najinimi punčkami. Če nama je zmanjkalo »oseb«, sva jih izrezali iz modnih časopisov. To je bila »prva vaja« za moje poznejše literarno delovanje. Prvi tiskani poizkusi pa so bili trije podlistki, ki sem jih priobčila v tržaški »Edinosti« pod šifro I. V. — v največje veselje mojega pokojnega moža. Takrat sem tudi začela spisovati pravljice, ki so izšle kot moja prva knjiga.

Zgodovinska povest? Nacionalna razgibanost ob prevratu me je speljala na to pot. Živela sem sedem let v Trstu, ki smo ga morali pustiti Lahom. Da pokažem, kako silni smo bili nekdanji Slovenci in kako so se Lahi tresli pred našimi pradedi, sem se lotila »Mejašev«, zgodovinske povesti o tolminkah Slovincih iz časa njihovih bojev z Langobardi. Zgodovinski študij mi je pomagal preko najhujših let mojega življenja. V študiju sem našla pozabljenega Saj postane lastna bolj silno majhna, če jo ob prebriranju zgodovine primerjamo tragiki, ki so se z njo otepali milijoni v vseh narodih.

Zakaj vas je mikal Valvazor?

Ce se v mračni dobi inkvizicije dvigne mož in s svojim delom zakliče sodobnikom: Bedaki! — je to pač junak, mož, ki živi po duhu že nad svojo dobo, pa ga prav zato ta doba fizično zmelje v prah. Dostikrat sem listala po Valvasorjevi »Die Ehre...« in vedno bolj me je mož zanimal, vedno jasneje mi je stal pred očmi. Dokler ni vstal v meni sklep: to bo junak prihodnje moje povesti.

Kako ste si zamislili fabulo?

Fabulo prinesejo glavne osebe kar same po sebi, nujnost njihovega razvoja, njihove usode. Razmišljala sem o junakinji za Valvasorjevo roman. Pa sem slučajno iztaknila v Schumijevem »Archiv-u« — takrat sem še zbirala zgodovinsko gradivo za »Umirajoče duše« — osebo mojega »Vražjega dekleta« — krško čarovnico »Mater spiritualis«. Tako mi je bil načrt za prihodnje delo v glavnem že v duši med pisanjem prejšnjega. Seveda sem morala za »Mater spiritualis« poiskati motivacijo njenega razvoja. Odkod ženska, ki se norčuje iz vraževnih sodobnikov, ženska, ki s svobodno besedo in svobodnim življenjem izživa grozotno, še srednjeveško podivjanost takratnega javnega mnenja? Določila sem ji uskoško kri in ji dala

la za očeta pesnika Pavla Vitezovića, za vzgojitelja pa najsvobodnejšega kranjskega duha takratne dobe — Valvazorja.

Žena, ki stoji duševno visoko nad svojo dobo — to je motiv fabule. Vsa dejanja se razvijajo po zakonu nujnosti kot vzro-

ki ali posledice te vodilne misli, saj se takšna ženska mora zaplesti v najostrejša konflikta s sodobniki.

Kdo bo zmagal: mrak ali luč? To vprašanje je vzmet, ki žene kolesje novega mojega dela.

Imate iz te dobe še kaj na programu?

Da. Kadar zadostim svojim obljubam in zopet prosto zadiham, se lotim Pavla Vitezovića. Ta vitež-skitelec in poet, Valvazorjev prijatelj in učenec, mi je — s svojo bohemsko lahkomišelnostjo, visoko nadarjenostjo, pa velikim cinizmom, s katerim se je otepal vseh vsakdanjosti v svojem življenju, ter z žilavo vztrajnostjo in velikodušno požrtvovalnostjo v literarnem delovanju — silno všeč. Morda v njem nadaljujem »Vražje dekle«, morda tudi ne.

Kaj zdaj pišete?

Ujela sem se v dve obljubi večjega formata: Prva je zgodovinska povest iz časa naseljevanja naših pradedov po naših krajih. Povest pišem sprti za »Razore«, t. j. list realne vsebine za odraslo mladino. Druga moja obveza pa je zgodovinski roman iz stare Ljubljane, ki sem ga objavila magistratu za novo propagandno revijo »Ljubljansko kroniko«. Izbrala sem si Prešernovo dobo. Glavni junak: Prešeren. Snov: Njegova ljubica — svoboda, edina ljubica, ki našega Prešerna ni razočarala.

V treh razgovorih smo prinesli nekaj misli iz vrst sotrudnikov Vodnikove družbe. Pisatelji so podali svoje mnenje o delih, ki jih letos družba izda. Vidi se, da bomo dobili z letošnjimi knjigami res lep in zanimiv dar. Želeli je, da te dni v začetku meseca člani izrabijo za to, da uredijo svojo članarino, — če tega doslej še niso storili, ker bo le tako omogočena čimprejšnja ekspedicija knjiž.

Po planinah južne Srbije

Z zanimanjem je sledila naša planinska javnost predavanjem, ki jih je priredilo v zadnjih dveh letih Slovensko planinsko društvo v Ljubljani o še razmeroma malo znanih planinskih krajih v Hrvatski in Crni gori. Letos gre društvo po tej pravilni poti dalje in ima na sporedu dve zanimivi predavanji, ki naj upodarijo občinstvo s planinskimi kraji Južne Srbije (predavatelj

povede poslušalce na Perister (2600 m) s krasnimi jezery na višinah 2200 m, v dolino Prespanskega jezera, preko grebenov Galičice (2255 m) na Ohridsko jezero in Sv. Naum, dalje proti severu skozi divje kanjone reke Radike na močogoč gorovje Koraba, drugega najvišjega vrha Jugoslavije (2764 m), od tod preko Sarplanine v Metohijo, skozi znamenito Rugovo klisuro

Vrhovi iz Korabake skupine (Foto dr. J. Pretnar)

g. dr. Josip Pretnar) in Bolgarije (predavatelj g. dr. Arnost Brilej).

Predavanje »Po planinah Južne Srbije« se bo vršilo v torek 10. t. m. ob 20. v dvorani »Uniona« v Ljubljani, spremljano s skioptičnimi slikami. Predavatelj bo vodil mimo starodavnega Skoplja, dalje Pilepa, prestolnice kraljevića Marka, in Bitola, najjužnejšega mesta naše države ob grški meji, kjer je bil slavni preboj solunske fronte za časa svetovne vojne. Od tam

v Crno goro in preko Lovčena na Kotor. Predavatelj bo poleg opisa planin tudi omenjal mimogrede razne zgodovinske, geološke, botanične, etnografske in umetnostne zanimivosti iz krajev, ki jih je prehodil. Zato bode planincem in prijateljem planinstva dana lepa prilika, da se z besedo in sliko vsaj splošno seznajajo s krasotami in znamenitostmi Južne Srbije, ki je v tem pogledu prava zakladnica naše države.

Kljub čestemu pranju iste žive barve,

ker uporabljam blago učinkujoče in močno peneče

ALBUS

terpentinovo milo.

ALBUSOVO milo pere lahko in da bogato polno peno, učinkuje blago in z lahkoto odstrani vso nesnago.

ALBUS terpeninovo milo nikakor ne kviri barve in tkanine.

ALBUS terpeninovo milo je idealno pralno milo ki varuje roke in perilo.

Praški stražniki pridejo s pesmijo k nam 12. t. m. bodo koncertirali v Mariboru, nato v Ljubljani

Praški stražniki! V bujnem prometnem vrvenju na takih križiščih, kakor so na Vavlskem trgu, pred Praško brano in drugod, je samo stražnik tisti, ki je v tem vtincu mirna točka. S čudovitim mirom, zdaj s prijaznim nasmehom, zdaj z ostrim, karajočim in pretečim pogledom uravnava promet in vodi mimo Scylle in Karibde modernih vozil zbezanega starčka ali ma-

ki se je razširil v oktet in potem rasel v vedno večje združenje, ki se je l. 1911. spremenilo v pevsko društvo in našlo v Vavlu Vauku odličnega dirigenta. Vojna je kajpak prekinila mnogo obetajoče delo, po vojni pa so nastali zanj mnogo ugodnejši pogoji in stražniki so se mogli kulturno svobodno udeleževati. Tako je oživel tudi njihov pevski zbor. Pred tremi

mico z otroškim vozičkom. Toda to je samo del odgovorne službe: koliko prebrisanih hudodelstev in zločinov beleži vsak dan veleumestna policijska kronika! Dobra varnostna policija je za veliko mesto ogromnega pomena: brez tega čuječega organa bi bilo izročeno neredu in propasti.

Mnogi naši praški študentje se spominjajo stražnikov v stari, predvojni Pragi. Temu ali onemu je podoba praškega stražnika združena s kakšno na pol pozabljeno dijaško pustolovščino. Kdor pride danes iz manjših mest in pozna vsepričujočnost teh vzdrževalcev javnega reda in varnosti, si v Pragi kar čudi, kako malo stopajo stražniki v ospredje, izvršilno prometna središča. Svoje težko službo izvršujejo nekam diskretno, nevidljivo, skoraj dobrodušno, kakor bi hoteli reči: Saj ni tako hudo, toda drži se meje in ne pozabl, da mora biti red na svetu!

Ti stražniki, ki jih je v Veliki Pragi okrog 3000, so šli še dalje: ustanovili so si svoja kulturna društva, med njimi gledališki krožek in pevski zbor. Njihov pevski zbor se je po lepih uspehih v Pragi odločil, da pojde na turnejo po Jugoslaviji. Komaj si lahko zamislite skoraj otroško veselje teh zrelih in če treba, kaj odločnih mož, da pojdejo — po pretežni večini prvič v življenju — na slovanski jug! Čez 30 pevsko dobro izšolanih praških policajev hoče s pesmijo prepotovati to zasanjano deželo, kjer se čeh počuti kakor med svojimi.

Turnejo nastopijo dne 12. t. m. Prva dva koncerta bosta v Mariboru in Ljubljani. Od tod pojdejo v Zagreb pa v Dalmačijo, v Sarajevo, v Beograd, v Skopje in v Subotico.

Pevsko društvo praških stražnikov je nastalo že dolgo pred vojno iz skromnih začetkov. Tudi pod avstrijskimi uniformami si je češka narodna zavest iskala duška in ga našla v gojitvi dobre češke pesmi. Že l. 1904. je sedanji višji inspektor Vavla Pašek, ki takisto pojde na turnejo, ustanovil kvartet stražnikov- pevcev.

leti je prevzel umetniško vodstvo zbora sedanji dirigent Emil Karasek, učence prof. Spilke. V kratkem času je dvignil zbor na dostojno višino, o čemer pričajo njegovi pogosti nastopi v praškem radiu, ki sicer dobro izbira svoje sodelavce. Turnejo organizira inspektor Pechár, ki je bil letos poleti tudi v Ljubljani.

Umljivo je, da se pevski zbor praških stražnikov ne more meriti z najodličnejšimi pevskimi združenji, kakor so n. pr. praški ali moravski učitelji. Za tako pevsko šolanje nedostaja praškim stražnikom časa in drugih pogojev. Vendar se lahko prepriča vsak, kdor jih sliši peti, da kaže zbor stražnikov prav resno stremljenje po umetniški doganosti in da v njegovih vrstah goje petje s tistim, skoraj bi dejal pobožnim zanosom, ki sploh odlikuje glasbeno tako nadarjeni češki narod.

Koncertni program je dobro izbran: Izmed domačih skladateljev so na sporedu Smetana, Bendl, Foerster, Axman, Bednář V. Novák in drugi, izmed jugoslovenskih Zajc, Dobronić, Adamić, Hajdrih in še nekateri. Pisec teh vrstic je bil ondan pri neki njihovi skušanji: vzlic slabi akustičnosti dvorane so močogočno in obenem skladno doneli glasovi slovenske pesmi o naši lepi Adriji in praški stražniki so peli to pesem o slovanskem morju zanosno, čustveno, veseleč se poti po naši deželi.

Naj bi bili sprejeti na jugoslovenskih tleh s tako ljubeznijo, kakor se ž njo napolnijo v Jugoslavijo!

Pri številnih nadlogah ženskega spola povzroči »Franz Josefov« grenčica najboljše olajšanje. Spričevala klinike za bolne ženske potrjujejo, da se poslužujejo zelo milo odvajajoče »Franz Josefove« vode, zlasti pri otročnicah z najboljšim uspehom. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Dr. inž. Č. Nagode:

O prometni politiki

Nujnost poglobitve gospodarsko-tehniške dokumentacije pri sestavi naših prometnih gradbenih programov

Avtor pričujočega članka g. dr. Črtomir Nagode je privatni docent na tehniški fakulteti ljubljanske univerze. Svoja zanimiva in pozornost vredna strokovna izvajanja nam je dal na razpolago že poleti, na željo pa jih zaradi pomanjkanja prostora nismo mogli poprej objaviti. V današnji številki prinašamo prvi del.

Periodično prodirajo tudi v širšo javnost večji o večjih prometnih gradbenih delih v naši državi. Pred leti so bile te vrste v zvezi z najetjem znanih inozemskih posojil, namenjenih gradbi železniških prog, med drugimi zvez zaledja na Jadransko morje. Danes čujemo o velikih cestnih gradbenih projektih (n. pr. o mednarodni cestni zvezi ob 45. vzporedniku), ki naj imajo namen, zaposliti prebivalstvo. Paralelno se je v beograjskem časopisu pokrenilo nedavno tudi vprašanje reorganizacije plovnih potoč na naših rekah in pokopih.

Sporadično se navajajo v nekaterih, celo kompetentnih krogih prav sugestivne vsote za investicije takorekoč že pripravljene kapitalov. Optimistične vesti pa se pokažejo vedno kot preuranjene. Dasi moramo pri ostri današnji krizi na delovnem trgu in v produkciji to obžalovati, si je treba vendar avtoritativno dejstvo: *Celotni gradbeni program je za Jugoslavijo kot gospodarsko in politično enoto še premalo izdelan*, da bi se kdorkoli, ki pozna razmere, upal mirno prevzeti odgovornost za obremenitev našega sedanjega in bodočega državnega gospodarstva z vsotami, ki so za velike gradbe potrebne, četudi bi res dobili iz tega ali onega vira sredstva.

Za proračun direktne rentabilnosti ali presojo indirektnih gospodarskih koristi nove komunikacijske mreže manjka iz preteklih let sistematično zbrane gradiva in studija naših specialnih prometnih razmer.

V preteklih desetih letih so se vodile pogosto dolge diskusije o primeroma enostavnih vprašanjih: dalekosežni principijski sklepi pa so se hitro sprejemali tam, kjer bi bilo komaj po nekaj letih temeljitih priprav možno zbrati za rešitev vprašanja potrebno gospodarsko in tehniško dokumentacijo. Omenim naj n. pr. le obširno diskusijo o unski progi in dejstvu, kako malo se je zanimala pri nas javnost in tudi marsikaj posredno odločujoči činitelj n. pr. za veliko transverzalnemu progo na južni Jadran. Ne zavedamo se, kako ogromna narodno-gospodarska bremena si naložimo lahko pri kakni nemisljenosti v gradbi takih del.

Prometne gradbe v prvih letih po zedinjenju

V svrhu ometeljivost poznejših izvajanj, podajam uvodoma okviren pregled po prejetih izvršenih novih del ter iznešenih projektov na področju železnice in cest.

Prve naloge v naši prometno-gradbeni politiki po l. 1918. so bile nujno in nedvomno načrtne po diktatu razmer; dobri dve leti so bile vse razpoložljive sile vezane pri *restrukturiranju* v Srbiji razrušenega, na ostalem teritoriju pa v obupnem stanju se nahajajočega suhozemskega prometnega omrežja ter pri reorganizaciji plovbe na rekah. Vsa sredstva so morala biti uporabljena le v namen obnove in vzdrževanja kolikor toliko normalnega prometa.

Po tej prvi dobi se je začelo kmalu delovati na izpolnitve prometnega omrežja, predvsem železnice. Tu je bila pač najbolj nujna naloga, *povezati med seboj razklenjene dele raznih, našo mrežo sestavljajočih organizmov*, ki so bili ostali ločeni vsled avstrijske in ogrske gospodarske in nacionalne politike.

Ta naloga, po fiksnih obstoječih razmerah od slučaja do slučaja določeno načrtana, ni stavila nase prometne politike pred principiine težave ali pred potrebo kakih dalekosežnih sklepov. Premagati je bilo edino finančne in v osamljenih primerih tudi čisto tehnične gradbene zapreke.

Povezovanje posameznih delov omrežja je, kakor znano, deloma izvršeno (da omenim samo iz dravske banovine dva tipična vzgleda: prekmurska železnica in proga Krapi-na-Rogatec), deloma čaka še izgradbe (n. pr. pančevska zveza, unska proga itd.).

Znane prometne konference v Beogradu predstavljajo prvi poizkus širokopoteznega zasnovanega proučavanja železnice projekta v naši državi, pri katerem se je prvič jasno izrazilo vodilno načelo *ustvaritve harmoničnega prometnega omrežja*, ki naj se ozira na gospodarske in druge potrebe države kot celote. Prevladoval je kot je razumljivo, popolnoma interes za železnice, zanimanje za plovbo in ceste je bilo le posredno.

V zvezi s temi konferencami in tudi z razpravami v strokovnem udruženju in-

ženjerjev je izšla vrsta predlogov, kako ustvariti jugoslovnsko železniško mrežo; imena Djurić, Kuzmanović, Milenković, Vasković, so postala znana tudi v širših krogih. Njihove koncepcije so bile zlasti za tedanje stanje problema dragocene kot izraz osebnega mišljenja vodilnih strokovnjakov, vendar je v naštetih predlogih za marsikak nazor osebnega intuicija nadomestila iskanje preprečevalnih *štetičnih argumentov*. Razvile so se debate, katerih animiranost ni mogla doprinesiti z. age tej ali oni zasnovi, ker takrat ni bilo zbranih nikakih bistvenih gospodarsko statističnih podatkov, arhivski material, ki ga ni podcenjevali, nanašajoč se na prometna gradbeni vprašanja na Balkanu in v srednji Evropi, pa je bil po večini nedostopen.

Predlogi so morali biti na hitro sestavljeni in posameznim avtorjem ni bil na razpolago zadostno izvežban administrativni in tehnični personal, na vsak način potreben za pripravo del, ki se bavijo s tako kompleksnim problemom. Pripomniti pa je, da tudi t. zv. *zvanični predlog*, za katerega izdelavo ne bi smelo biti tovrstnih težkoč, ni bil popolnejši.

Kmalu po teh razpravah so bili uzakonjeni nekateri gradbeni načrti. Gradbeni nujnost je bila priznana poleg iz omenjenih zveznih prog še vrsti linij, od katerih so danes izgrajene n. pr. ibarska proga, Novska-Beograd drugi itd. Program kratkoročno našteva vrste in zelo se opazja, da ne vsebuje izčrpnih tehniških poročil ter posameznih deli niso opremljeni z rentabilnostnimi računi. Nehote se vsiljuje misel, da se material gospodarske dokumentacije ni mogel izpolniti, oziroma za objavo ni bil prometno-kritično dovolj obdelan.

Škoda, da uradno niso bili objavljeni vsaj rentabilnostni računi in tehnična poročila za one proge, za katere je znano, da so razmere dovoljevale njih temeljito pripravo. Na ta način bi sicer nastala 'ahko formalna neenakomernost v gospodarski temeljitosti nujnosti raznih projektov, a v kolikor bi bili objavljeni, bi mogli postati ogrodje reševanja regionalnih prometnih problemov.

Poudariti je treba, da vsebuje ves uzakonjeni železniški program izgradbo samih gospodarsko, politično in strateško nujnih komunikacijskih smeri. Povsem razumljivo je, da se javno ne razpravljajo, v koliko sta poslednja dva vpliva merodajna za forsiranje posameznih linij; v interesu sistematizacije prometne mreže kot celote pa bi bilo nujno potrebno temeljitih preiskav, kakšna *gospodarska naloga* se pripisuje novim gradbam in s spojitvijo na novo odprtim prometnim smerem.

Zavedati se moramo, da v vzajemnih programih se dolgo ne more biti izčrpan železniški gradbeni program. Njena daljša izdelava pa je gospodarsko še mnogo manj razjasnjena, zlasti z ozirom na dejstvo, da se mora upoštevati kot osnova reševanja naših komunikacijskih problemov sodelovanje železnice, ceste in plovnih potoč.

Cestni problemi

Če si ustvarimo enak pregled za naše ceste, vidimo jasno dvojne razdobje. Prvo obdobje dobo do sprejetja t. zv. *cestnih zakonov l. 1929*. Pred tem datumom ne moremo govoriti o kakih principiinih vidikih, ki bi bili merodajni za osnovevanje enotnega cestnega omrežja v državi. Ceste so se gradile in vzdrževale po lokalnih potrebah iz razpoložljivih, običajno nezadostnih sredstev. Večje cestne gradbe iz te dobe imamo na jugu države, kjer je bilo pač z vsjo naglico treba nadoknaditi za mudo. Na severu pa je predvsem zaradi nedostajanja sredstev praktično nekotno predlog trajalo stanje, ki je bilo komaj primerno za dobo pred motorizacijo cestnega prometa.

Cestna zakonodaja nam je prinesla v pogledu fiksniranja celotne komunikacijske mreže dvojne važne odločbe. Prvič: določila je prometno-geografsko osnovo cestnega omrežja, in drugič: izvedla je njega klasifikacijo. V obema določbama je odrejen administrativni sistem in implicirana prav za prav tudi gradbeni program in načrt modernizacije. Večkratno noveliranje državne in samoupravne zakonodaje kaže jasno, da sistem ni bil zasnovan na dosti

poglobljenem studiju smeri, jakosti in vrste prometa, ki se, oziroma naj se vrši na cestah.

Ako anticipiram in se v tem odstavku, namenjenem »historiki«, le kratko dotaknem analize določb, moram omeniti, da pušča zakonodaja med drugim n. pr. povsem odprto vprašanje finansiranja in se niti posredno ne dotika razmerja cestnih transportov napram železnicam, vprašanja, ki morajo biti rešena brezpogojno, predno se moremo odločiti za tudi le okvirno fiksniranje gradbenih in modernizacijskih programov.

Če so se n. pr. klasificirale ceste na podlagi prometnih štetij, ki danes predstavljajo pri nas edino analizo cestnega prometa, moramo vedeti, da je slika, ki jo štetja kažejo, gledana s stališča racionalnega prometnega razvoja, do gotove mere anomalna. Za naše ekonomsko in industrijsko stanje kaže primeroma veliko motorizacijo prometa. Ta anomalija izvira deloma iz pomanjkanja se potrebnih izvirnih zvez, predvsem na našem jugu; deloma pa, in to na severu, pri gostem železniškem omrežju, iz okolnosti prilagoditve železnice prometnim potrebam sedanosti. Ločena administracija cest in železnice v ministru gradb in ministru prometa naravno ne olahkoča reševanja teh in drugih analognih problemov, s katerimi se v tem članku ne morem baviti.

Glede finansiranja cestnih del potom cestnih funderov, ki so v inozemstvu tako splošno uveljavljeni, je izrecno poudariti, da je nekritično posnemanje tujine neprimeren. Ako iz celega področja vprašanj navedem le en vzgled, Anglija n. pr. nakazuje cestnemu fondu brezposelnim namenjene podpore. Pogosto se pri nas čujejo predlogi za principu analogni rešitev problema gradb in zaposlitve. Ničde ne pomisli, da obstoji, poleg težkoč preskrbe denarnih sredstev, pri nas med nešteti drugimi specialnimi težavami tudi odločujoča okolnost, da se regionalna repartacija največje brezposelnosti ne krije s conami najnujnejših cestno-gradbenih del. Drastično in za ekstremne primere govorjeno, nas to dejstvo dovode bodisi do gradbe relativno manj potrebnih cest, bodisi do dejstva, da bodo po delavni krizi manj prizadeti kraji imeli od gradb največje koristi.

Morda se izgubljam nekoliko preveč v detalji, ker je ta članek namenjen predvsem splošno državnim razmeram, ako govorim tudi o gradbenih delih samoupravnih teles ter poudarim dejstvo, da se ni nikdar obširneje razpravljalo o gospodarsko-prometnih in tehniških osnovah ter o materialu, ki je bil podlaga za kategorizacijo sekundarnega cestnega omrežja.

Z ozirom na strokovni aparat, s katerim razpolagajo n. pr. banovine, obstoji gotova garancija, da je sprejeti sistem pravilen. O odločbah pa, ki spadajo v kompetenco cestnih odborov in ki jih ne smemo podcenjevati z ozirom na njih pomen za celokupni prometni razvoj, ni podana garancija, da se v zadostni meri podprejo kakemu okvirnemu načrtu. Zadnji mednarodni cestni kongres v Washingtonu je n. pr. zavzel prav ostro stališče proti preskromni kompetencam v prometno-gradbenih področjih tipično lokalnih oblasti, čete, in to je običajno, nimajo potrebnega pregleda in razumevanja za celokupnost.

Vodna pota

Plovna pota, t. j. jadranska in dunavsokavska fronta, tvorijo prav za prav dvojne prometnih osnovne naše državne promet ne dispoziicije. Prekrat je je našel neurejeni za vlogo, ki naj jo danes igra v novi državno-politični organizaciji. Znano je da so kapaciteti naših luk pri kolikaj uormalnem gospodarskem življenju v polnem disproporciju s potrebami izvoza preko njih že pri današnjem stanju železniške mreže. Vse, kar se je do sedaj storilo na prometno-gradbenem polju na naši obali, se mora označiti ne le kot absolutno, temveč tudi kot relativno nezadostno. O tem nam dovolj pričata stanje luke na Sušaku in način gradbe železniške zveze na Bakar, da se omejim na najbližja vzgleda.

Plovne reke se pri sedanjem prometnem ustroju deloma ne izrabljajo, deloma pa v škodo celokupnosti predstavljajo neke vrste konkurenčni organizem v tekmi z železnicami; torej popolnoma nesmotrjena koncepcija v metodah, ki naj se uporabljajo pri ureditvi našega prometa.

Na nujnost kombinacije med železnicami in plovnimi poti je širšo javnost nedavno opozoril »Politika« g. inž. Senjanovič. Vn predlaga sukcesivno kombinacijo obeh vrst prometnih sredstev za zvezo Podunavja na Jadran. Pred letom dni sem v predavanju opozoril na medsebojno komplektacijo med istimi prometnimi sredstvi na področju naše države s to razliko, da vidim važnost kombinacije železnice, vodnega pota in cest ne le v sukcesivnem, temveč predvsem v paralelnem medsebojnem izpolnjevanju v svrhu cenenejšega prometa.

nja transportnega dela s neke vrste delitvijo.

Ta tehniška zamisel, ki je brez dvoma gospodarsko zdrava, potrebuje pa še izčrpne obravnave.

Civilna aviatika, kot element v okviru prometnih sredstev, se je začela šele uvajati ter za daljša izvajanja še ne prihaja v poštev.

Kmetijski vestnik

Sladilem o slajenju mošta po vinskem zakonu

Kar bomo tu napisali, velja predvsem tistim vinarjem, ki so se odločili za umetno slajenje svojih letošnjih vinskih pridelkov po zakonu o vinu in imajo sveda potrebnega drobiža za nabavo industrijskega sladkorja. Takih ni baš malo; saj žive med nami tudi umetniki sladilci, ki so skušali »popravljati« celotno mošče odličnih letnikov, da bi se mogli postavljati pred nepoučenim svetom z nekakimi specialitetami, ki jih ni dal Bog niti jih niso sami pridelali z gorice. Razumemo, da preveč vneti sladilci tem bolj odločno zahtevajo slajenje mošta po zakonu, če že ne tudi mimo zakona, ako priroda ne obeta preveč sladkega pridelka kot mnogokje baš letos.

Prve dni oktobra je bilo še izredno lepo vreme, ki je zelo pospeševalo zoritev — seve samo zdravega grozda na samo zdravem trsu. Pametni vinar se v takih razmerah ne prenehal s trgatvijo ne s slajenjem, četudi je bilo leto obilno.

Nahajamo pa tudi precej gnijolega in že gnilega grozdiča, ki ni dozorelo, ker so bile jagode kakorkoli ranjene: po toči, po oidiu, po žuželkah, po pticah, nekaj jih je popokalo po prejšnjem deževju, največ gnilobe pa se ponekod pojavlja zaradi pustošenja kislega, gosencje drugega ali celo tretjega rodu groznega sukača, ker požrešnega škodljivca niso zatirali in ga iz večine še danes ne poznajo niti ne vidijo. Še kakšno deževje, pa bo trgateg v takih gorah količinsko in kakovostno še bolj skopela. V takih primerih je priporočljivo preudarno podbiranje, ki ga tu pa tam že obnavljajo.

Od slajenja tudi letos ne pričakujemo bogve kakih koristi za splošnost, najmanj pa za male kmete vinarje, ki jih je kajpak največ. Kmet pa naj kupuje dragi industrijski sladkor uboga reva, ki nima pare niti za sol? Tako je gospodarsko šibki poleg imovitih sladilcev prav za prav dvakrat tepen. Če je s slajenjem in morebitnim oprostitom trošarine na sladkor komu pomagano, bi bilo zanimivo tudi vedeti, na čigav račun in komu je s tem najbolj pomagano.

Sladilji pa letos bodo. Pri tem je treba upoštevati razen pravil sodnega kletarstva tudi zadevne predpise vinskega zakona, ki jih naj tu na kratko omenimo.

1.) V primeru, da banska uprava dravske banovine izda obče dovoljenje za slajenje mošta, slad lahko vsak vinar po zadevni zakoniti in oblastveni odredbi. Po izvršenem slajenju mora sladilec to prijaviti pristojnemu kontrolnemu organu z obrazcem A »Prijava slajenja moštac v dvojniki, torej v dveh izvodih.

2.) V primeru, da kraljevska banska uprava dravske banovine ne izda pravocasnega ali sploh ne izda občega dovoljenja za slajenje, prošilo lahko vinarji za individualno dovoljenje slajenja po izkazani potrebi pristojni kontrolni organ z obrazcem C. »Prošnja za dovoljenje slajenja mošta s sladkorjem« — tudi v dvojniki. Vinski trgovec si ne more izprostiti individualnega dovoljenja za slajenje, razen izključno za svoj lastni pridelek.

Pristojni kontrolni organ, ki mu naj pošljemo prijavo po obrazcu A, odnosno prošnjo po obrazcu C, je za področje bivše ljubljanske oblasti kletarski nadzorni dravske banovine v Ljubljani, za področje bivše mariborske oblasti pa pomočnik kletarskega nadzornika dravske banovine v Mariboru.

Vlogi A in C sta kolika prosti. Obe tiskovini je založila Mariborska tiskarna v Mariboru Občinske uprave v vinorodnih krajih naj jo izravno naroče za vinarje svojega področja proti plačilu vrednosti s strani zainteresovanih sladilcev in imajo sploh na zalogi v ustrežajočem številu tudi še za morebitne potrebe prihodnjih let. Slajenje moštov od preranih trgateg je nedopustno.

Sladiti je treba v kraju, kjer je grozde rastle, sicer je treba o nameravanem slajenju obvestiti pristojnega kletarskega nadzornika.

Dva litra vina ali krasen roman

dobite za 20.— Din

V zalozbi je še nekaj izvodov nepozabnega romana

PROKLETSTVO LJUBEZNI

ki se mu je cena znižala tako, da dobite pri upravi »Slovenskega Naroda«, Ljubljana, nad 700 strani obsegajoči dve broširani knjigi za 20 Din, v platno vezan roman v eni knjigi pa 40 Din. — (Po pošti 3 Din več.)

Sladiti smemo samo mošt (ne vina!) od zlatih trte z rafiniranim sladkorjem od sladkorne pese ali trsta. Samorodnih moštov in njih pesanic z žlahtnim moštom l. dr. torej ne smemo sladiti.

Slajenih moštov, odnosno vin od takih moštov ne smemo mešati s starino ali sploh s kakim drugim letnikom.

Vinar sme imeti največ 25 kg sladkorja in mora prijaviti pristojni občinski oblasti nabavo vsake količine nad 25 kg, na zahtevo kontrolnih organov pa dokazati način uporabe te količine sladkorja.

Slajenemu vinskemu proizvodu ne smemo dodavati vinske in citronove kisline.

Uporaba sladkorja za pomnoževanje in potvorbo mošta ali vina je seve prepovedana.

Uporaba karamela (žganega, prženega sladkorja) za barvanje vina je tudi prepovedana.

Pri napravi tropinščnice je vsakršno slajenje prepovedano, čeprav je tropinščnica dovoljena samo za lastno domačo uporabo vinogradnika kmeta z napisom na sodu: »Tropinščnica — ni za prodajo.«

Zbog slajenja izgubi vinski pridelalec zakonito zavarovano svojstvo pristnosti; kajti samo tisto vino, ki ni bilo slajeno (ne okisano ne razkisano, niti mu ni bil dodan ali odvzet tanin), smemo označiti z besedami: »pravoc«, »pristno«, »prirodno«, »naravno«, »zdravno«, »originalno«. Slajeni vinski pridelalec torej ni naraven itd.

Vsak kupec in vsak pivlec ima pravico zahtevati, da mu prodajalec piva, kakšen proizvod prodaja; prodajalec je dolžan, mu povedati resnico in je zanj po zakonu odgovoren.

Za vse primere velja: Če si se za slajenje že odločil, sladlji po pameti in zmerno ter skrbli, da zadosti vsem predpisom zakona! S tem koristi sebi in olajša delo drugim, ki se morajo zanimati za stvar po službeni dolžnosti.

Več pouka o vsem tem z mnogimi praktičnimi kletarskimi navodili za vsakdanjo rabo najdemo v knjigi »Vinski zakon in kletarski vedež«, ki je pravkar izšla v drugi, predelani in pomnoženi izdaji v samozaložbi pisca.

Letos bo za modro razsodne vstopnice pač še najboljša ta prava starina, pa tudi pristna, zdrava novina, ki jo pa bomo sami popravljali in mešali po potrebi in po svojem okusu najbolje z domačo slatino, ki jo imamo v bogatih naravnih vrelcih na prebitek.

Radio kotichek

Današnji radio program se prične ob 8.15 z običajnimi poročili, ob 8.30 bo pouk gimnastike (M. Dobovšek), ob 9. bo imel dr. Rant versko predavanje, ob 9.30 bo prenos cerkvene glasbe iz franciskanske cerkve. Ob 10. nam bo predaval g. Viljem Kus o pomenu sadja za otroke, ob 10.30 nastopita ga. Ribičeva in g. Banovec s spremljevanjem radio orkestra. Slišali bomo lep instrumentalni in vokalni koncert, katerega mu sledila slovenska glasba, nastop radio orkestra.

Popoldne bo izvajal po g. Jamnikovi kmetijski uri dramatski studio F. Delaka Schönherrjevo »Otroško tragedijo«, tako da bomo imeli malo gledališče kar doma. Ta način vzprizarjanja krajših gledaliških del bodi naročniki radia gotovo z veseljem pozdravili in veselilo jih bo, če bo takih točk na programu čim več. Zvečer nas bo zabaval radijski orkester s plesno glasbo, g. Bajde pa s svojimi priznanimi kupletji, tako da je v polni meri poskrbljeno za umetniški užitek in izobrazbo, kakor tudi za razvedrilo in zabavo.

Darujte za nesrečne poplavljenice

šnega priznanja za sebe, jaz pa sem vse to doživel neposredno sam in smatram za svojo dolžnost, da to povem.

Morala naših vojakov je bila odlična, disciplina na višku. Te čete so potem v borbah na Koroškem držale Avstrijce, dokler niso prišli za svojjo novo državo in prelita kri je padla pri obrambi in ohranitvi države.

Prihod srbske vojske v Trbovlje, Hrastnik in Zagorje takoj po prevratu zaradi očuvanja reda, so rudarji navdušeno in bratski pozdravili. Med drugimi sem bil jaz odrejen za komandanta v Hrastniku. Kljub močni komunistični propagandi je celokupno tamonje prebivalstvo bilo namerno v bratah in prištrnih odnosih in nikdar potrebna. Pri odhodu iz Ljubljane te kraje, nas je spremljal poleg ostalih tudi gozp. inž. dr. Kramer, a gozp. dr. Pučnik, sedaj odvetnik v Slov. Bistrici, nas je v vlakcu spremljal do Trbovelj, kjer nas je na kolodvoru čakala ogromna množica z rudniško gošbo. Manifestacije za državo, edinstvo in bratstvo ob bile grandiozne. Med potjo je bil tudi lep sprejem v Litiji in v Zagorju. Tudi Celje je impozantno in bratski sprejelo nas pet oficirjev, ko smo orisli tja na kratek posej.

Tako je bilo povsod, kjer so prišli do svojega izraza ljubezni, bratstva in želja po zedinjenju države. Narod je povsod odkrito govoril. Vprašanje države je bilo že takrat rešeno. Nacionalna zavest je bila tako velika, da smo se mi ljudji, kako so jo Slovenci mogli ohraniti kljub tisoletnemu suženstvu.

Živko Lukić:

Prihod srbskih vojakov v Ljubljano l. 1918.

Rezervni kapetan g. Živko Lukić je bil l. 1918. med onimi srbskimi oficirji, ki so se na povratku iz ujetništva ustavili v Ljubljani in pod vodstvom polkovnika Švabića formirali dva dobri oboje bataljona. Ti srbski vojaki so v onih kritičnih dneh, ko se je valila z italijanske fronte razbita avstro-ogrška armada, ohranili red v Ljubljani in drugih krajih Slovenije, glavna njihova zasluga pa je, da so obvarovali Ljubljano pred italijansko okupacijo. O vsem tem nam je napisal g. Lukić naslednje spomine:

Pred petnajstimi leti smo prišli v srbsko novembra nekega meglenega jutra začetki oficirji iz ujetništva preko Jesenic v Ljubljano. Vdoli nas je konjeniški polkovnik gozp. Stevan Švabić. Ljubljanski kolodvor je bil natrpan z avstrijskimi četami, ki so se vračale z italijanske fronte. Pravega reda ni bilo. Z vseh strani se je elizalo streljanje, pijani nemški in madžarski vojaki so delali nered in plenili. Tovor ni vagoni so bili odprti vagoni z municijo in ročnimi granatami. Po ulicah pred kolodvorom so se podili konji brez gospodarske, prepušeni sami sebi. Prestreženi meščani so se najraje držali svojih domov, tako da je Ljubljana nudila eliko vojaškega taborišča.

Ko je gozp. polkovnik Švabić videl to stanje, je hotel oditi v mesto, da bi prišel v zvezo z oblastmi. Toda že na kolodvoru se je zvedel z g. Adolfom Ribnikarjem, žla-

nom narodnega sveta, ki je v zgodnji jutranji uri prišel z gospo soprogo in čakal našega prihoda. Naša kompozicija je čakala pred tovrstno postajo nadaljnjih odredb. Polkovnik Švabić se je kmalu vrnil z gozp. Ribnikarjem, ki nas je pozdravil z lepim govorom in zaprosil, da ostanemo v Ljubljani in pomagamo Sloveniji, ker v Ljubljani nimajo organizirane vojske. Opozoril nas je na nevarnost od avstro-ogrskih vojakov, ki plenijo, kakor tudi na prodiranje italijanskih trup, ki jim je očitno bilo vse do Zidanega mosta, da bi si osvojili trbovelski rudnik.

Patriotični govor gozp. Ribnikarja in njegova prošnja za pomoč sta pretresla srce vseh nas. Vsi smo šutili, da je bil to zgodovinski moment. Okrog nas je bilo tudi nekaj železniških uslužbencev, katerim so tekale solze. Ti ljudje so požrtvovalno opravljali službo na kolodvoru, trudeč se do

ekrajnih sil za čim boljši promet in razčiščenje ljubljanske postaje. In brez obhajanja smo sklenili, da ostanemo v Ljubljani. Polkovnik Švabić je sporočil oficirjem, da od tega trenutka prevzema ovelitev v svoje roke in da zahteva od oficirjev največje discipline in poslušnost, ker nas čakajo velike dolžnosti.

Po intervenciji gozp. Ribnikarja so bili takoj pripravljeni avtomobili, ki so našo prtiljalo prepeljali v vojašnico na Poljski cesti, kamor smo šli tudi oficirji in se razmešili. Zadržali smo srbske vojsake, ki so se vračali skozi Slovenijo iz ujetništva, in formirali čete in bataljone, tako da sta že drugi dan po našem prihodu bila sestavljena in oboje dva bataljona. Ti vojaki, ki več let niso videli svoje rodbine, so ostali v Ljubljani brez vsakršnega protesta, v zavesti, da so v službi svoje domovine in da je dolžnost do domovine nad vsemi drugimi. Najprej so vojaki zastražili vojaške magazine, v katerih so bile milijoneke vrednosti.

Tudi ljubljanski kolodvor smo zasedli. Vse avstrijske in ogrske vojske so našli odprte razorožili. Ko so ti videli Srbe, so vednoma vsi takoj odlagali orožje. Neka kompozicija Madžarov na ni takoj ubogala. Vlak je bil v hipu obkolen s srbskimi vojaki. Madžarom pa postavljen rok 5 minut, da položijo orožje. Madžari so pometali orožje skozi okna vagonov.

Eskadron huzarjev, ki se je vračal s fronte pod komando nekoga polkovnika, je zaustavil pred kolodvorom srbski narednik in ostru komandiral: »Razidajte in odložite orožje! Izenađeni kakor od groma, kako to, da so Srbi že v Ljubljani, so huzarji

poskakali s konji in mirno oddali orožje. Tudi polkovnik se je kmalu znašel in oddal sabljo in revolver naredniku z besedami: »Srbo junaku rad oddajam orožje.«

Tako je to šlo naprej vsak dan in razoroženi avstro-ogrski vojaki so potem v največjem redu potovarili z vlaki dalje, a vse orožje in vojaška oprema sta ostala pri nas.

V Ljubljani smo prevzela dne našli našega rojaka iz Srema gozp. dr. Pajo Avramovića, ki je služboval v Ljubljani že pred vojno. Na prošnjo gozp. polkovnika Švabića je takoj prostovoljno uvelel sanitetsko službo pri naših četah. To službo je vršil doživotno in vestno kot pravi brat. Ker se je v onem času širila španska bolezen, je bila garnizijska bolnica prepolna bolnih vojakov. Po intervenciji dr. Avramovića je šel oddelka za nolanje bolezni v splošni bolnici gozp. dr. Jenko odstopil posebno sobo za obolele srbske oficirje. V spomin je še dandanes nad vrati te sobe napis: »Srbska soba 1918/1919.«

Največja nevarnost je Sloveniji pretela od prodiranja italijanskih čet, ki so že bile blizu Vrhnike. Ko pa se je polkovnik Švabić nekega dne srečal tam s komandantom italijanskih prednjih čet in mu odločno izjavil, da se bo do zadnjega moža boril proti nadaljnjemu prodiranju, so se Italijani uveljavili in polkovnik Švabić je brez borbe dobil veliko bitko. Da to ni bilo storjeno, je vračanje, kako bi Italijani zapustili Ljubljano. Možeče bi bili še danes tu.

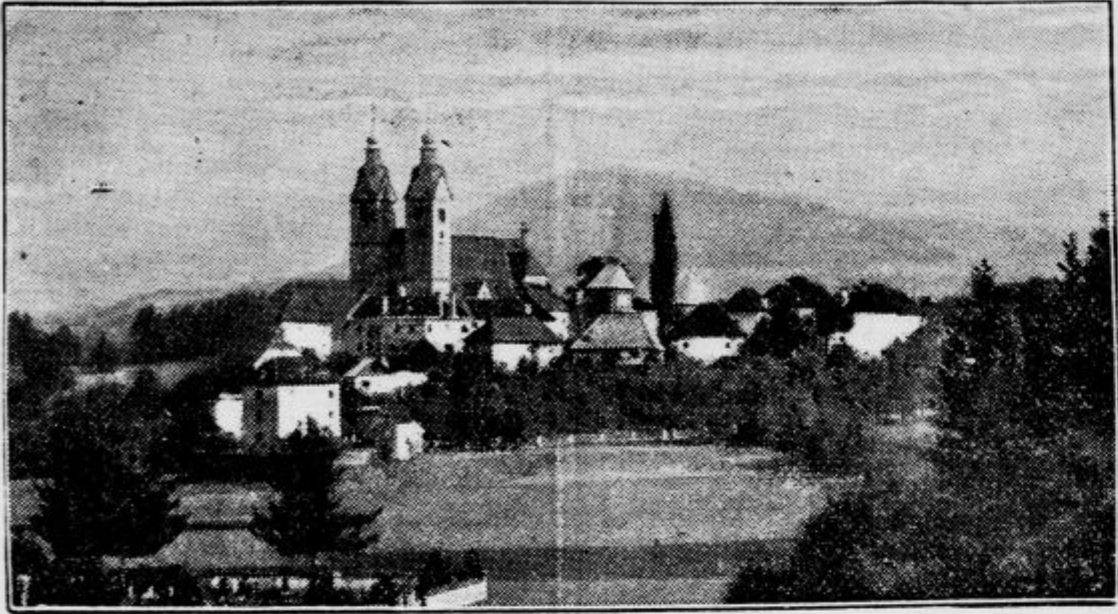
Možeče je še danes mnogo ljudi, ki ne vedo, kako veliko uslugu je takrat napravil gozp. Ribnikar svoji ožji domovini, da je zadržal srbske oficirje in vojske v Ljub

Pot po Korotanu

Srečanja in razgovori z rojaki onstran Karavank

V torek — 10. oktobra — se bo zopet obnovila žalostna obletnica koroškega plebscista. Kako je bratom tam za gorami? Objavljamo v naslednjem zapiske mladega popotnika, ki je nedavno obiskal Dobrač, Grafenauerja, Zilsko dolino, Gospo Sveto ...

Naša Gospa Sveta na potujoči zemlji

Dobro obložen s turističnimi dobrotami v nahrbtniku sem se napotil na strmi Dobrač, da vidim raz njega krasno Zilsko dolino, Julijske alpe in ostali del Koroške tja do Velikega Kleka. Solnce je pripekalo, ko sem krenil iz pomembnega Beljaka proti gorski vasi Sv. Duha. Komaj pričakujem prvih hišic te prijazne vasi, gotovo bo med njimi ona čislana hišica, ki je noben Kranjec ne prezre, še celo na popotovanju. Res. Kmalu se prikaže takoj za studencem lepo poslopje »Gasthaus«. Nekoliko me moti nemški napis, toda že je velika in že se znajdem v izbi. Vse nemško. Nikjer prijazne, zveneče slovenske besede. Liter hladnega mleka in še pol za nameček me uteši. O vinu ni da bi govoril, zlasti ne na turah, najmanj pa v Avstriji, kjer plašas za pobarvano vodo čisto tri šilinge in več. Ko zadnjič nagmem lonec, zaslišim za seboj v veži vesel glas: »Kako sem utrujen in izdelan od vročine! Oh, ko bi me videla mati, kar hudo bi ji bilo!« Začuden pogledam — že dva dni

Slovenski knežji kamen v celovskem muzeju, kjer ga ni dovoljeno fotografirati

nigem slišal slovenske besede. Takoj pristopim k mladima fantoma. Veselega razgovora nam ničesar ne kali. Miha iz Celovca in France iz Velikovec sta prava koroška fanta od fare. Že večkrat sta prepotovala zahodno svobodno Jugoslavijo, France je že bil tudi v Beogradu in Splitu. »Kam pa danes, kam?« — »Na Dobrač, na Dobrač, prišla sva iz Bač! Dvakrat sva že bila skupaj gori, pa sva se še vedno zadovoljna vračala domov.« — »Grem z vama, saj hodim prvič tod.«

Beseda da besedo. Miha še hitro spiše dva litra — mleka, France pa pospravi veliko skledo kislega mleka in pol kilograma črnega kruha. Poravnano račun, pozdrav, odidemo. V prijaznem razgovoru na čilem pohodu komaj opazimo 1543 m visoko planinsko postojanko Otto-Hütte in nato drugo v višini 1700 m rudarsko kočjo »Priateljev prirode«. Miha, dober poznavalec slovenske narodne manjštine na Koroškem, mi trdi, da je v nekdanji čisto slovenskem Korotanu sedaj le še okoli sedemdesetpet do osemdeset tisoč Slovencev, od teh pa je le okrog štirideset tisoč zavednih. Najbolj trdi Slovenci so v Zilski dolini, Rožu in Junski dolini. »Še to ti rečem,« mi pravi, »da takih korenin kakor so v Zahomcu, Brnici in St. Jakobu ne boš nikjer dobil.«

Šest ur dobre hoje, ko zagledamo vrh ponosnega Dobrača. Mala cerkev Marija na kamnu (Maria Stein) nas vegelo potrdi. Čez pet minut vstopimo v »Ludwig-Walter und Rudolfschause«. Vsak dva malinova in par razglednik, nato stopimo prav na vrh 2176 m visokega Dobrača. Krasen pogled tja do Velikega Kleka (3798 m), daleč preko Celovca, do Savinjskih alp in svobodnega Triglava. Tam gopodaj si ti, ki me misel nate omami: domovina!

Nemi stojimo, strmeči v škrlatno ožarjeni Triglav, zahajajoče solnce vrže zadnje pramene na Zlatorogovo kraljestvo, solze se utrnejo iz oči koroških dveh bratov in padajo na skalnata tla. »Pojdimo,« rečem tiho prevzet.

Gremo nizdol mimo slovenske kapelice, ki razpada, saj se nikomu ne smili. Steza strmo pada proti južni strani Dobrača, proti Ziljski dolini. Na levi nas pozdravljajo strme navpične stene. Miha pripoveduje o kralju Ziljskih alp:

Bilo je 21. prosinca 1348. Ob štirih popoldne je zamajal ogromen potres ves Korotan. Tudi mogočni Dobrač ga je dobro občutil, vsa južna stena se je z ogromnim hruščem podrla in padla na Zilsko dolino. Dobrač je zasul sedemnajst vasi in devet farnih cerkev, ostala je le cerkev pri Sedmih studencih. Ogromen sklad kamena in grušč je zajezil Zilo, nastalo je jezero — sedanje močvirje Log. Pravijo, da je le majhen del prebivalcev ubežal na nasprotni breg, ker si je oskrbel novo domovje. Pravijo, da je ime Beljak ali »Blak« do domače rečeno od besede »flek«, ker ni ostalo skoro nič od njega. Tisti popoldne je opat Floriamundus iz Podkloštra pri oknu zrl proti Dobraču, videl ves dogodek in ga pozneje opisal. Silen pritisk ga je vrgel od okna in treščil ob zid. Zvonovi so zvonili, v kloštru so pa vse šipe popokale. Tudi drugje so občutili

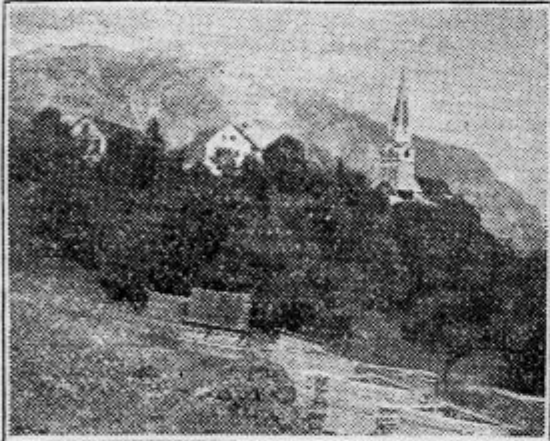
katastrofo. V Beljaku so bili tedaj verniki zbrani pri litanih, cerkev se je podrla in pokopala tristo ljudi. Grad Hohenburg ob Dravi pri Celovcu je tudi močno trpel ob potresu, a gorje je še povečala grozna kuga, ki je podavila okoli 25 tisoč ljudi ...

Previdno stopamo nizdol po strmi grmadi, že nastopa tema, že zavedamo drug ob drugega. Pridemo do prvih hiš in vasi in nato čez pol ure do prve slovenske hiše v Labljencah. Utrujeni spregovorimo le nekoliko besed s prijaznim gospodarjem in gremo spat.

Drugo jutro nas je zbudil Francov skrben želedec. Hitro k studencu! Za silo napravljeni smo smuknili skozi večna vrata h gospodinji, ki je skrbno pripravila obilen zajtrk, zabeljen tudi z neštetiimi vprašanji. »Praš, da mate u Ljubljani tekó viško poslopje! Jo, kaj bi bilo, ko bi se vaš nebotiček podru?! Ali je drago pri vas? Kaj, kaj, tako pocen?« se je čudila. »Pa Serbi?« A znaš serbsko?« Ko sem ji povedal o dobrem srbskem narodu, se je zelo čudila. Saj veste, kako je Nemcem to navada, da vedno udrihajo po Jugoslovenih, posebno še čez brate iz južne zemlje, ki so jo zagodili Nemcem v svetovni vojni. Nikakor ni čudno, da tudi preprosti slovenski kmet, ki se je obdržal med samimi nemškimi sosedi, misli o bratih Srbih to in ono, kar govori govražni tujec. »Pa denar?« Ko sem ji razkazal ves kovani denar od nečice do petdesetaka, se je začudila: »Kaj tač'ga pr' nas nimamo!«

Miha in France sta bila namenjena v Brnico. Pristrčno slovo, izmenjava fotografij in podpisov in še pesem. Iz velike zilske fare Bistrice sem sam krenil proti nekaj minut oddaljenemu Zahomcu. Kakšno veselje! Sama čisto slovenska beseda, dočim je v Bistrici tudi nekaj nemškutarjev in priseljenih Nemcev. Da, tu so trdi Slovenci, povsod ti doni na uho mila domača govorica in slovenska pesem. Tudi srbohrvatske popevke tu niso redke. Ko sem se okrepčal med prijateljskim razgovorom z Zahomčani, sem s težkim srcem nadaljeval potovanje. Blaže in Gorice, zibel narodnega buditelja Matije Majarja Zilskega, in Borle pri preseškem jezeru imajo tu pa tam še dosti zavednih Slovencev, vendar je tu že mnogo priseljencev. Stopam skozi prijazne Melvice proti Brdu, zadnji slovenski fari na zahodu zilske doline.

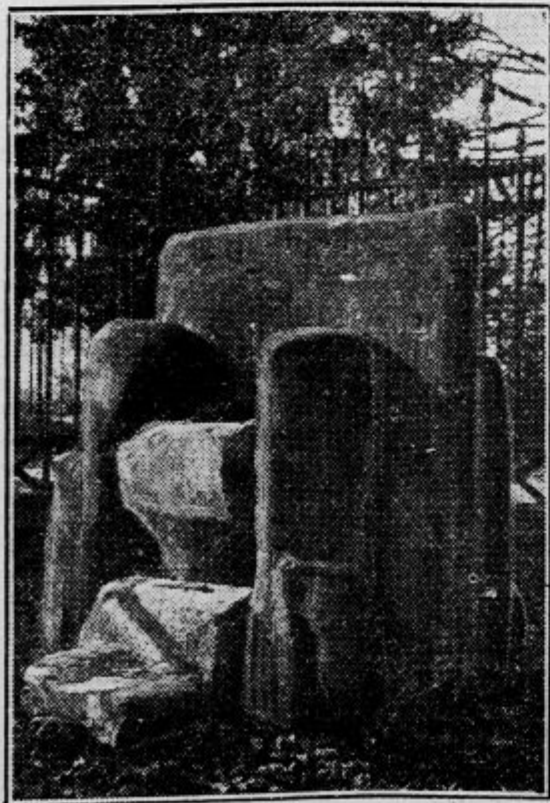
Starinska kapelica na levi strani senčne gozdne poti in prijazna hišica z nasprotni strani sta me zanimali. Na hiši sem opazil tablico z dvojezičnim napisom: »Vas

Vas Bistrica, zadaj Dobrač

Brdo, politični okraj Šmohor. Tu je dom narodnega voditelja koroških Slovencev, dom 73 letnega starčka, krepke zilske korenine Frana Grafenauerja, na pragu pomembnega Šmohorja!

Stopim v izbo in pozdravim. Na klopi pri peči sedi stari narodnjak, v naročju mu dveletni vnukček Janeček iz ponosne Subotice. Gospod me veselo sprejme. Razgovor nama poteka o naših Korotancih, njihovem gospodarstvu, brezposelnosti, vojaštvu ter narodni zavednosti in kulturi zaslužnih Jugoslovenov. Niti opazil nisem, kako hi-

Vojvodski prestol iz 13. stoletja v ograji na Gosposvetskem polju

tro sta minili dve pišli uri prijetnega razgovora. Še mi je g. Grafenauer pripovedoval o svojih političnih borbah, kako in zakaj je bil dve dolgi leti zaprt, nakar sem z veseljem fotografiral neustrašnega voditelja z njegovo ženo in vnukinjo Milico, dočim je mali Janeček sladko spal v zibki. Zahvala in pristrčno slovo, za menoj pa še »srečno!« in drobni »slečno!« glasek male Jugoslovenke, ki je na počitnicah pri dobremu dedku.

Nato sem šel še na Brdo k cerkvi, skozi Modrinjo ves v sotesko Krnico, kjer si je divji potok čez težavo ugledil pot. Proti večeru pa skozi Linače v nemški Šmohor in z vlakom nazaj proti Dobraču.

Vlak se je ustavil v Področici. Pospešil sem korake po cesti navzdol skozi Leše, v zavedni in lepi St. Jakob, v Podgorje in Sveče. Tu sem se odpočil pod staro lipo blizu nizke hišice. »Od kod si, od kod?« me je pobaral devetdesetletni starček. In nič se ni čudil, ko sem mu povedal, da sem iz Ljubljane in da grem proti Gospi Sveti in nato preko Ljubelja domov.

Šel sem nato skozi Bistrico v Rožu. Prijazen posestnik me je povabil na večerjo in prenočišče. »Aj, aj iz Ljubljane si?« me je ogovorila mamica, ki je sedela pri kolu. »Oč aj uha in ave?« (»Hočeš kaj kruha in kave?«), me je prijazno vprašala po večerji v domačem narečju. Zahvalil sem se. Drugo jutro sem jo mahnil v Celovec preko Podsinje vasi, St. Janža, Strug in gradu Krumperka mimo Žilpolja navzdol.

Za Celovec mi ni bilo dosti, ker se mi je mudilo. Šel sem na Gosposvetsko polje, na zgodovinske kraje, kjer je imel pred stoletji naš slovenski kmet besedo, kjer si je volil sam po svoji vesti gospodarje.

Kdo se ni čul o najlepši, največji in največkratnejši cerkvi — o Gospi Sveti, znameniti božji poti v Korotanu? Severno, dobro uro oddaljena od Celovca na desni zgol-

France Grafenauer pred svojo hišo na Brdu pri pomembnem Šmohorju, s svojo ženko in vnukinjo iz Subotice

govinskega Gosposvetskega polja in slavne ceste, ki pelje v St. Vid, stoji mala prijazna vas. Sredi nje, na vzvišenem mestu pa kipi v nebo veličastni hram božji, v katerem so pred stoletji prvi učili slovenski duhovniki, da je bila prva slovenska škofija, sem v ta svet kraj se je zatekal pokristjanjeni slovenski rod. V ta nad tisoč let stari mogočni hram na pomembni zemlji roma še danes verni slovenski narod,

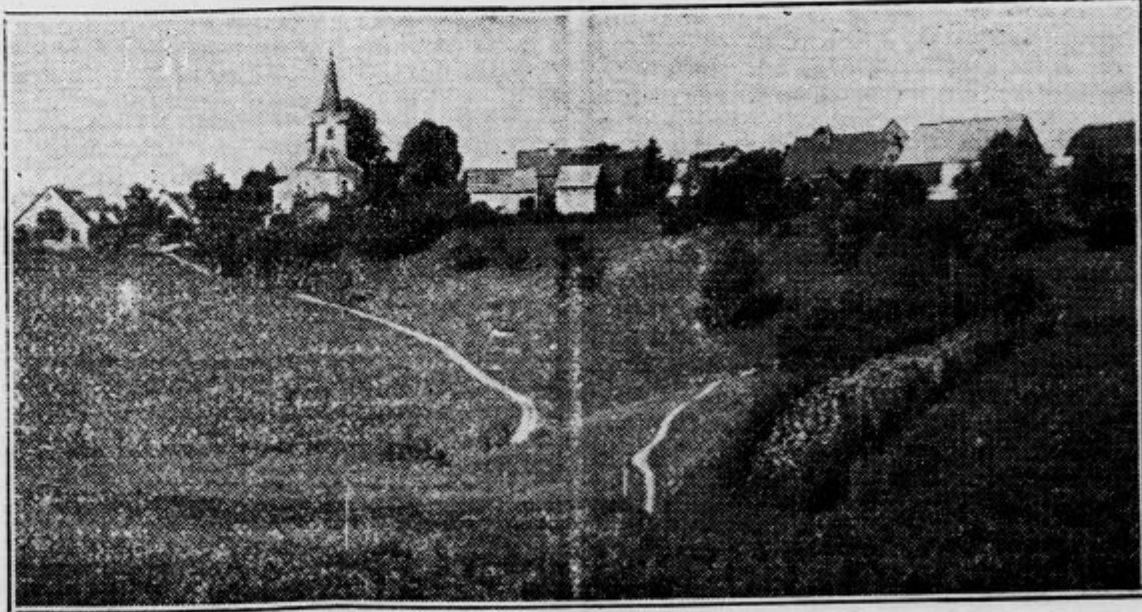
Gotovo. Sedaj pa **NIVEA**

S tem na lahno natriete. To zadostuje. Za hišnimi posli ne ostane nikaka sled. Vaše roke dobe nežen žametno mehak in negovan izgled. Vedno se boste radovali nad tem.

Nivea krema pronikne popolnoma v kožo, a ne ostavlja nobenega bleska na površini.

Nivea je poceni! Doze 3.50, 6.—, 12.— in 25.— Din.

Sveti Vid — notranjski biser

Bolj in bolj odkrivamo širši javnosti nepoznane koticke naše ožje domovine. Gorenjsko, Dolenjsko, Bela Krajina, samo Notranjci spe. Ali res nima Notranjska kraja, ki bi bil vreden obiska, če izvzamemo Cerkniško jezero? — Take misli so me obhajale, ko sem sedel na bregu nad Rakitno in se divil razgledu proti jugu. Izza zelenih bližnjih gričev, daleč zadaj temna gmeta, kakor pest, kakor groznja: Snežnik. Pred njim pa na prijaznem gričku Sv. Vid kakor da kaže s prstom-zvonikom nanj ...

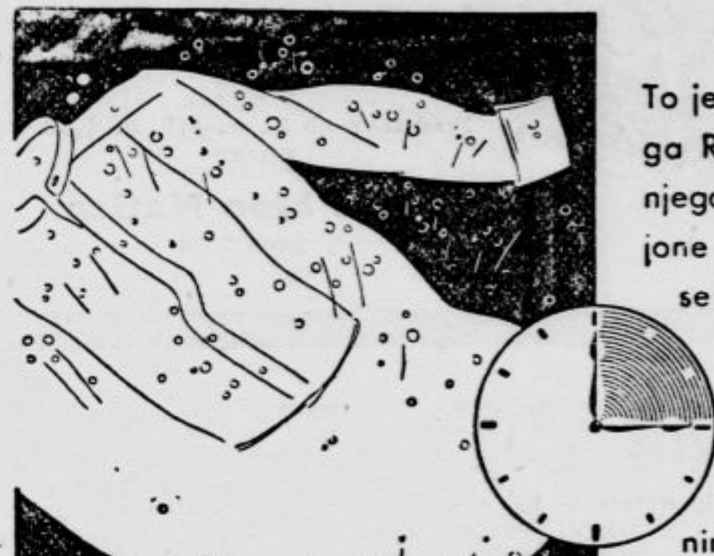
K Sv. Vidu! prekoračil sem rakitniško planoto in se spustil po strmi poti v romantično Zalo. Strmi robovi, skalne stene, a na dnu voda, smaragdno zelena v tolmunih, belo se peneca po skalovju. Tako prijetno je sedeti ob tolmunih in gledati igranje postirvi. Toda čas hiti! Navzgor. Ko-

maj stopiš iz gozda, te pozdravi prijazna vasica Nad Zala, a z brega na desno te vabi Sv. Vid. Stopi na Cohovski vrh in ogled se! Kaj takega se tudi razvajenim očem ne nudi vsak dan. Na levi Krvava peč, spomin na turške čase, Osredok se ti ponuja iznad Iške, Svetemu Vidu se smeje v obraz ves svetel in ožarjen zamaknjen si nad krasoto, Silivnica, vsa zelena ti zakriva Cerknico, za katero komaj slutiš slavno jezero. A za vsem tem Snežnik, mračen, temen. Res groznja? Ali tuga? Kdo ve. Samo hitreje ti ob pogledu nanj utripa srce.

Toda skrbeti je treba tudi za telo! Par korakov in v vasi si Sveti Vid! Po mučniku nosiš ime in mučenik si še ti sam. Ne hranijo te več zeleni gozdovi, beda tudi tebi ni prizanesla. Mučenik si, toda ožarjen z glorio solne luči, ti biser na-

Čemu bi se mučili, če se da drugače napraviti!

Schichtov
RADION
pere sam

To je prednost Schichtovega Radiona. In v tem tiči njegova skrivnost: na milijone kisikovih mehurčkov se razvije med kuhanjem (vsaj 15 minut) v raztopini Schichtovega Radiona in poganja milno peno skozi tkanino. Tudi povsod tam, do kamor nikdar ne seže krtača. V 15 minutah vam je perilo belo ko sneg, ne da bi ga bilo treba drgniti in mencati. Prizanesljivo in hitro opravi Schichtov Radion za Vas delo, kadar imate žehto, če uporabljate Schichtov Radion!

goreče prošnje nesvobodnih bratov se še danes dvigujejo k Gospi Sveti ...

Ko sem si ogledal cerkev, sem šel k vojvodskemu prestolu, ki stoji oddaljen od Gospe Svete le nekaj pet minut. Nato pa še h Krnskemu gradu, kjer je stal nekoč slovenski knežji kamen, na katerem je sedel Slovenec — gospodar na svoji zemlji.

Vrnišči se nazaj v Celovec sem stopil v muzej, da fotografiram knežji kamen, toda trda roka paznika me je prijel. Zaman vsako botanje. Šel sem v deželno hišo h g. profesorju dr. Wutteju, ki je direktor muzeja. Šele po dolgem obotavljanju se je trdi, toda prijazni g. doktor omečal ter dejal v nemščini: »Torej naj bo, toda povejte vsem, da je ta knežji kamen nemški in ne slovenski narodni simbol!« Hvaležen sem gospodu dr. Wutteju za dovoljenje slikanja tega za nas velepomembnega kamna, le to naj znova povdarim, da je knežji kamen naš, da so na njem sedeli slovenski knezi Pribislav, Semika, Stojmir in zadnji slovenski vojvoda Edgar, ki je bil prisiljen ukloniti se za kazen, ker se je zvezal l. 818. z Ljudevitom Posavskim proti Frankom. Prvi Nemec je bil Helmwin, zadnji pa Ernest Zelezni, s katerim se je končala zgodovina knežjega kamna 18. marca 1414.

Leto osemstooseemnajsto in deseti oktober v letu tisočdevetstodvajsetem naj bosta vsakemu Jugoslovenu v opomin na Korotan za Karavankami.

Vladimir Puc.

transjski. Par hiš okrog cerkvice, ki hrani v svojih zidovih poslednje delo Simona Ogrina, vrhniškega slikarja. Prijazna Jurandova mama postreže z dobrinami in prijetno je kramljati z njo. Greš k Ponikvarju, sedeš pod hladne kostonje in pri se ti širijo od luči, vonja in zraka. Stopiš k Zimi. Modrooka Tončka postreže z rdečim dolenjem ali štajercem. Povsod to so doma prijazni ljudje. Truden ležeh v čisto posteljo, katerih nudi Sv. Vid dovoli.

Gospa Hrenova 70letnica

Maribor, 7. oktobra.

Kdo ne pozna »študentovske mame«, ki je tolikim slovenskim ubožnim dijakom dajala brezplačen obed! Kako je bil dober njen kruh, katerega je bil deležen marsikateri slovenski dijak, tako tudi pisec teh vrst, ki jih piše prav iz hvaležnosti in spoštovanja do naše jubilanke, gospe Terezije Hrenove, vdove po višjem železniškem uradniku v Mariboru. Gospa

Hrenova se je rodila 10. oktobra l. 1963. v znani hiši Dolinarjevi v Radečah pri Zidanem mostu. Torej ji prihodnji terek poteka 70. leto. Poročila se je l. 1888. s Karlom Hrenom, postajenačelnikom v Sežani, kjer je delovala v raznih društvih. S soprogom se je preselila l. 1893. v Maribor, in sicer v Melje, kjer biva še danes, torej že 40 let. G. Hren in gospa soproga sta si v Mariboru kmalu poiskala slovensko družbo, ki sta jo našla v Čitalnici. Pridno sta hodila na čitalniške večere, kar seveda ni bilo všeč narodnim nasprotnikom. Kot zvesta člana tudi drugih narodnih društev sta se marljivo udeleževala njihovih prireditiv.

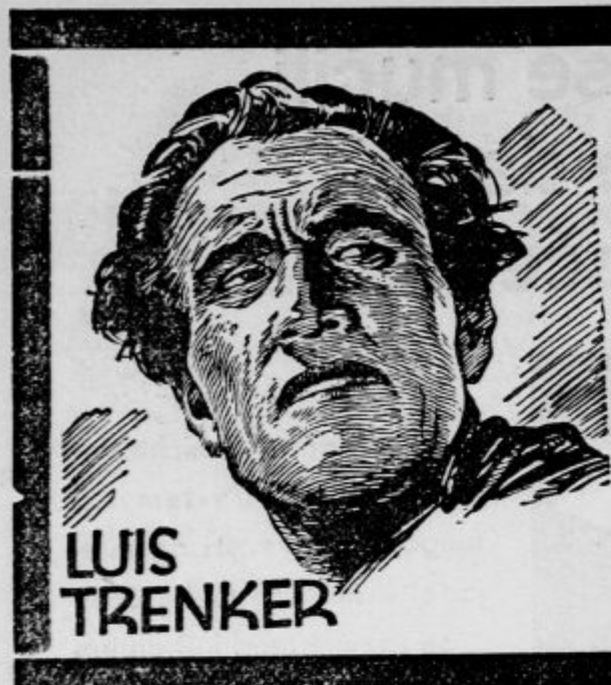
Naša jubilanika je pa s svojim soprogom vzgojila vse štiri svoje otroke v strodo nacionalnem duhu. Zaradi tega je morala vsa Hrenova rodbina prenašati ob nastopu vojne razne šikane od mariborske policije. Zaprli so vse tri sinove kot srbofile. Po večtedenskem zaporu so dva vtačnili in vojaško suknjo, enega pa preme stili kot železniškega uradnika na Tirolsko. Koliko je morala takrat pretrpeti uboga mati! Od samega joka ji je oslavel vid. Njenemu soprogu je pa ta udarec pospešil smrt, tako da ga je izgubila za vedno poleti leta 1915. Kadar se spomni naša jubilanika teh bridkih ur in kadar pripoveduje o njih se joče.

Prišli so pa zanj spet lepši dnevi. Dočakala je, sicer brez moža, naše osvoboditve in s tem tudi osvobodjenje priljubljenega ji Maribora. Vrnilo so se v njeno narodejo ljubljani sinovi, od katerih je danes g. Vilko kapetan I. klase pri avtomobilskem oddelku v Ljubljani, g. Jože postajni načelnik v Petrovčah in Zmago železniški uradnik v Mariboru. Zadnja dva sta agnila sokolska delavca. Hčerka ga. Angela je poročena z železniškim uradnikom g. Gniškom v Mariboru. Jubilanika še danes rada pomaga narodnim društvom, posebno Sokolu. Je tudi odbornica Slovenskega ženskega društva.

Poleg mnogih drugih čestitkarjev želimo tudi mi narodni gospe in zvesti naši čitalateljici še mnogo zdravih in zadovoljnih let!

Čitajte tedensko revijo
„ŽIVLJENJE IN SVET“

Najlepši velealpinski film letošnje sezone!

Planine kličejo...

Luis Trenker in Luise Ullrich
Predprodaja vstopnic od 11. dop. naprej
Predstave ob 3., 5., 1/8. in 1/10. zvečer

Elitni kino Matica
Telefon 2124

Atelje za arhitekturo

Notranjo opremo

Ing. arh. C. Tavčar
Selenburgova 6/III., Ljubljana.

• Ustanovitev Jadranske straže pri Sv. Juriju ob južni železnici se je izvršila 2. t. m. Ga. Petkovškova je že mesec poprej pripravljala ustanovitev. Njenemu vztrajnemu delu se je posrečilo zbrati v okusno okrašeni telovadnici zastopnike iz vseh stanov iz trga in okolice, med njimi zlasti mnogo mladine. Skicateljica je tolačila navzočnim pomenom društva in naložbe, ki jih namerava izvršiti. Zbora se je udeležil kot delegat mariborskega občinskega odbora profesor g. Pirč, ki je govoril o pomenu morja v splošnem in o pomenu Jadrana za našo državo. Sledile so volitve odbora in je bil za predsednika izvoljen ravatelj g. Petkovšek.

• Zbor Zveze šoferskih združenj kraljevine Jugoslavije se bo vršil 4. in 5. novembra v Beogradu, o čemer se obveščajo vsa šoferska združenja. Dnevni red se bo dostavil vsakemu združenju. — Pripravljalni odbor.

• Izvoz češpelj iz Bosne je za letošnji glavni končan. Cena češpelj se je gibala v zadnjih dneh okoli 1,75 za kilogram Češpelj, ki se berejo šele zdaj se odvažajo v specialne sušilnice ali pa se uporabljajo za marmelado. Trgovci s češpeljami so letošnjo sezono prav zadovoljni. Iz Brčke ga so letos izvozili nad 2000, iz Orašja pa 510 vagonov češpelj.

• Občina Ključ pod sekvestrom. Službeni list vrbarske banovine objavlja, da je nad občno Ključem postavljen sekvester na prošnjo podružnice Državne hipotekarne banke v Sarajevu zaradi dolžnih 283.750 Din. Občini je ob enem zabranjeno razpolagati z lastno imovino.

PRIZNANO ELEGANTNI

DAMSKI PLAŠČI

v največji izbiri in najsolidnejši ceni pri
A. PAULIN, LJUBLJANA
Kongresni trg 10374

• Požar v Senčaku. Te dni zvečer je nastal ogenj v Senčaku v vinogradniškem poslopu, lasti posestnika Petka Franca. Ogenj je s slamo krito poslopje popolnoma uničil. Razen tega je zgorelo okoli 500 kg sena in preša z vso vinsko posodo. Kako je ogenj nastal se ne ve.

• Skupna smrt zaljubljenih dvojice. V Palace hotelu na Zrinjevcu v Zagrebu je te dni izvršila samomor mlada zaljubljenca dvojica 20 letno dekle in 19 letni mladenič. Obesila sta se vsak na svojem oknu. Ko do srede popoldne nista zapustila sobe je to vzbudilo sum ter so bila nato vrata sobe nasilno odprta. Kakor se je ugotovilo je on pariklarski pomočnik Konstantin Jakopič, ona pa šivilja Ana Galamboševa. Kakor je razvidno iz pisma, ki sta ga pustila na mizi, sta oba v smrt zaradi nesrečne ljubezni.

• Za izlete je omallatna najidealnejša hrana. Zazemala malo prostora ter prinaša velike vrednosti. Ima zelo prijeten okus in se lahko prebavlja, tako da njena hranljiva vrednost hitro prehaja v kri. Pri tem se pa pripravi za uživanje v nekoliko sekundah na najenostavnejši način. Ovomaltina se lahko uživa kot topla ali hladna pijača. V skodelico toplega mleka vsuje dve do tri žličice ovomaltine in sladkorja po volji, pa je pijača gotova. Lahko jo shraniti tudi v termalni steklenici. Ako želite povečati hranljivo vrednost svoje hrane na izletih, a poleg tega varčevati s časom in trudom, vzemite ovomaltino, koncentrirano, naravno, krepljeno hrano.

UGODNA PRILIKA.

Radi velike zaloge dajemo proti takojšnjemu plačilu pri nakupu 5 komadov plošč

10% popusta

tudi na plošče: Tauber, Klepura, Caruso, Slezak, Schmid, Gigli, Rijavec, Schipa, Battistini, Šaljapin, Jeriza in drugih.

„JUGOŠPORT“ r. z. z o. z.
preje A. RASBERGER, Miklošičeva c. 34
10942

KLOBUKE

zadnje jenske novosti v najnovejših barvah in oblikah, ter razne športne čepice v lepi izbiri vam nudi

MIRKO BOGATAJ

TRGOVINA KLOBUKOV IN ČEPIC
LJUBLJANA, Stari trg 14
Cene zmerno. — Sprejemajo se popravila. — Solidna postrežba. 10382

Vprašajte

naše stare odjemalce, ako so z našo postrežbo zadovoljni. Odgovor, ki ga boste dobili, je nam v ponos. — Tudi vam ustrezemo!

JOS. ROJINA, Ljubljana
Aleksandrova cesta 3.

Fotoamaterji — izletniki!

Fototehnik, Prešernova ulica 9, odkupi dobre pokrajinske negativne ali reprodukcije pravico vseh krajev. Razvijanje filma 4 Din, kopija 1 Din. Filmi vseh znamk z 8 posnetki 18 do 20 Din. Plošče, papirji, pokrajinske razglednice. Po pošti obratno. Strokovni nasveti brezplačno. 10428

Polhove kože

strojne, velika izbira, menaj za vsako protivrednostno blago. Ne samo za krzno. Cena in krznarska izdelava veliko ugodnejša kot pozimi

Zdravič, Ljubljana

Sv. Florijana 9 10941

Gospa, — nekaj za vas!

Ce so na vašem lepem licu nastale prehodajoče gubice in je vaš obraz izgubil svoj mladostni sijaj, je to znak, da nekaj ni v redu pri vašem izločevalnem sistemu. Neredna prebava in zaprtje sta največja sovražnika zdravja, zlasti pa lepote. V takem slučaju vam ne koristi mnogo zunanja nega, pač pa sredstvo, ki pospešuje delovanje prebavnih organov: jeter, ledvic in črevesja. Tako sredstvo je Radenska zdravilna voda. Radenska zdravilna voda vsebuje namreč veliko množico zdravilnih mineralnih soli, ki uspešno pomagajo izločevati strupene snovi iz telesa in s tem utrjuje zdravje, ki se verno odraža na obrazu.

• Slaba slika rodi slabo voljo! Fotoamaterji, pridite k našim posvetovanjem, brezplačno in brezobzorno vam bo postreženo in Vaše delo vam bo v veselje in zabavo — odstranjena bosta slaba volja in neuspeh, ki sta največja sovražnika fotoamaterjev! Drogerija Adria, Ljubljana, Selenburgova ulica.

• Sele ploščice za oblaganje kuhinji, kopalnic, štedilnikov v prvostinski kraljstvi se dobe najceneje pri Material trg. dr. z o. z., Ljubljana, Tyrševa cesta 36. Opozorjamo na današnji oglaš.

Obledela obleke barva v različnih barvah in plisiru tovarna Jos. Reich.

Iz Ljubljane

• Številne reklamacije za popravilo občinskih volilnih imenikov. V ljubljanski okolici so izvedle organizacije številne reklamacije za izpopolnitev občinskih volilnih imenikov. Najbolj agilni so menda Močani, ki so vložili sami čez 350 reklamacij, dočim Vičani okrog 65, iz Zgornje šiške pa okrog 10.

• Pevski zbor praške varnostne straže nastopi v prihodnjih dneh prvo koncertno turnejo po Jugoslaviji. V petek 13. t. m. nastopijo v Mariboru, takoj zatem v soboto 14. pa že v Ljubljani. Iz Ljubljane odidejo potem v Zagreb, Beograd, Skopje, Sarajevo, Dubrovnik in Split. Izmed domačih skladateljev bodo zastopani na koncertu Ipa-vec, Hajdrih, Dev, Adamič in Dobronić, izmed Čehov pa Smetana, Foerster, Rendl, Bednař, Novak, Axman in Malat. Prodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice od 30 Din navzdol. Koncerti bo v dvorani Uniona.

• Tujski promet. V septembru je posetilo Ljubljano 6519 tučev, od teh 624 inozemcev. Avstrijcev je bilo 617, Bolgarov 44, Čehoslovakov 463, Angležev 22, Francozov 44, Grkov 15, Nizozemec 1, Belgijec 1, Italijanov 277, Madžarov 71, Nemcev 152, Švicarjev 23, Poljakov 21, Romanov 27. Iz ostale Evrope je bilo v Ljubljani 68 tučev, iz Amerike 29, z drugih kontinentov 2. Vseh nočnih je bilo v septembru 19.899.

• Zopet skupina avstrijskih izletnikov. V petek zvečer je prispela v Ljubljano druga večja skupina avstrijskih izletnikov, broječa 42 osebe. Na pot so odšli v petek jutraj z velikim odprtim avtobusom. V Ljubljano so prispeli z Dunaja ob 20. n. ka. so izstopili pri Sloncu, kjer so ložirali. Izletniki so si že sinoči ogledali Ljubljano, odšli v razne lokale, mimo nebotičnika seveda ne, včeraj popoldne pa so se pojavile nekatere skupine tudi na trgu, kjer so se vsi čudili nizkim cenam. Nekateri so se povzpeli na Grad in pošetali v Tivoliju. Ljubljana jim je izredno ugajala, zlasti pa jim je imponiral pogled proti Gorenjski, proti planinam. V spomin na poset Ljubljane so si nakupili razne malenkosti, več dam pa je poseglo po naših slavnih cekarjih. Iz Ljubljane so se odpeljali po kosilu proti jugu.

• Hipotečna posojila v septembru. Pri zemljiško-knjižnem uradu ljubljanskega sreskega sodišča je bilo v septembru zaznamovanih na 53 posostevih za 2.337.106 Din raznih posojil. Hipotečni trg je bil pretekli mesec živahnejši kakor avgusta, ko je bilo izvedenih le za 1.398.105 Din intabulacij. Najvišja hipoteka, 1.000.000 Din, je bila vknjižena na nek večje posestvo v katastralni občini Pirničah, najnižja pa je bila 1200 Din. Izbrisli so bili septembra nekoliko manjši kakor avgusta. Septembra je bilo na 38 posostvih izbrisano za 1 milijon 426.828 Din raznih posojil, avgusta pa 3.595.519 Din. Najvišji izbris je znašal 350.000 Din, najnižji pa 75 Din.

• Danes zadnjičkrat „Quo vadis?“, kot zvočni film v Matic. ZKD predvaja samo še danes ob 11. uri popoldne znameniti monumentalni film „Quo vadis?“, izdelan po znamenitem Sienkiewiczovem istoimenskem romanu. Vsebinska filma, ki je zajela tako kot roman iz dobe rimskega cesarja Nerona in nam predstavlja preganjanje kristjanov, je zelo zanimiva. Izredno so napeti prizori, ki nam pred očene požar Rima, mučeništvo prvih apostolov krščanstva, borbe gladiatorjev v prostorni areni itd. Priporočamo ogled tega lepega filma vsakomur, zlasti pa mladini in dijaštvu. Cene so močno znižane.

• Na včerajšnjem trgu je bilo vse dopoldne najživahnejše vrvenje. Merica Jurčkov je bila po 2 do 3 Din, boljše gobe za vlaganje po 8 Din kg. Jabolka, fina štaterska in okoliška, so bila po 4 do 5 Din, hruske maslenke po 4 do 6, štaterske in dolenske breskve po 5 do 6 Din, češnje, ki gredo že h koncu pa po 2 do 3 Din kg. Gorenjski, Posavci in Izanci so pripeljali 45 voz krompirja. Cene na debelo 0,75 do 0,80 Din kg. Krompir je bil ves pokupljen. Na trgu je bilo dalje 33 voz zelatih glav. Cene zelju so bile 0,75 Din kg, manjše glave po 0,75, večje po 1 Din. Stroški fižol je bil 4 do 5 Din kg.

• Konservatoristi! Redna letna skupščina Udruženja ljubljani konservatoristov bo v torek 10. t. m. ob 20. v poslopu državnega konservatorija.

• 12 tombol, 60 petork in 100 četvork bo na veliki javni tomboli Sokola Ljubljana III, ki bo v nedeljo 15. t. m. na Kongresnem trgu. Med dobinki so: 5 ton premoza, kolo, prašič, krasen fotografski aparat Gregorčičeve trdke, drva, blago za moško obleko, kompletne smuč, vreča moke in še mnogo drugih praktičnih dobikov. Ne zamudite ugodne prilike! Tablice po 2 Din.

• Izleta v Prieklje in v dolenski paradiž. Za oba izleta je včeraj med ljubljanci vladalo veliko zanimanje. Samo pri „Krkiz“ se je včeraj prijavilo do 200 izletnikov. Vseh izletnikov „Krkiz“ v paradižu Dolenske je okrog 700. Izlet je organiziral tajnik „Krkiz“, g. Fran Podbevšek. Vozil bo poseben vlak. Prav tako bo vozil v Prieklje, odnosno v Ljutomer, velik poseben vlak. Tudi za ta izlet je prijavljenih nad 700 izletnikov.

Pred nakupom

ZIMSKIH OBLAČIL

se prepričajte, da kupite plašč, obleko in suknjo najugodnejše in najcenejše pri

LUKIČ, LJUBLJANA, Stritarjeva ulica

• Vojni invalidi in vdove, ki so že dobili invalidsko rešenje po zakonu iz leta 1929, a še niso prejeli izplačane razlike, naj se javijo do 14. t. m. v pisarni UVI krajevni odbor v Ljubljani, sv. Petra vojašnica, soba 3, med uradnimi urami od 9. do 14. Javijo naj se le člani imenovanega odbora.

• K. o. JNS za kolezijski okraj bo imela v sredo 11. t. m. ob 20. v gostilni „Kolezijski sejo“.

• Zbirka Sokola I. za rudarje. Sokol I. je uvedel med svojim članstvom zbirko v korist bednim v rudniških revirih Zagorje-Trbovlje-Hrastnik. Nabranih 4501.50 Din je izročil društveni odposlanec Sokolu v Trbovljah 2001.50 Din, Sokolu v Zagorju 1400 Din, Sokolu v Hrastniku 1100 Din. V svrhu razdelitve med najpotrebnejše, vsem darovalcem izreka društvena uprava Sokola I. Tabor v imenu bednih brezposelnih najtoplejšo zahvalo s prošnjo, da bi v bodoče bili vedno pripravljeni pomagati bližnjemu v stiski. Seznam darovalcev je v društveni pisarni vsakomur na razpolago.

• „Zlatorog“ se ponovi drevi ob 20. na odru Delavske zbornice. Vstopnice v prodaji v naprej v Pugljevji trafiki, Miklošičeva cesta, palača Pokojniškega zavoda. Cena sedežem 8 in 6 Din, stojščem 4 Din.

• Plesna šola na Taboru. Ljubitelje plesne umetnosti opozarjamo, da bo danes prva redna plesna vaja plesnega odseka Sokola I. na Taboru. Plesne vaje bo vodil priznani plesni mojster brat Košček, katerega ime že jamči za uspeh prav vsakemu plesalcu. Igral pa bo prvostinski The Falcone Jazz. Pričetek plesne vaje ob 20. uri, za začetnike ob 19.30 v veliki dvorani na Taboru. Reklamacija vabil še vedno možna pred začetkom plesne vaje.

• Mestna ženska realna gimnazija je včeraj napravila izlet v Metliko pod vodstvom profesorjev. Bilo je do 300 izletnic.

• Plesno športni klub ima vsak tork ob 20. dalje v Kazini svoj plesni sešestanek. Vezba g. Jenko, Informacije o sprejemu tam ali pisмено na Plesnošportni klub, Ljubljana.

DAME POZOR!

V. LESJAK

Špecialna trgovina

Selenburgova 3, naznanja cenjenim damam, da za malo odškodnino pobero pentlje na sivilnih nogavicah. Po popravilu so zopet cele kot nove.

• Mestna zastavljavnica zaradi snajenja uradnih prostorov v ponedeljek 9. t. m. ne bo sprejemala strank.

• Pešizlet Sokola I. na Taboru bo neprekinjeno danes in bo odhod ob 9. a Tabora. Pojdemo mimo letališča, ki si ga bomo ogledali, skozi St. Jakob v Berčevce ob Savi. S seboj vzemite plašč, pelterice ali silčno. Za kosilo je poskrbljeno. Dobro je, če vzamete s seboj žilice in morda skodelce. Igrala nam bo društvena godba.

• Izšla je 10. številka „Gospodinjke pomočnice“. Vsebinska: Franja Petričeva Delavska zbornica in volitve; Meta Koper: „V golobjem stolpu“, roman; R. Saleška: „Ne zaupaj se vsakemu; Izobrazbi; Kuharski recepti; Razno.

• Avtomobilsko podjetje g. Pečnikarja javlja, da bo 9. t. m. prenehalo redno vsakodnevno obratovanje na progi Ljubljana-Sušak in bo nadalje obratovalo vsak ponedeljek, četrtek in soboto.

• Plesna vaja maturantov učiteljskega se ne bo vršila v „Unionu“, ampak v Delavski zbornici, 10. oktobra ob 20. Vljudo vabljeno.

• Prepričajte se o kvaliteti blaga in najnižji ceni damskega, moškega perila in drugih modnih potrebščin pri M. PIRNAT, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 22. 244

• Da bi olajšali otrokom napredek v šoli, jih dajejo starši čim prej učiti tujih jezikov. Tudi uspeh je boljši, ker imajo otroci izvrstni spomin in se nauče igrave več kakor starejša mladina s jokom in stokom. Zato smo na željo staršev lani otvorili tudi pripravljali tečaj za otroke 2. in 3. razreda ljudske šole, letos pa otvarjamo še vrtec za 4-7 let stare. Pri- vatni učni tečaj v Delavski zbornici nasproti knjižnice.

KAJ, KO BI TUDI VI POIZKUSILI?

Zadovoljni boste kakor vsaka, ki si ugodno kupi ali si narediti vsaki pri trdnji

IGLIČ, Tavčarjeva ulica 3

Zobozdravnik-špecialist MED. UNIV.

DR. CIRIL CIRMAN

ordinira od 3. oktobra 1933 v Ljubljani, Beethovnova ulica 15, vrata 3, od 14. do 16. popoldne

RÖNTGEN ZA ZOBARSTVO

Zvočni kino Ideal

Vesela burka polna smeha in zabave

Neizkušeni ženin

V glavnih vlogah

SIEGFRIED ARNO

Camilla Horn, Maks Adalbert in Ida Wüst

Danes ob 3., 5., 7. in 9. uri zvečer

Zvočni kino Dvor

Danes otvoritveni film nove zvočne sezone

ČRNA SMRT

Ken Maynard

sloviti junak divjega Zapada se bori z zločincem tolopo na življenje in smrt

Kot dopolnilo Paramountov dnevnika in Micky miška šaloigra

Predstave danes ob 3., 5., 7. in 9.

Ljudske cene
Din 2.-, 4.-, 6.-, 8.-

• Kralj je naročil doprsni kip kotorskega škofa. Na povratku iz Kotora je prispel v Split znani beograjski kipar Toma Rosandić, ki je bil izdelal doprsni kip škofa g. Ucelinija za dvor kralja Aleksandra. Novinarjem je Rosandić izjavil, da je bil g. škof globoko ginjen, ko je zvedel za kraljevo željo. Rosandić se je iz Splita vrnil v Beograd.

• Iz naše vojne mornarice. Z odlokom ministra vojske in mornarice je za vršilca dolžnosti šefa tehnično-administrativnega odseka komande pomorskega zrakoplovstva imenovan strojni podpolkovnik Fran Tinta. Na službovanje pa so pridrženi: kapetan korvete Henrik Kliner maritimo-tehničnemu oddelku komande mornarice; inženjerski kapetan 2. razreda Ljudevit Plaščar, poročnik bojnega broda 1. razreda Milutin Zagoda, strokovni kapetan 1. razreda Vojta Borić in strojni poročnik Vinko Peterlić pa gradbenemu uradu pomorskega arzenala.

SUKNO TEOKAROVIC

VAM NUDI

možnost, da dosežete največjo eleganco z najmanjšimi izdatki 264

Pletina volna — Odeje — Bereti.

• Iz finančne službe. Pri dravski finančni direkciji v Ljubljani so napredovali za višje finančne svetnike: dr. Tomšič Robert, dr. Pavlič Bogumil, Volčič Bogumil, Volčič Ivan in dr. Močnik Ernest, za finančnega svetnika 4. položajne skupine 2. stopnje Jurko Viktor, doslej višji finančni sekretar, za finančnega sekretarja 6. položajne skupine pa Korenini Aleksander, doslej finančni pristav.

• Iz Zdravniške zbornice. Dr. Fran Gerlovič, bivši upravnik državne občne bolnišnice v Ljubljani, je izbrisan iz imenika zdravnikov za dravsko banovino, ker je premeščen v Kovin. Dr. Marko Radman, seganj uprnik državne občne bolnišnice v Ljubljani, pa je bil vpisan v imenik zdravnikov za dravsko banovino.

• Nov notar v Kranju. Dne 11. septembra je umrl Fran Tavžes, javni notar v Kranju. Za vršilca dolžnosti na izpraznjenem mestu je bil imenovan Ivan Ušlaker, javni notar na Vrhniki.

• Tolmač za rumunski jezik. Apelacijsko sodišče v Ljubljani je imenovalo dr. Silvoja Brandieua, primarija banovinske bolnišnice v Murski Soboti, za stalno zaprišeženega sodnega tolmača za rumunski jezik na sedežu sreskega sodišča v Murski Soboti.

• Statut za zavarovanje delavcev. „Službeni list dravske banovine objavlja v 81. letošnji številki statut osrednjega urada za zavarovanje delavcev in njegovih krajevnih organov.

• Opozorilo ameriškim izseljencem. Kakor javlja izseljeniški komisariat v Zagrebu, je po sporočilu našega konzulata v New Yorku tamkajšnji odvetnik Dragomir Kostić, ki se je zval tudi Dariton Kostić, prišel v konkurz. Ker je bil Kostić v stikih z našimi izseljenci, katerim dolguje približno 33.000 dolarjev, naj vsi, ki imajo kake pritožbe proti Kostiću, javijo to izseljenskemu komisariatu v Zagrebu najkasneje do 5. novembra letos.

• Gradba nebotičnika v Masarykove ulice v Zagrebu je trgovec Drobac začel graditi veliko osemnadstropno hišo, ki bo, kakor javljajo zagrebški listi, prvi „nebotičer“ sicer ne bo dosegel višine ljubljanske nebotičnika, zatrjujejo pa, da bo po notranji ureditvi še lepši kakor naš ljubljanski nebotičnik.

• No va izdaja samospevov! Založilo jo je pevsko društvo „Ljubljanski Zvon“ v Ljubljani. Vanjo so prispevali 15 pesmi za visoki, srednji in nizki glas skladatelji: Adamič, Bravničar, Pavlič, Premrl, Prelovce, Svetel, Tomc in Vodopivec. Tudi na zunanjo lično zbirka je napredal v vseh knjigarnah, naroča se pa lahko tudi na naslov: Pevsko društvo „Ljubljanski Zvon“, v Ljubljani.

• Naši v Ameriki. Svetovna razstava v Chicagu je deležna ogromnega obiska. Tudi naši ameriški rojaki se v veliki meri zanimajo za razstavo. Nedavno je razstavo posetil tudi dr. Josip Ermenc iz Jugoslavije, ki je prišel v Ameriko na obisk. Zdravnik dr. Ermenc je štaterski rojak, ki služi v Vojskovodini. Dr. Ermenc je drugi posetnik svetovne razstave, ki je prišel iz Jugoslavije. — Iz Chisholma poročajo, da se je tamkaj ustreli slovenski farmar Anton Tanko, star 50 let in doma iz Zlebiča pri Ribnici. V Ameriki je bil 30 let. Pokojnik zapušta ženo, deset otrok (štiri sinove in šest hčera) in brata. — V West Frankfurtu je preminil rojak Jože Strukelj, star 45 let, po rodu iz Nove vasi pri Logatcu. V Ameriki je bival 28 let in je tri leta boloval za paralizno. Zapušta ženo, dva sinova, dve hčeri in starše. Nedavno je bil umorjen njegov brat Lojze Strukelj v Henryteti. — Pri delu v premo-govniku je bil 2. sept. ubit Franc Urbas, star 53 let in doma iz Ivanjeve sela pri Rakeku. V Ameriki je bival 28 let ter zapušta ženo in štiri mladoletne otroke. — V Universalu je 2. sept. umrl Ferdinand Sem, star 56 let in doma iz Ljubnega v Savinjski dolini. V Ameriki je bival 31 let. Zapušta ženo, štiri sinove in tri hčere. — V Evelethu je v bolnišnici preminil rojak Tone Rahne, star 52 let, po rodu iz Doba pri Domžalah. Zadnji dve leti je preživel v bolnišnici v Minnesoti. — V Clevelandu so položili v grob Angelo Prijateljstvo rojeno Papežovo, doma iz Kriza pri Trzinu. V Ameriki je bila 50 let. Zapušta tri hčere. — V Crostonu je umrl Alojz Ferme, doma iz Zagorja ob Savi. V Ameriki, kjer zapušta ženo in sina, je bival 28 let.

• Samouprava. Pravkar je izšla okto-brska številka „Samouprave“, glasila Zupanske zveze v Ljubljani, z naslednjo vsebino: Nove občine; Zakon o upravnem postopku; Novi zakon o občinah; Potrdila o siromaštvu in imovinskem stanju; Kedaj so občinski računi pravilno položeni; 1. Zupanske zveze v Ljubljani; Razsodbe upravnega sodišča.

• Proglasitev za mrtve. Okrožno sodišče v Mariboru je uvedlo postopanje, da se proglase za mrtve naslednji pogrešanci iz svetovne vojne. Jakob Kopčič, delavec v Zgornjem Dupleku; Franc Hrženjak, vlinčar na Turskem vrhu; Ivan Weisbacher, delavec v Brstju; Franc Dokl, tesar na Stavenskem vrhu; Simon Dobershek, kovač v Laporju; Jurij Pečar, vlinčar v Melju; Andrej Kovačič, tesar v Varožu; Maks Habit, delavec na Jančevskem vrhu. Vsakdo, ki bi kaj vedel o kateremkoli teh pogrešancih, naj to sporoči sodišču ali pa skrbniku.

• Godbeno društvo „Sorač na Svetju“ priredi danes ob 15. uri na vrtu g. Jesiha v Medvodah koncert z izbranim sporedom. Kapelnik Tramte A.

Cenjenim damam

vsledno sporočam, da sem se preselila s Tržaške ceste št. 13 v Gradišče št. 17-L.

Češnovar M. Raška
Modni salon 10975

u— Plesni zavod Jenko — Kazina, edina strokovna šola za družabni ples v Ljubljani, otvori danes nedeljski popoldanski tečaj ob pol 4. Jutri in vsak ponedeljek ob 20. začetniški tečaj za novince, dame in gospode. Vsak petek nadaljevalni tečaj za novince. Prijave, informacije in posebne plesne ure dnevno od 11. do 19.

u— Poljanska cesta od Lichtenthurnovega zavoda do Marijanišča bo od 9. do 12. t. m. zaradi cestnih del zaprta.

u— Medklubska tekmo sta igrala kegljaška kluba »Use Zbora« in »Tabore« 28. septembra na kegljišču v Turkovih gostilni, Streliška ulica, in odločilno 5. t. m. na kegljišču Klemenčičeve gostilne, Krekov trg. Zmagal je prvi klub z razliko 14 lesov.

u— Ukrajene žarnice je prodajal. Kakor smo že javili, so zmanjkale mnogim hišnim lastnikom, zlasti v bežigradskem okraju, iz več električne žarnice. Sprva so mislili, da jih kraježi, sedaj pa se je izkazalo, da je posegal po njih neki Bruno iz St. Petra pri Gorici. Bruno, ki je po poklicu mehanik, sedaj brez posla, je prodajal ukradene žarnice po šiški, pa so ga pri tem zalotili. Izkazalo pa se je tudi, da je okradel pekarskega pomočnika Josipa Ostrovskega na Vodnikovi cesti, kateremu je odnesel za 900 Din razne oblike. Nevarnega ptička so spravili za zamrežena okna na sodišču.

u— Zaradi tatvine motornega kolesa, ki je bila izvedena na škodo trgovca Edvarda Kovarja pred nekaj dnevi v Mengšu, je ljubljanska policija aretirala včeraj 25 letnega brezposelnega knjigovodjo Vinka O., ki je bil soudeležen pri tatvini z njegovim bratom vrea. Ukradeno motorno kolo pa je odpreljal v Zagreb Edmund H., po poklicu šofer, sedaj brez posla, ki je kolo, vredno 12.000 Din, prodal v Zagrebu za malenkostno vsoto. Zagrebška policija je prejela tudi za Edmunda H. in ga bodo v kratkem pripeljali v ljubljanske sodne zapore.

u— Dve podstrešni podgani. Akademik Janez Marinko je začel včeraj dopoldne v podstrešju domače hiše, v Prisojni ulici sumljiv ropot, zaradi česar je skočil po stopnicah. Na svoje nemalo presenečenje je opazil za vrati dva mlada neznanca, ki sta spravljal na kup razne predmete. Postavila sta se že nekaj kosov usnja, nekaterih malenkosti, eden pa je stisnil pod pazduho tudi violino. Marinko je nemudoma odhitel na ulico in opozoril stražnika. Ki je prišel še pravčasno in neznanca aretirat. Bila sta to brezposelni pekovski pomočnik Avgust K., iz Huma v savski banovini in neki Rudolf P. na stražnici so oba preiskali in našli pri njih poleg nekaj stotakov gotovine, najrazličnejše predmete, celo ženske zaponke za lase, steklenice parfuma in ročni venec. Oba navihanca bosta romala v sodne zapore.

Z znanstvenega potovanja se je povrnil zobozdravnik
Dr. Juraj Kallay
in zopet redno ordinira
Marijin trg 3 Telefon 2782
10972

Lepe, moderne
SPOMENIKE
poceni izdeluje
KUNOVAR FRANJO.
kamnoseško in kiparsko
podjetje v LJUBLJANI,
pokopališče Sv. Križ.
Telefon 27-87

NOVI KINO »SOKOLSKI DOM« v središču mesta
Tel. 33-87
V nedeljo ob 3, 5, 7, in 9.
ponedeljek ob 1/2, 7, in 9.
Gustav Froelich v prekras-
nem filmu
Strauss valček
Film prelepih, nepozabnih
melodij! Življenjska trage-
dija slavnega glasbenika
Straussa.

PRIDE! »BRESART VE VSE«

Rudolf Kresal:

Pilot

V zvezdah se je izgubljal pogled mladega človeka. Ne prvič. A v vseh svojih pet in dvajsetih letih se ni vanje nikoli tako poglobil kakor nocoj. Bilo mu je, kakor da vidi v njih vso svojo mladost, vso svojo ljubezen. Smehljaje se je begal z očmi od ene do druge, meril nebo od obzorja do obzorja kakor mornar. Po dolgih letih je spet doživljal trenutke, ko mu je duša pela z veselimi glasovi pričakovanja. Visoko v temo zakovani zlati žebli so mu dali novih sil.

Izgubil je bil že nekaj krasnih priložnosti, da se ubije. Prav za prav jih je bil zamudil. Imel je denar — in tudi ljubezen bi bil lahko imel. Ali v prsih ž. dolgo ni čutil več nobenega ognja. V davno minuli bolečini mu je otrpnilo srce. Vse kar mu je ostalo je bil nemir in trpek spomin.

Gledal je v zvezde in zdaj pa zdaj zašepetal: Jutri! Skušal se je poglobiti v sebe. Zaman. Čutil je le hlad. In noč mu ni dala miru. Soj zvezda, rahel šum dreva, nihajoče sence in tu pa tam v temi se izgubljajoči koraki so ga od

u— Parna kopel okrožnega urada za varovanje delavcev, Miklošičeva cesta 20, bo od 10. t. m. dalje spet redno odprta, in sicer za moške ob torkih in sobotah, za ženske pa ob sredah in petkih vsakokrat od 14. do 18. Pršne in kadne kopeli bodo razen ponedeljkov odprte vsak dan za moške in za ženske od 8. do 19., ob nedeljah in praznikih pa od 8. do 12.

Ne vroča kopel, temveč pitje rogaške mineralne vode — Tempel — Styria — Donat — Vam bode pregnalo giht, ki je bolezen preosnove! Popijte 4 krat dnevno po 200—250 g rogaške sline, vedno 1/2 ure pred jedjo in sicer hladno, to je postano!

Iz Maribora

a— Iz krajevne organizacije JNS za III. mestni okraj. Odbor poziva vse članstvo in pristaje nacionalnega pokreta, da se v čim večjem številu udeležijo današnjega manifestacijskega shoda, ki ga sklicuje podružnica mariborske Narodne strokovne zveze na verandi »Uniona« ob pol 10. dopoldne. Zbirališče za skupni odhod in shod je točno ob pol 9. na Kralja Petra trgu.

a— Ljudska univerza mariborska žuti prijetno dolžnost, da se v družbi z vsem kulturnim svetom spomni na čim lepši način 150letnice rojstva Grundtviga, velikega današkega poeta, verskega reformatorja in ustanovitelja ljudskih visokih šol, o katerem je pravkar pisala revija »Življenje in svet«. Jutri bo predaval gosp. prof. Baš o Daneki, njenem prebivalstvu in pokrajinah. Predavanje bo ponazorjeno z mnogimi egiptovskiimi slikami. Prihodnji ponedeljek 16. t. m. pa bo predaval o temi »Grundtvigova ljudska visoka šola in kriza demokracije« gosp. inž. Kukovec. Pripomnimo, da nam je pomagalo dansko poslanstvo v Beogradu, da prinarvimo lepo proslavo. Posodilo nam je Grundtvigovo sliko, skulpture slike, gramofonske plošče in dansko zaustavo.

a— Iz magistratne službe. V višjo položajno skupino je napredoval mestni fizičar dr. Ludovik Novak, upokojen pa je bil gradbeni nadsvetnik Franc Majdl.

a— Ustanovitev važne socialne ustanove. Na prvi seji kuratorija postaje za socialno skrb rekonescentnih delavcev, ki je bila v petek, je bil soglasno izvoljen za načelnika višji državni pravdnik g. dr. Jančič.

a— Prispevki za poplavljenec. Fondu za pomoč poplavljenecem so darovali nameščenici splošne bolnice brez različne položaja 1600 Din, bolniški bolnice pa 522 Din.

a— Podražitev vina v Mariboru. Zaradi porasta cen vina so mariborski gostilničarji zvišali prodajno ceno vinu povprečno in začasno za 2 Din pri litru. Nakupne cene so poskočile za 2 do 4 Din pri litru.

a— Praznik živali. Prijatelje živali opozarjamo na slavnostni spreved po mestu, ki bo ob lepem vremenu danes ob 11. dopoldne.

a— Nočna lekarniška služba. Prihodnji teden ima nočno lekarniško službo Vidmarjeva lekarna »Pri Ahehu« na Glavnem trgu.

a— Dodelitev mest kostanjarjem v letošnji sezoni. Na zadnji seji je mestno nadzorstvo dodelilo mesta mariborskim kostanjarjem za letošnjo sezono. Imena »koncesionari« kostanjarjev je objavil »Mariborski večernik«.

a— Poziv sorodnikom Frančiške Kramereje iz Budimpešte. Sorodniki Frančiške Kramereje, služkinje v Budimpešti, se pozivajo, da se v ponedeljek 9. t. m. med 9. in 12. dopoldne javi eden od njih v tajništvo JNS v Cankarjevi ulici 1.

a— Hud mesar. Ker se je v zadnjem času pojavilo na stojnicah nekaterih mesarjev smrdljivo in neužitno meso, je tržno nadzorstvo prodejo zopet energično med mesarje, ki prodajajo meso na stojnicah, in je temeljito pregledalo vse blago. Ko je včeraj mestni tržni nadzornik opravil svoj posel, je naletel pri nekem mesarju na razne nedočetke. Ker so mu organi tržnega nadzorstva hoteli zapleniti neužitno meso, se je tako daleč spozabil, da je segel po mesarski sekiri in jo zavihtel nad glavo tržnega nadzornika. Zadeva se bo končala pri tukajšnjem sodišču.

Iz Celja

u— Ljudsko vseučilišče v Celju otvoril 9. t. m. predavanja, ki bodo vsak ponedeljek ob 20. v risalnici deške meščanske šole. V ponedeljek ob 20., na večer pred obletnico koroškega plebiscita, bo predaval tajnik Koroškega kluba iz Ljubljane g. Uršič o germanizaciji na Koroškem. Predaval bo tudi več sklopičnih slik. Do božiča so določena naslednja predavanja: Misijonar Kerec iz Ljubljane bo orisal Kitajsko in tamošnje življenje na podlagi sklopičnih slik; profesor Baš iz Maribora bo govoril o Danski; inž. Kukovec iz Maribora bo predaval o Grundtvigu, ustanovitelju ljudskih vseučilišč. Na sporedu so še naslednja predavanja: predsednik akademije znanosti in umetnosti dr. Bazala iz Zagreba: »Svoboda volje; vseučiliški profesor dr. Gavazzi iz Zagreba: »Iz življenja polarnih narodov; vseučiliški profesor dr. Zarnik iz Zagreba: »Kako dolgo je življe-

nje na zemlji; vseučiliški profesor dr. Hadži iz Ljubljane: »Biologija Jadrana; vseučiliški profesor dr. Bilimović iz Ljubljane: »Problem načrtnega gospodarstva; pisatelj Vladimir Levstik: »Slovenski pravopis; profesor Rudolf iz Celja: »Razvojna teorija«. Mnoga predavanja bodo spremljale sklopične slike. Odbor Ljudskega vseučilišča je pripravljen otvoriti različne tečaje, ako bo za to dovolj priprave. Ponečvali bi stenografijo, knjigovodstvo, bolgarsčino, ruščino in jugoslovensko zgodovino. Kdor se zanima za kak tečaj naj se javi pisмено Ljudskemu vseučilišču ali pa ustno pri tajnici pred predavanjem 9. t. m. zvečer.

e— Gradbeno gibanje v celjski okolici nudi marsikatero zanimivost. V zadnjih treh letih (1931., 1932. in 1933.) do danes je bilo zgrajenih 54 hiš, in sicer v Gaberju 18, (od teh odpade na Novo vas 7), v Zagradu 16., na Zgornji Hudinji 8, na Sp. Hudinji 7, na Dobravi 2, v Liscah 1, v Zagradu 1, in v Polulah 1 hiša. Najbolj pereče vprašanje novih hiš je dobava dobre pitne vode. S posebno sesalno napravo više od tazen mestnega vodovoda na Miklavškem hribu bi se dal zvišati pritisk vode v bazenu tako, da bi bili višji deli Hriba sv. Jožefa deležni vode iz mestnega voda. Ako se vodovod v Zagradu spoji s prilično kratko zvezo z mestnim vodovodom, bo Vodna zadruga v Zagradu lahko dobivala vodo, ki ji je zdaj primanjkuje za nove zgradbe. Svoječasno je bil podan predlog, naj bi se napravil pri »Skalni kleti« poseben kratek vodovod. V Gaberju se lahko napravi za prvo pomoč javna pipa iz mestnega vodovoda. Zeleti pa bi bilo, da bi se priklopi v Gaberju vsaj vsi javni lokali k mestnemu vodovodu, pa tudi drugi, kolikor je to pri sedanjih količinah vode iz mestnega vodovoda mogoče. V bodoče se bodo gradile hiše po enotnem nličnem načrtu, ki ga izdeluje županstvo Celja-okolice sporazumno s tehničnim oddelkom mestnega načelstva. Važna skrb pri novih hišah bo v bodoče poseben opaz na poplave. Koladavci stavbnih prostorov in novih hiš prevzame v bodoče sresko načelstvo samo.

e— Koncert »Trboveljskega slavčaka« se bo pričel danes ob 16.30 v dvorani Ljudske posojilnice.

e— Požar. V sredo okrog 22. se je vnel kozolec posestnika Ivana Bobnarja v Trnovljah pri Celju. V kozolcu je bilo mnogo sena, poljskih pridelkov in orodja. Domačim fantom je uspelo rešiti sosednja poslopja. Ogenj je uničil ves kozolec. Vzrok požara ni znan.

e— Goljufija s slikami. Sredi septembra je prišel na Rečico ob Savinji neki potnik, ki je ponujal slike v nakup. Neki tehnik je naročil pri njem veliko sliko in dal 52 Din naplačila. Tehnik je pozneje zbolel in je moral v celjsko bolnišnico. Tu ga je omenjeni potnik obiskal in prejel na račun slike 80 Din. Potnik je izvalil na Rečici od tehnikovega šefa na račun te slike še 20 Din. V celjski bolnišnici je prodal potnik tudi nekemu tehnikovemu znancu z Rečice, ki se je tam zdravil, sliko za 255 Din in zahteval 42.50 Din naplačila. Kupec je izročil potniku pismo na svojo ženo, v kateri ji naroča, naj izplača potniku 42.50 Din. Potnik pa je pripisal k vsoti še številko 1 in je dobil na Rečici izplačanih 142.50 Din. Potnik je nato izginil, ne da bi bil dobavljen naročeni sliki. Zadeva je prijavljena policiji.

e— Kino Union. Danes ob 16.15, 18.30 in 20.45 ter jutri ob 20.30 zvočna opereta »Pozdravlja in poljublja Vas — Veronika« in dve zvočni predigri.

e— Zadnji čas je, da si takoj nabavite nove srečke drž. razredne loterije v po. družnici »Jutra« v Celju.

e— Razpisuje se trafika v Celju na križišču Cankarjeve — Vodnikove ulice in ceste Kralja Petra. Z invalidskim zakonom zaščitene osebe, ki imajo kak primeren lokal na tem mestu na razpolago, naj se javijo v sredo 11. t. m. v pisarni invalidov krajevni odbor v Celju.

Vremensko poročilo

Številke za označbo kraja pomenijo: 1. čas opazovanja, 2. stanje barometra, 3. temperatura, 4. relativna vlaga v %, 5. smer in brzina vetra, 6. oblačnost 1—10 7. padavine v mm, 8. vrsta padavin. Temperatura: prve številke pomenijo najvišjo, druge najnižjo temperaturo.

7. oktobra
Ljubljana 7, 771.6, 13.7, 86, mirno, 9, —, —; Ljubljana 13, 769.3, 18.1, 63, SW1, 2, —; Maribor 7, 771.0, 12.0, 85, mirno, 10, —; Zagreb 7, 772.0, 11.0, 80, SE3, 2, —; Beograd 7, 772.3, 6.0, 90, mirno, 0, —; Sarajevo 7, 773.9, 6.0, 90, mirno, megle, 10, —; Skopje 7, 771.6, 13.0, 75, NW4, 2, —; Split 7, 769.2, 17.0, 70, NE5, 0, —; Kumbor 7, 767.6, 20.0, 56, NNW4, 0, —; Rab 7, 770.1, 16.0, 60, mirno, 0, —; Temperatura: Ljubljana —, 13.4; 20.0; Maribor 17.4, 11.0; Zagreb 10.6, 10.8; Beograd 19.0, 5.0; Sarajevo 22.0, 5.0; Skopje 26.0, 9.0; Split 25.0, 16.0; Kumbor —, 16.0; Rab —, 16.0.

Solnce vzhaja ob 6.4, zahaja ob 17.31. Luna vzhaja ob 18.38, zahaja ob 10.32.

Kostanjasta barva — še privlačnejša ...

Kmalu boste srečali marsikatero brinetko, ki vas bo s svojimi lasmi resnično navdušila. Zakaj zdaj je vendar enkrat mogoče no poseben način negovati kostanjeve lase: umivamo jih samo z novim Brunetaflor Šampoomom. Učinkuje naravno in edinstveno zaradi hequila, ki ga ima v sebi. Kostanjasta barva, temni ton sta s tem neverjetno poudarjena. Lase je dobe krasen blek in čudovit lesk. Nenavadno lepo se kodrajo.

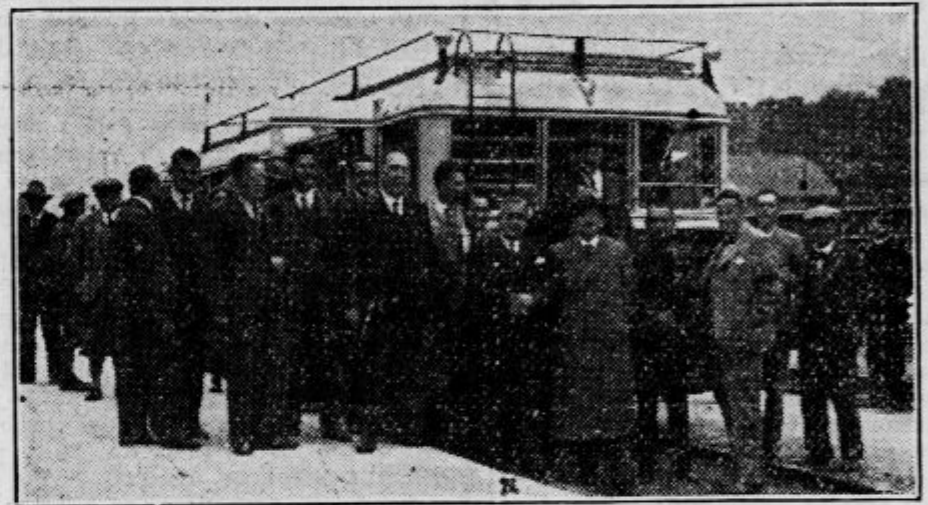
Zajamčeno brez sode in kemičnih barvil.

ELIDA SPECIAL SHAMPOO

BRUNETAFLO

Nagel sprehod v Kamnik in na Vrhniko

Po izvrstno absolvirani vožnji na Gorenjsko je včeraj zdrvel motorni voz Austro-Daimler še po tratičah proti Kamniku in nato na Vrhniko. V Kamnik je prišel z brzi 80 km in nekaj čez v 28 minutah, na Vrhniko pa v 18 minutah in sicer je vozil po izvrstni progi do Brezovice z brzi 97 km, nato pa po stari vrhniški progi s 70 km. Na obeh poteh je bil na obeh voznih deležih še večje pozornosti kakor prejšnja dva dneva, v Kamniku kakor na Vrhniki so pa voz pričakovali krajevni zastopniki, ki najbolj odobravajo nabavo tako brzih in praktičnih vozil.

Načelniki sekcij ljubljanske železniške direkcije, novinarji in ostali udeleženci prve poizkusne vožnje z motornim vozom na jesenjskem kolodvoru. V sredi (X) je bivši minister, poslanec radovljiškega sreza Ivan Mohorič.

Vatrogasni savez kraljevine Jugoslavije

Starešinstvo Vatrogasnega saveza kraljevine Jugoslavije je imelo, kakor smo poročali, 29. p. m. svojo drugo redno sejo v saveznih prostorih v Karadjordjevi ulici 50-L v Beogradu. Med ostalim dnevnim redom je bilo sprejeto na znanje turističnega rešenja g. ministra za telesno vzgojo naroda, s katerim je odredil izvanredne občne zbornice gasilskih društev, žup in zvez (zajednice).

Savez je izdal navodila za izvršitev volitev. Ti pravilniki so podrobno pregledani, tiskani in razposlani vsem prostovoljnim, imenovanim, železniškim, industrijskim in zavodskim gasilskim društvom in župam preko njihovih zvez, vsem političnim upravam in vsem ministrstvom za njim podrejene gasilske čete.

Izredne občne zbornice bodo imele prostovoljna gasilska društva 22. oktobra; gasilske župe v dravski, savski in dunavski banovini 5. novembra; a gasilske zveze (zajednice) 19. novembra. Ker v vardarski,

moravski in zetski banovini še ne obstajajo gasilske zveze, bodo pozvali imenovani komisariji gasilske službe v banovini predstavnike gasilskih čet vseh imen zaradi organiziranja gasilskih zvez (zajednic).

G. minister za telesno vzgojo naroda je imenoval za komisarja gasilske službe v vardarske banovine g. dr. Martinović Djura, višjega svetnika banske uprave; za komisarja gasilske službe moravske banovine g. Gerasimovića Ljubomira, svetnika banske uprave; za komisarja gasilske službe zetske banovine pa g. Martinovića Boža, poveljnika prostovoljne gasilske čete na Cetinju.

Seji je prisostvoval kratak čas g. minister za telesno vzgojo naroda in si je pri tej priliki ogledal pisarniške prostore. Pred g. ministrom je zvezo starešinstvo položilo svečano prisego. Stranke se sprejemajo v pisarnah vatrogasnega saveza dnevno od 10. do 12.

Na sliki je celotno starešinstvo in to: starešina g. Radoslav A. Georgijević, inž. polkovnik v pokoj, prvi podstarešina g. Josip Turk, posestnik, Ljubljana, drugi podstarešina g. Mirko Kleščić, apotekar v Samoboru, generalni tajnik g. Peter Lekić in vrhovni inspektor g. Ilija Pintar.

ptiča na belih betonskih tleh. Bilo mu je, kakor da je to silno telo za vse čase zasidlo svoje kremplje v ozračje zemlje. Kaj more geniti njega, tega velika, ki nemo strmi v vzhod, v solnce?

Preko vsega letališča je planil šum. Vitko telo letala se je streslo. Propeler se je v blaznem vzgonu nevidnih sil zavrtel — potem je pa stroj zabučal, kakor bi se bil pred Jernejem odpiral pekel.

Jernej je vztrepetal v neizrecni tesnobi.

Motor je iskal svojo pesem, ubiral za njo strune, da zapoje. Eksplozija je sledila eksploziji. Jernej se je krčilo srce. Bilo mu je, kakor da se prebujajo, da vstaja v novo življenje. Mahoma je stal na zemlji in ugledal sebe v rastočem pomladnem jutru.

Minute so potekale. Jernej se je s strahom bližal besno počemu ptici, katerega krila so trepetala kakor v mrzlici. Od propelerja mu je zavela v obraz hladna sapa. Motor je že pel svojo mogočno, vsak glas ubijajočo pesem. Iz njega ni bilo nič več čuti pretresov iskanja. Pel je po zakonu svoje lepote — belo je čudovito jekleno srce.

Jernej je za nekaj trenutkov pozabil na oglušujoče bučanje motorja, na sebe.

na vse. Neznana sila ga je zvabila v trup letala. Stopil je vanj, kakor da je bil vse svoje življenje pilot. Srce mu je vztrepetal kakor glasovi motorja — veselo in polno pričakovanja. Smehljaje se je pogledal okoli sebe, po ljudeh — in je bil ves presenečen, ko je videl samo blede obraze, plašno in začudeno zroče oči. Njemu je pa igral vsak živec tako veselo, kakor da se je malo poprej napil zdravega vina. V sebi je začutil tolikšno sproščenost, da se mu je svet pred očmi levil.

Letalo je lahno vztrepetal. Jernej je poslušal bučanje motorja. Jeklo je pelo, poživilo njegovo srce, ga opajalo. Jerneja ni bilo več med ljudmi. Bila je le še njegova duša, ki je sledila delu sveta. Okoli ustnic se mu je poigraval nasmešek neizmerne sreče. Tedaj se je letalo nenadoma znašlo v zraku. Brez sunka, brez žvižga je splavalo v sinjino.

Motor huči. Enolična je njegova pesem. Časih zahrumi. Poje, kakor je danemu — jeklu, zmrirom grozeče. Brez vprašani hiti vse dalje — silni brzec v nestrane boju — zmagojuč sebe in svet.

Jernej je ves njegov. Ves je predan njegovi sili, pesmi, ki je pred njim, povsod okoli njega. Predan je jeklu, svetlemu, enolično in veličastno počemu telesu. Le to divje enolično pesem hoče od njega, ga pojve, kakor mu se dano, da se ne utruji in ne omahne v globoko nemoči.

Jernej posluša in gleda skozi okno na zemljo. Nekatere v zlati poblini vidi cvetoče vrtove, bele trakove cest, razorane grebene gora, smaragdne jezera, mrčne, nepregledne, kakor zeleno morje vzvalovljenih gozdov, biserne reke, prijazne doline, vase, mesta in trge, zapuščene kočice — neskončno pravljico, neizmeren škratov svet — tu z grozo obdan, tam z ljubeznijo.

Časih zagleda vse beli oblaki. Nikamor ni videti. Tedaj oklene Jerneja čustvo neznanega trepet. Silni pič se bje skozi oblake. Se dviga. In motor buči spet visoko v sinjini. Jerneju je: pred njim gre bog, ki ga izkuša, ki mu smehljaje se ponuja vso lepoto. Jernej jo sprejema in ve, da ga ta bog more sleherni trenutek pahniti na kako belo pečino, v temno globel sredi mračnega gozda.

In Jernej gre dalje — kljubuje, se spaja z motorjem v eno telo — buči,

Iz življenja na deželi

Iz Kamnika

ka 25letnica odmeva septembrskih dogodkov v Kamniku. Po sept. dogodkih v Ljubljani 1. 1908. so tudi v Kamniku čez noč izgledali nemški napisi, na cesarjev godovni dan 4. oktobra istega leta pa so na viden način protestirali proti takratnemu glavarju s tem, da so zažgali cesarsko zastavo, ki je visela iz njegovega stropa. Glavar je kot trd Nemec z vso strogozlostjo zasledoval krivce in je izdal naredbi, da ne sme biti po 18. uri več odprta nobena gostilna, dokler se ne bo našel požigalec zastave. V protest proti tej naredbi je bila prihodno noč nalepljena na vrata glavarjevega stanovanja in na cesarski grb nad vrati karikatura glavarja z različnimi napisi. Posledica tega so bile ponovne dolgotrajne preiskave, ki pa niso dovedle do nobenega pozitivnega rezultata, ker niso hoteli Kamničani izdati krivcev. Za svojo narodno zavednost so morali Kamničani večkrat pridelati hude žrtve, posebno oni, ki so bili v državni službi. Nekateri so zaradi tega dogodkov izgubili službo.

ka Tombola, ki so jo preteklo nedeljo priredili požrtvovalne kamniške Kolašice, je prav lepo uspela in je prinesla nekaj tisočakov čistega dobička, ki se bo uporabili za božično obdarovanje mestnih siromakov in siromašne šolske mladine. Kolašice izrekajo najlepšo zahvalo darovalcem lepih dobitkov in vsem, ki so pripomogli tomboli do uspeha.

Iz Škofje Loke

š Propagandni odbor za prodajo grozdja in sadja za škofjeloški okraj priredi danes ob 9. dopoldne v telovadnici tukajšnje osnovne šole predavanje o važnosti grozdja in sadja za človeško prehrano. Predaval bo zdravnik g. dr. Kocijančič. Občinstvo se k predavanju najviljudneje vabi.

Dr. Hubad Iv.

zobozdravnik v Škofji Loki
ordinira zopet od 8. X. 1933
dalje. 10386

š Krožek prijateljev Francije v Škofji Loki je prejel na priporočilo francoskega konzulata v Ljubljani iz Francije večjo množico francoskih knjig. Knjižnica je v prostorih Gasilskega doma in so knjige brezplačno na razpolago. Ob tej priliki vabi Francoski krožek prijateljev Francije, da pristopijo k krožku. Mesečna članarina je 3 Din. Letos se bosta vršila dva nadaljevalna tečaja, nadalje tečaj za novince in konverzacijski tečaj. Zadržna tečaja sta odvisna od števila prijavljenih. Tozadnji sestanek bo v torek 10. t. m. ob 18.30 v prostorih Gasilskega doma.

š Odhod zaslužnega šolnika. Škofjo Loko je zapustil profesor g. Alojzij Peterlin, ki je poučeval na tukajšnji meštanski šoli dobro leto dni. Odhajajočega bo ohranila Škofja Loka v najprijetnejšem spominu, saj je bil mladini skrben vzgojitelj, povsod prijeten družabnik in vedno odločen nacionalist.

š Zbirka učil za obrtno šolo. Po zaslugi škofjeloške obrtniške zadrage dobi loška obrtna nadaljevalna šola krasno zbirko učil in naravi. Zadruga je namreč osvojila naznanje, da mora vajenec napraviti pri pomošniškem izpitu popoln izdelek iz svoje stroke v miniaturo. Vsi ti izdelki, ki jih je dosedaj že čez 20, pa se potem poklonijo v naučne svrhe šoli.

Iz Trčiča

š Novo podjetje. Ga. Jelica Bocakova odvarja z današnjim dnem v hiši na Glavnem trgu 13 pralnico in likalnico za vse vrste perila in kemično čistilnico za obleke in kožuhovino.

Iz Zagorja

š Popravite ceste! Cesta za Savo od Trbovelj proti Zagorju je še sedaj vsa zaspeta in raztrgana zaradi zadnje povodnje. Promet je nemogoč in nevaren tudi za pešce. To mesto mora vzdrževati občina št. Jur pod Kumom. Kmetje iz kumljanskih hribov, ki prevažajo poljske pridelke v Trbovlje - Hrastnik, so ravno v jesenskem času prizadeti, ker ne morejo z vozmi. Dolžnost merodajnih čimteljev bi bila, da ceste popravijo. Tudi drugi se pritožujejo, da se za to ceste vse premoško skrbi, saj so pripravljene prispevati h stroškom tudi sosedne občine. V šklendrovskem grnbu je cesta poplavljena, zato je žetli, da se popravi še zasavška, da bo omogočen promet za Savo.

poslušaj, misli — zdaj pa zdaj ga pre-maga spomin:

Kako daleč je od sveta. Tam doli ni nikogar, ki bi ga mogel ljubiti. Morda je duša — ena sama — a kdo ve kam in komu namenjena. Nikogar ni. Prav nikogar. — Jernej drvi skozi neskončno praznino. Pod njim je svet, nad njim sinje nebo. Da. Vse je. In vse je poizkušeno od dolca. Tam doli je pomlad. Zemlja je od belega in rožnatega cvetja kakor zasnežena. Pred njim je bučeti motor, pri volanu molčeči, resnobni pilot. Tu je zdaj Jernejeva usodnost. On pa zaprt v tesnem prostoru letalovega trupa, v družbi štirih še zmirom začudenih, vsak po svoje premišljujočih potnikov. Jernej jih gleda. Samo gleda. Na kaj pa naj misli on? Česa se naj spominja? Koga?

Haha!

Za nikogar ne ve, ki bi mu to uro mogel zaupati svoje srce, sebe, ki bi mu mogel povedati svojo misel, s katerim bi mogel deliti svoje veselje, mu pokazati vso polnoto stvarstva, vso srečo v teli pesmi stroja.

Z nasledjo premišljenega ubijalca, s hladnim ostankom prejšnjega otočja, pobarvanim nasmehom, ki je veljal — bučnemu stroju, je pomislil, da se po neki volji more vsak trenutek zdrobiti v prah.

Stresel se je.

V tej skrajnosti je vstal, pogledal skozi lino v besneči propeler — in ne sebe, jekla mu je bilo žal, njega, ki je

Iz Trbovelj

t— Podpisani prosim, da se mi javi oseba, ki mi je pripovedovala, da se je za meso, ki ga je poslal Sokolu g. Slamič, potegovala tudi gđ. Š. — Dr. Jenšterle.

Iz Hrastnika

h— Na naši postaji so začeli pokrivati prekop ob koncu mostu ob opornem zidu. Ako je bil vlak dolg, je bilo na tem mestu se je letos tudi postavila velika svetiljka. Vse to se je zgodilo na večkratno opozorilo v našem listu in na podlagi pritožb potnikov. Potrebna je še električna razsvetljava na postaji.

h— O koristi sadja je predaval v petek in soboto naš vikar g. Zalar, ki živi več let izključno le od sadja in se počuti pri tem prav dobro.

Iz Ptujja

š Z živilskega trga. Na trg donajajo kmetje mnogo sadja in grozdja. Po zadnjem deževju so se pojavile v obilici tudi gobe. Cene so razmeroma nizke. Jabolk dobiš za 1 Din do pet kosov. Prav toliko tudi hrusk. Grozdje se prodaja po 5 do 6 Din za kg, breskve pa po 6 kosov za 1 Din. Žal je opaziti na trgu še vedno starinske mere in ni v tem pogledu enotnosti. Tako se gobe prodajajo po kupčiji, ki stanejo po 1 Din, vendar nikoli ne več, kakor si kupil. Prav tako je z grozdjem, ki se daje po kosih. Priporočamo tržnemu nadzorstvu, da to uredi. Trg je zdaj čisto dogotovljen. Lokali so po večini že zasedeni. Podjetni vrtnar Vinčević si je postavil ličen cvetlični paviljon. Polemika zaradi predstavitev trga je utihnula, iz Cesar je sklepati, da so na tihem vsi zadovoljni, da se je tako uredilo.

š Odbor za splošno naobrazbo trgovskega in obrtnega naročaja si je nadel nalogo, da bo prirejal zimske tečaje, na katerih bo nudil mestnemu in tudi podeželskemu naročanju obilo izobrazbe. Predvsem se otvori strojeplni tečaj in se pozivajo zainteresirani, da se javijo prihodnji četrtek 12. t. m. v prostorih Gremija trgovcev ob pol 19. Istega dne se bo že začel redni pouk.

š Prešernova ulica dobi moderen vodnjak. Starinski vodnjak v Prešernovi ulici se bo izpremenil v moderen javen vodnjak na električni motor, kakršnega ima Tyršev trg. Mestni občini gre najlepša zahvala, ker se kljub visokim stroškom ni strasila tega dela.

š Šah v Ptujju. V Ptujju že pogrešamo šahovski klub, ki bi gojil to lepo igro. Pod okriljem odbora za izobrazbo obrtniškega in trgovskega naročaja se snuje zdaj tak klub in se sklicuje sestanek vseh ljubiteljev šaha za 11. t. m. ob 20. v prostorih Gremija trgovcev. Pridite!

š V centru mesta se blišči v veži poslopja Ptujškega predujemnega društva nemški napis »Vorschuss-Verrein«, ki kljub temu, da ta zavod obstoja po večini od slovenskih žuljev, še 15 let po osvojenju ni odstranil tega napisa. Upamo, da ta opomba zadostuje!

š Popravek. V poročilu o obnem zboru Glasbene Matice se je pripetila pomota. Občni zbor je vodil podpredsednik g. Ferdo Fras in ne predsednik šolski nadzornik g. Gorup, ki je bil zadržan.

Iz Prekmurja

pm— Koncert ljubljanskih pevcev. Proj. šnji ponedeljek sta v Murski Soboti nastopila v Sokolskem domu člana ljubljanske opere g. Marjan Rus in Jože Gostič ob precej polni dvorani. Že prva pesem g. Gostiča je osvojila navzočeno občinstvo. Tudi nastop g. Rusa je bil deležen burne odobravanja, ki se je stopnjevalo do točke do točke. Ponovno sta morala umetnika pred publiko, ki ni štedila z zasluženim priznanjem g. dr. Švabi, ki je pevce spremljal na klavirju. Koncert je bil vsakakor dogodek za naše mesto. Hvala umetnikom in na svidenje!

pm— Trgovski tečaj. Uprava združitve trgovcev je sklenila, da bo tudi letos trgovski tečaj za trgovske nameštence, katerega se pa bodo lahko udeležili tudi privatni nameštenci, samostojni trgovci in soproge trgovcev. Tečaj bo trajal 5 do 6 mesecev. Pouk bo trajal tedensko po 6 ur zvečer. Glavni predmeti tečaja bodo: knjigovodstvo, kalkulacija, slovenska korespondenca in nemščina.

š APACE. 1. t. m. je zapustil tukajšnje orožniško stanico orožniški narednik zastopnik komandirja g. Perhace Franc. Z njim smo izgubili najboljšega orožnika. Doma iz solčne Primorske je bil narodno zavezan, kar je posebno v tukajšnji kotlini posebno važno. Njegova zasluga je, da so

drvelo preko grebenov gora in globokih dolin in pelo brez prestanka. Žal mu je bilo le tega srca, ki mu je pilot bil duh, poslušen vodnik.

Tedaj se je Jernej spet zavedel sebe, tistega nekdanjega, nesebičnega otroka, ki je le dajal — da bi bil lep. Vso tisto ljubezen, ki bi jo mogel dati živi podobni, zamaknjen v čuvstvo srca se predajajočega srca, je dal njemu, počemu jeklu.

Ali ni on, kadar poje v sinjih višavah, vreden simbol srca? ... Kadar je samo, odvisno le od sebe in od njega: pilota — duha!

Jernej je tedaj prvič pogledal pilota. In ko je videl, kako je pilot ves predan počemu stroju, kako sledi slehernemu glasu motorja, vsakemu njegovemu najmanjšemu utripu, sleherni njegovi bolečini, kako delata složno drug z drugim, je spoznal zmagovalca: srce-motor — pilota-duha.

II.

Zdaj je Jernej pilot. Ni dneva, ko bi sebe ne zaupal motorju. Sluti, ko umre nekoč to srce, se zgrudi tudi on na zemljo.

Časih pa vzame, kakor za šalo, s seboj tudi sinčka. — O tudi to je doživljal.

In kadar umrje s svojim motorjem on — pride na njegovo mesto sinček — kjerkoli in kakorkoli v svetu.

Zato ga časih, kakor za šalo, vzame s seboj v sinjino in v bele oblake.

fantovski pretepi pri nas prenehali. Vseh 14 občin njegovega bivšega rajona mu izreka zahvalo za njegovo požrtvovalno in nepristransko petletno delovanje.

BLAD. Zvočni kino »Bled« bo predvajal danes v nedeljo pustolovni zvočni velfilm »Tom obračunava«. V glavni vlogi Tom Mix. Kot dodatek nov tednik. Predstave ob pol 16. in pol 21.

DOBRNA PRI CELJU. Pomladek RK v zdravilišču Dobrni je priredil v prid poplavljenecem prav lepo uspelo dobrodelno matinejo. V zdraviliški dvorani se je zbralo precejšnje število občinstva, zdraviliških gostov in mladine. Vse točke sporeda, mladinske deklamacije, petje šolske dece in domačega pevskega zbora ter godalni kvartet štirih malčkov s spremljevanjem klavirja so uspelo izredno dovršeno in v splošno zadovoljstvo vseh navzočih, osobito tujcev, ki niso mogli dovolj prebrati lepega podajanja in vzornega reda vseh nastopajočih. Kot posebno točko sporeda je omeniti nastop mladega, talentiranega violinista konservatorista, Vlada Šmida, ki je dovršeno odigral dvoje izbranih koncertnih komadov. Na klavirju ga je s finim občutkom in tehnično popolno spremljalo gđ. Majdičeva iz Kranja, ki se nahaja trenutno kot gost v Dobrni. Aranžma prireditve je bil v večjih rokah dobrobrske učiteljstva pod priznanim vodstvom šolskega upravitelja g. Belana Šmida. Tudi finančni uspeh prireditve je bil nad vse zadovoljiv in se bo nabrana svota prostovoljnih prispevkov odposlala odboru za pomoč poplavljenecem v Ljubljani. Celotna prireditev, ki je bila izvedena z najskromnejšimi sredstvi, zato pa s tem večjo ljubeznijo in požrtvovalnostjo, je tako v moralnem kot v smotnem pogledu povsem uspešna in le želimo, da bi našel ta idealni pokret Pomladka RK v Dobrni mnogo posnemovalcev.

DOMALE. Srdit volilni boj je potisnil vse druge zadeve v ozadje. Punktaši noč in dan agitirajo po gostinjah in po hišah in lovijo kaline, da bi jim zopet nasledil. Prej so delali za abstinenko in odvračali ljudi, da niso šli voliti za skupščinske volitve, sedaj pa s terorjem in očitno zlorabo vere in cerkve hočejo ugrabiti občino. Nosllec nacionalne liste je g. dr. Matija Hočevar, banovinski zdravnik, delaven in značajan med neupogljive volje, ki zasluži vse zaupanje. Tudi vsi drugi na listi nam jamčijo, da pride občina v čiste in delavne roke v blagor občanov. Naša občina ne sme pasti v roke zgagarjev. Dne 15. oktobra mora vsak nacionalist voliti. Abstinenca pomeni izdajstvo. Torej v strnjenih vrstah!

GOŘENJI LOGATEC. Priprave za bližajoče se občinske volitve so v polnem teku. Jugoslovanska nacionalna stranka je že vložila svojo kandidatno listo, katere nosilec je vrli župan gorenjelogaški g. Papis Miroslav. Lista je že sodno odobrena. Zupnik Skubic, predvsem pa njegov brat in ženjen g. Skubic Jožef sta že v začetku tega tedna predložila sodišču v odobritev svojo listo, ki je pa sodišče ni odobrilo. Kakor se čuje, sta brata Skubic v petek predložila sodišču drugo kandidatno listo. Ni pa dvoma, da bo nasprotna lista propala, če jo sodišče sploh odobri. Kandidatno listo župana g. Papis podpira ogromna večina tukajšnjega zavednega gorenjelogaškega prebivalstva, ker je sestavljena res po ljudski volji in dajejo tudi njeni kandidati sami na sebi dovoljno garancijo za trezno in mirno občinsko gospodarsko politiko. Čeprav je imela nasprotna stranka priliko sestaviti kompromisno listo, je to odklonila, češ, da ima druga navodila. Mi smo za resno in stvarno delo v občini in odklanjamo vsako strankarsko politiko, ki jo hočejo posamezniki zaneti med tukajšnje ljudstvo. Dne 15. oktobra bodo volilci enodušno odobrili to kvaro politiko opozicije, ki nima zaslonbe niti v ljudstvu. Še manj pa v bstoječih predpisih. To nedeljo, dne 8. t. m. ob 15. uri se bo vršil v gostinjskih prostorih Urbasa Milana volilni shod, ki se ga udeležijo tudi naš narodni poslanec dr. Rapa. Zavedni volilci se vljudno vabijo na ta shod.

METLIKA. Zaradi nepričakovanih zaprek se preloži strokovna komisija, ki je bila odrejena v zadevi gradbenega programa za vodovod v Metliki, na petek 13. t. m. s sestankom ob 14. v občinski pisarni.

POLJČANE. Trinedeljsko nagradno streljanje strelske družine je bilo v nedeljo zaključeno. V stojičnem položaju je dosegel največ točk (od 100 dosegljivih) strellec Bauman Josip (78). Drugi je bil Valand iz Loč (59), tretji pa Bauman Adolf (39). V klečečem položaju je prvi bil iz Hoč (62), drugi Valand iz Loč (38) in tretji Bauman Josip (27). V ležečem položaju je dosegel najboljšo mesto Bauman Adolf (79); drugi je Pukl (67), tretji pa Šolar in Kajžnik, oba iz Loč (po 59). Zreler je bilo v hotelu Bauman po nagovoru predsednika Živka razdeljenih 15 nagrad. Prve tri so dobili Bauman Josip, Pukl in Bauman Adolf.

STRAŽIŠČE PRI KRANJU. Dosedanja občinska uprava je vršila dolžnost v polnojo zadovoljstvo občanov. Minilo je komaj poltristo leto, odkar je prevzel poste občinske uprave trgovec g. Kriznar Anton. Takoj po prevzemu občine je bila njegova največja skrb poprava občinskih potov, mostov jarkov in drugega. Poslil in popravil so 48 km občinskih cest, izkopali 12 km občestnih jarkov in 1780 m dolg jarek za odtok vode, izpravili več občestnih ovinkov in napravili več kanalizacij. Vse to prepotrebno delo so vršili vsi zimo in skoro vse poletje najbolj potrebni brezposelnih družinski očetje in delavci. Ubožni osek občine je razdelil med najsiromašnejše družine tri vagone koruze in nekaj krompirja. V denarju iz akcije za brezposelne in onemoglo se je razdelilo skupaj 16.300 Din. Vsi občani z mirno vstajo lahko rečemo, da se je mnogo storilo vkljub pomanjkanju denarja. Pri bodočih občinskih volitvah bo spet kandidiral naš vrli in splošno priljubljeni župan g. Kriznar Anton, kateremu bomo radi oddali glasove. Pojavila se je tudi nasprotna struja, ki izkluša z milijonarjem tovarnarjem žime, banovskim in gravnim dobaviteljem g. Cirilom Šchiffrejem postaviti kandidatno listo Zakaj palite obce in hočete zatrti med mirne občane sovražstvo? Tako daleč so se povzpeli nasprotniki, da so začeli spet po starem trdit, da gre za vero. To je grdo varanje ljudi. Pa tudi sicer naj si ne mislijo nasprotniki, da bodo lahko počeli, kar se jim bo zljubilo. Po skrbilno je, da ne bodo drevesa zrasla do

Pristopajte
k „Vodnikovim družbi“

nebes in da nas nasprotniki ne bodo nikdar strahovali. Kmetje, delavci in občinski siromaki, pomislite, če so nasprotniki že kaj za vas storili. 15. t. m. oddajte vsi glasove za listo g. Kriznarja Antona!

VISNJA GORA. Prejšnjo nedeljo je oddajala na licitaciji višnjegorska občina v triletni zakup njive in travnike bivše Kovaške zadruge. Kljub temu, da interesentov ni bilo preveč, so se oddale posamezne parcele za dokaj višjo najemnino kakor pred tremi leti. — Isto nedeljo so priredile naše Kolašice trgatve grozdja v korist bedni deci. Obisk je bil izreden. Mimogrede sta prireditev posetila tudi na-

rodni poslanec g. Milan Mravljje in srečni načelnik g. Podboj iz Litije. — Te dni sta se pojavila v našem okolišu dva primera davič. Zaradi opasnosti razširjenja je za 7 dni ukinjen pouk v dveh razredih višnjegorske ljudske šole. — V torek zvečer je prihrumela nad našo dolino močna nevihta in je strela opalila električni transformator ter nas poslavila v egiptovsko temo. Zvečer pa je strela vsekala v Leskovcu, vasi nad Višnjo goro, v kozolec ondodnega župana g. Čoza in ga vžgala. Plahi in pa takojšnjemu naporu združenih vaščanov se je zlahkalo, da je ostal požar lokaliziran.

Prebivalci mesta Maribora

Gospodarske razmere se tudi letos niso bistveno izpremenile tako, da je mestna občina mariborska primorana, da v zimi 1933-34 vnovič organizira pomožno akcijo za siromašne sloje mesta Maribora, tako kakor v zimi 1931-32 in 1932-33, po možnosti pa še v večjem obsegu, ker se je položaj tudi zaradi velikih elementarnih katastrof zelo poslabšal. Ukinitve ali omejitve dela v poedinih obratih ima za posledico brezposelnost in splošno ubojuhanje. Nezaposlene in njihove družine, kolikor jih ne bo moglo zaposeliti pri zaslužnih javnih delih, bo treba prehraniti in obleči v mnogih primerih pa jim tudi preskrbeti vsaj zaslonno streho in kurivo. Mestna občina in dobrodelna društva, ki so včlanjena v pomožni akciji, jamčijo za popolno nepristranost. Strogo se bo gledalo na to, da se nabrana sredstva pravilno razdelijo in da se onemogoči vsako zlorabljanje plemenite akcije.

S tem, da so Mariborčani preteklo zimo prispevali za pomožno akcijo v gotovini in

blagu 750.000 Din (predpreteklo zimo pa 500.000 Din), so se uvrstili v ospredje karitativne delavnosti v naši državi. Gotovo si bo Maribor ohranil pridobljeni sloves tudi v bodoče in da bo ostal vzor mesta, ki se zaveda svojih socialnih dolžnosti. To pa je mogoče le ob sistematični izvedbi nabiralne akcije, pri kateri se ne sme nikogar spregledati. Zato se bo zbirka vršila po hišah na podlagi nabiranih pol, ki se bodo dostavile vsem hišnim lastnikom, da jih dajo krožiti pri svojih najemnikih, poberejo darove in jih izročijo pooblaščenim organom mestne občine. Hišni posestniki in vsi ostali prebivalci Maribora, ostanite tudi letos naklonjeni pomožni akciji mestne občine. Istotako apeliramo na naklonjenost službovalcev in službojemalcev ne glede na to, da pobira tudi banovni posebno davščino za svoj bednostni sklad, iz katerega pa se bo morala nuditi pomoč predvsem najtežje prizadetim podeželskim industrijskim krajem, rudarjem, poplavljenecem in drugim.

Smola kranjskih vlomilcev

Zaman vsi upi na velike vsote v blagajnah

Ljubljana, 7. oktobra.

Orožniške poizvedbe o drzni, dobro organizirani vlomilski družbi v Kranju so končane. Tudi zaslišanje obtožencev pri sreskem sodišču v Kranju je zaključeno, to so bili spisi poslani okrožnemu sodišču v Ljubljano. Nadaljnja preiskava je poverjena sod. g. V. Prohinarju. V ljubljanskih zaporih se doslej nahajata že dva člana družbe, in sicer Jože Ahačič in Franc Meglič. Ostali člani, osem po številu, so še v kranjskih zaporih ter bodo danes ali prihodnje dni eskortirani v Ljubljano. Deveti tat je orožnikom pobegnil in ga še zasledujejo. V Ljubljano bodo pripeljani kolovodja, 20-letni brezposelni kolar, Karol Ahačič, človek brez stalnega bivališča, ki je živel dalj časa samo od vlovov in tatvin, in to prav potratno. V začetku septembra je vlomil v trgovino Ahačič & Šifer v Kranju, odkoder je odnesel 8700 Din. Po vlovu se je odpeljal na Jesenice, nato pa na Bled, kjer je prav veselo živel in bil radodaren lepim dekletom. Najel je celo avtomobil ter se v družbi dveh natakarcip odpeljal v Ljubljano. Tam je popival po vselemu pozno v noč. V omenjeno trgovino je že poprej trikrat vlomil, odnesel pa je vselej prav male vsote, tako 120, 130 in 68 Din. Imel je vselej smolo, edino pri zadnjem vlovu je našel bogat plen. Načrte za vlove je delal njegov brat Jože.

Aratirani so dalje Ahačičevi pomagači. Predvsem Viktor Markelj, star vlomilec, ki je predsedel že par let po jekah. Tudi njegov brat Janez je znanec ljubljanskih

in drugih zaporov. Čevljar Ciril Triller je delal tovarišijo tej družbi in podpiral Ahačiča pri njegovih nočnih pohodih. Samski tkalec Gabriel Masten je prav tako udeležen pri nekaterih tatvinah. Vdovec, že 14-krat kaznovani Filip Strojcar, po domače »Fleke«, se je udeleževal večjih vlovov. Orožniki še iščejo Albina Šmida, doma iz Sela, nestalnega bivališča.

Vlomilska družba je imela v načrtih večje vlove. Ko je Karol Ahačič vlomil pri gostinčarju Karlu Rujhu, je dobil samo 30 Din. Njegov brat Jože je tedaj ogorčen vzkliznil: »Kaj, hudiča! Samo tri kovače. Prepričan sem bil, da trdno, da boste dobili najmanj 50 jurjev!« Snovali so dalje velik vlov ob belem dnevu pri posestniku Anžku v Trbovljah. Vsa družba je tja dvakrat odšla. Nekateri so se skrivali po gozdu in oprezovali, kdaj ne bo pri Anžku nobenega doma. Prvič so bili domači doma, drugi podnevi pa so prišli v vas orožniki in so jo vlomilci morali popihati. O tem vlovu pri Anžku so mnogo govorili. Filip Strojcar je pravil tovarišem: »Anžek ima doma najmanj 300.000 Din. Vsa teden hodi v Ljubljano in dviga dekar iz hranilnic, ker se boji, da bodo hranilnice propadle.« Naspored so zasnovali vlov pri posestniku Špancerju v Dobrem polju v bližini Kranja. Tudi tu so računali, da bodo do 30.000 Din. Karol Ahačič se je pridružil in kričal: »Hudič! kaj me vzame. Še nočjo moram dobiti 30.000 Din.« Vlom pa ni bil izvršen, ker so kranjski orožniki vso tolopo še pravočasno polovili in vtaknili v luknjo.

Po štirih mesecih rešena zagonetka

Pri Resniku so našli v gozdu okostje posestnika Črešnjarja, ki je 20. maja zagonetno izginil

Konjice, 7. oktobra

Zjutraj 20. maja letos je zapustil Črešnjar Ignac svoj dom in se ni več vrnil domov. Črešnjar je svoje lepo posestvo na Resniku, obsegajoče 30 oralo, kot vdovec obdeloval s pomočjo enega svojih sinov. Bil je znan kot skrajno varčen človek. Denarja je nosil vedno večji znesek pri sebi, in sicer ga je imel zašitega v suknjici. Precejšnjo vsoto pa je imel spravljeno v hranilnici in morda nekaj tudi pri kaki zaupni privatni osebi. Ko se 20. maja ni več vrnil domov, so se razširile najrazličnejše vesti. V glavnem so si bili domačini edini v tem, da je nekdo Črešnjarja Ignacija napadel, ubil in nato oropal. Te govorice so celo povzročile dva kazenska procesa zaradi žaljenja časti, ko so si nekateri drugi drugim očitali roparski umor. Kakor pa se je zdaj pokazalo, ni bilo na teh vesteh nič resničnega.

Ko je pred dvema dnevmi nabiral v Črešnjarjevem gozdu sosedov sin Bernik v bližini znanega Bernikovega križa kakih 40 korakov pod markirano potjo, ki drži na Resnik in dalje na Roglo, na strmini

med redkimi smrekami gobe, je naletel na okostje, pokrito s preperelimi cunjami, iz katerih je Bernik takoj spoznal obleko Črešnjarja Ignacija. Prihiteli so sorodniki in so ugotovili, da je to res truplo Črešnjarja Ignacija. Na lice mesta je prišla takoj orožniška patrولا in nekaj ur nato sodna komisija z zvezdencema zdravnikoma in Konjico, ki sta po pregledu okostja podala svoje mnenje, da je Črešnjarja Ignacija, ki je bil štel že 74 let, v njegovem gozdu zadela srčna ali možganska kap, zaradi katere je padel na tla in tam mrtve obležal. Od trupla je ostalo samo golo okostje, ki se je takoj sesula pri preiskavi. Iz preperle obleke so mogli dobiti zavito hranilno knjižico in v njej premočene 100 dinarske bankovce, po številu kakih 12 do 15, kar se bo moglo točno ugotoviti šele, ko se papir popolnoma posuši.

Okostje so sorodniki takoj po pregledu spravili v že pripravljeno krsto in odnesli na Črešnjarjev dom. Tako se je po več mesecih rešila zagonetka, ki je povzročala mnogo razburjanja in strahu na našem mrmem Pohorju.

Nevarna vlomilska tolpa

Na meji celjskega in šmarskega sreza se je pojavila vlomilska tolpa, ki je izvršila številne vlove — Zločinci so nekega fanta nevarno obstrčili

Celje, 6. oktobra.

V občinah Slivnici in Dobju se je pojavila v zadnjem času roparska tolpa kakih 10 oseb, ki strahuje tamonjne prebivalce in je zagrešila že celo vrsto zločinov.

Tako so zločinci v ponedeljek 2. t. m. okrog 3. zjutraj vlomili v ledenico trgovca Emila Graselija v Slivnici ter odnesli 40 kg slanine in zaboj piva. Nato so se ves dan skrivali v gozdu blizu Vrečkove gostilne v Jezercah, okrog 21. pa so se napotili k hiši posestnika Karla Mahmeta v Jezercah in pokradli perilo, ki se je našlo pred hišo. Obiskali so še kovačnico Mihe Lončarja v isti vasi in odnesli razno orodje, med tem tudi sekire. S tem orodjem so vdrli v klet posestnika Jožeta Kranjca ter mu izpili in odnesli nekaj pišate. Kranjčev rejnec Konrad Hladin, ki je spal na skednju, se je od ropata, ki so ga povzročili vlomilci, zbudil, pograbil je lovsko puško. Ki jo je imel na skednju in se k vratom. Vlomilci pa so skočili k vratom in jih tiščali, da bi Hladin ne mogel vrniti. Nameril je svojo puško, sprožil in zadel enega vlomilcev. Neznanec so no pobegnili in so med potjo izgubili dva klobuka in čepico. Pri kovaču Čadežu so vze-

li voziček, naložili ranjenca in ga odpeljali v bližnji gozd, voziček pa so nato vrgli v neki jarek.

Okrog 23.30 se je vdrlo več ljudi iz Pušnikovega mlina v Dobju, kjer so kožuhalni. Med njimi je bil tudi posestnikov sin Ivan Gračner iz Jezera, ki se je vozil v večji razdalji pred ostalimi s kolesom. Na banovinski cesti blizu gostilne Martina Gučka je Gračnerja ustavilo okrog deset možkih, ki so imeli na sebi na hrbtnih. Eden izmed njih je zaklical

Borba za naše občine

V škofjeloškem okraju

Škofja Loka, 6. oktobra. Zanimanje za občinske volitve je v vsem škofjeloškem okraju zelo veliko. Med prvimi je bila potrjena lista škofjeloškega notarja g. Steva Šinka. Čigar kandidatura je pozdravila vsa narodna javnost z največjim zadovoljstvom in odobravanjem. Ime g. Šinka je pač tako znano, da ne potrebuje še posebnih priznanih besed, ker ga najlepše hvalijo njegova dejanja.

Po komasaciji imamo v okraju 9 občin. Spočetka je sicer kazalo, da pride vsaj v nekaterih krajih do sporazuma, kar pa se ni zgodilo; naj poudarimo, da ne po krivdi naših ljudi. Tako imamo sedaj prav v vseh občinah po dve listi. Poudarka vredno je, da so največji zadržaji baš oni ljudje, ki so tudi pri zadnjih državnozborskih volitvah delali z vsemi silami proti politiki narodne sloge.

Na čelo narodnih listov so postavljeni povsod kandidati, ki so dobri in vestni gospodarji ter uživajo spoštovanje in ugled. Zato bodo tudi kot občinski gospodarji v vsakem oziru na svojem mestu. V staroškoli občini je nosilec liste dosedanjí župan g. Anton Hafner, znani javni delavec. Zminka občina si je postavila na vodilno mesto g. Pavla Dolinarja, ki je že s svojim sedanjim delovanjem nešteto dokazal, da so mu gospodarska vprašanja občine nad vse. Enako so kandidati v obeh dolinah sami pošteno in gospodarsko večji može.

Volilnih upravičencev je v vsem okrožju okoli 5500. — Da bi zbežali volilce se kaj-pak poslužujejo nasprotniki vseh mogočih izmišljotin, ki jim pa narodno zavedeni volilci ne bo nikoli nasled. Nobena tajnost ni, da bodo le oni občinski odbori lahko delali uspešno in vztrajno za koristi občine, ki bodo uživali zaupanje in oporo na vseh straneh. Škofjeloški okraj ima mnogo želja in teženj. Punktaško usmerjeni odbori bodo mogli prinesli bore malo svojim občanom, kajti državna politika ostane taka kakor je in so vse druge misli prazna vaba.

Dolžnost vseh volilcev je, da oddajo prihodnjo nedeljo svoje glasove brez oklevanja ljudem, ki so znani ne samo kot dobri gospodarji, temveč prav tako tudi kot iskreni narodno zavedeni državljani.

Rajhenburg in Senovo

Rajhenburg, 6. oktobra. Združitev občin je bila pri nas izvedena zelo obsežno. Združena občina Rajhenburg obsega 9 starih občin: Rajhenburg, Senovo, Mrčna sela, Veliki Kamen, Stolovnik, Anže, Arnesko, Raztez in Gorica. — Prebivalcev šteje nova občina čez 5000. — Volitve vodi občina Senovo.

Kraj. organizacije JNS so takoj v početku povabile brez razlike bivše politične pripadnosti razne osebe za skupen nastop in za smotreno skupno gospodarstvo v naši veliki občini. Odziv smo dobili povsod ugoden. Samo zagrozeni punktaški voditelji so odklonili vsako ponudbo in se niso udeležili niti sestanka, na katerega so bili povabljeni. — Zato sta vloženja za združeno občino Rajhenburg dve listi. — Prva je lista nacionalnih gospodarskih ljudi z nosilcem dr. Benedičičem. Na listi so zastopniki vseh stanov od delavca do kmeta in vseh občin po številu prebivalstva.

Druška lista, katere nosilec je g. Vraneč iz Rajhenburga je strogo punktaška. Punktaši izvajajo nad ljudstvom grozanski teror. Posebno v malih občinah grozijo njihovi priganjaki našim ljudem s silo in jim obetajo maščevanje. — Oblast mora prav energično nastopiti za zaščito ljudi, ker punktaši smatrajo za svobodo to, da smejo početi, kar se jim ljubi, drugi pa bi se niti branili ne smeli. V agitacijskih sredstvih punktaši niso nič izbirični. Nava-jamo samo nekaj primerov:

Dne 24. sept. je imel g. župnik Tratinik napovedan shod v Rajhenburgu. Ker je bil ves prostor zaseden od članov JNS in Narodne odbrane, župnik shoda ni hotel držati, ampak se je razvila daljša debata medsebojno zunaj pred gostilno. Župnik Tratinik je pri tem rekel tudi tole: »Naš program je star že sto let; kjer je župnik, tam je zmagal!«

Največjo agitacijo vodijo klerikali glede velikega dolga zaradi nove šole. Zraven pa ne pomislijo, da so to nesrečo zakrivali baš njihovi voditelji in intimni pristaši. Dalje je župnik Tratinik izjavil: »Mi znamo gospodariti, ker smo doma tudi dobri gospodarji. Na Senovem imate letos 4000 občinskih doklade, česar se upravičeno bojijo ostale združene občine!« Takoj mu je odgovoril župan dr. Benedičič, da to ni resnica, ampak samo njihov volilni manevar, ker so občinske doklade za Senovo letos 1500. Župnik je obljubil, da pride sam pogledat, pa ga do danes še ni bilo! Prav tako se je govorilo o anketi v avstruistični gledališni finančni stanja občine Senovo zaradi šole. Župnik je bil opozorjen, da si lahko ogleda dotični zapisnik na vsakem načelniku v Brežicah. Točno in jasno dovolj je bilo povedano, da se bo mogla sanacija hitro izvesti, čim se bo gospodarska kriza izboljšala. Upanje imamo vsi, saj je župnik sam rekel, da večno ne traja nobena stvar.

V isti stvari se je napotil g. Tratinik v Ljubljano k generalnemu ravnatelju TPD. Seveda mu tam tudi niso mogli drugega povedati, kot to, kar je bilo govorjeno na anketi.

Zapomnite si g. župnik, da mi nikogar ne sfarbamo, da ne potvarjamo resnice, ker tega nismo zmožni! Vsa javnost pa dobro ve, da punktašev nihče ne more prekositi v sfarbanje naroda in zavijanju resnice. Ni čudno, da preprosto ljudstvo godrnja, ker se baš v našem kraju duhovnik briga najbolj za politiko! Če ne bi bilo tega, bi ne bilo takega boja na nož. G. Tratinik je tudi delavec vabil, da poslušajo nove orgle, pa mu je pravilno eden odgovoril, da imajo delavci muziko v praznih žlebovih. Nekaj gospodar iz Senovega je rekel svojim najemnikom-slomakom, da bodo morali izpod strehe, če bodo volili dr. Benedičiča. Glavno besedo za volitve ima v tej niši hči, ki je v državni službi. Menda ni čudno v celem okolišju, ki bi se tako ogrevala za zmago punktašev, kakor ravna državna službenka. Kaj poreče državna oblast? — Ali delavstvo za to plačuje redno svoj davek?

S posebno vneto so se spustili v boj za punktaše očetje in bratje trapisti. Ne samo voditi politiko čokolade in sira, ampak tudi politiko občine! — Sedaj se širi vesti, da se je jezik razvezal posebno nekemu bratru, ki hodi okrog in agitira za punktaško listo ter grozi siromakom da ne bodo dobili drv, če bodo volili dr. Benedičiča. Res značilno za svobodno volitve!

Pa še druge stvari se dogajajo. Toda vidi se točna evidenca vsega in dan obračuna gotovo pride!

Dolžnost državne oblasti pa je, da naredi še pred volitvami konec tej inkvizitorski dobi in da ljudstvo zaščiti pred punktaškim terorjem! Ljudstvo želi miru, dela in kruha; odločno pa odklanja teror in zahteva enako pravico za vse.

V cerkniški dolini

Cerknica, 6. oktobra.

Volilno gibanje v logaškem srezu je v polnem razmahu. Danes že vidimo točno sliko volilne borbe. Državno in narodno zaveden prebivalstvo naših obmejnih občin se povsod zbira pod neomadeževano zastavo JNS ter hoče s tem dokazati, da so ravno obmejne občine nepremagljive trdnjave narodne in državne misli. Vsem punktašem, malkontentom in nepomirljivim pripadnikom bivše SLS pa prebivalstvo odločno kliče: Roke proč od naše svete meje! V naših občinskih zastopih ni mesta za vaše protinarodno in protidržavno rovarjenje!

V vseh občinah našega sreza so že vlozene kandidatne liste JNS. Kompromise, ki so jih naši ljudje ponudili nasprotnikom, v dobrem namenu, pokazati cel državi enotno manifestacijo obmejnega prebivalstva, so ti ljudje po navodilu, ki je prišlo po noči iz punktaškega glavnega stana v Ljubljani, skoro povsod robato odklonili. Naše liste nosijo sedaj imena najboljših gospodarjev, iskrenih patrijotov, imena vseh tistih, ki so za narodno slovo.

Izgleda za našo stvar so v logaškem srezu naravnost sijajni. Kak večji punktaški

uspeh je že vnaprej izključen. Glavni napad separatistov je osredotočen na občini Cerknico in Begunje. Tukaj so nekateri študirani nepomirljivi bivši pristaši SLS odvrnili za složen nastop pripravljene kmetje in sestavili čisto nasprotno listo, ki po kandidatih, po načinu agitacije in metodah volilne borbe nosijo vse obeležje bivše SLS.

Nosilec liste JNS v Cerknici je dolgoletni prijavljeni in spoštovani župan g. Werli, ki je bil svojim občanom zmiraj in povsod na razpolago. V Begunjah je nosilec kompromisne liste g. Tone Meden, veleposelstnik, ki je vsa zadnja leta županoval v občini in dobro voljo g. župana ter pri tem posebno kazal na dejstvo, da je g. Meden brezplačno vsa leta oddajal električni tok cerkvi in farovžu. In glejte, še tukaj so se našli brezvestni nahujskani ljudje zopet z inteligenco iz bivše SLS v ozadju, ki so sestavili popolnoma punktaško defetistično listo.

Cerkničani in Menišovci se pa zavedajo, da imajo njihove občine pred seboj velike gospodarske naloge, ki se dajo izvesti le, če bodo imele občine take zastope, ki se bodo naslanjali na splošno državno politiko. Omenjamo le elektrifikacijo cerkniške občine, ki je tik pred durmi. Naše ceste kritično po sistematičnem popravilu, ki ga brez pomoči banovine ali države ne bo mogoče izvesti. Vprašanje ribolova, ki dela toliko brige našim prebivalcem ob Cerknici, tudi vidi, kako hitro je bila s pomočjo JNS izposlovala prva nujna pomoč poplavljenecem, potrebno je še pa, da bodo naši zastopniki dosegli še nadaljnjo podporo, ker je škoda, ki jo so napravili hudourniki, prevelika.

Ker narod ta nepobitna dejstva že danes popolnoma vidi in presoja, zato nimajo punktaške liste drugega pomena, kakor da na neodgovoren način vznemirjajo naše obmejno prebivalstvo, netiljo sveže sovraštvo in škodujejo dobremu ugledu cerkniške kotline. Vse pa, kar misli trezno, pametno, gospodarsko in jugoslovansko, bo oddalo svoje glasove na dan volitv listama g. Werlija v Cerknici in g. Medena v Begunjah.

Eno leto organizirane borbe proti jetiki

Delo protituberkuloznega dispanzerja v Trbovljah

Protituberkulozni dispanzer v Trbovljah, ki ga vodi šef Osrednjega dispanzerja dr. Prodan iz Ljubljane, je zaključil svoje prvo poslovno leto. Ugotovitve, ki izhajajo iz suhih števil statistike, so važne; med preiskanimi bolniki je bilo ugotovljenih 12,2% odprte tuberkuloze. Bilo je skupno preiskanih 720 oseb in med temi ugotovljenih 88 primerov odprte jetike. Samo ta edina ugotovitev jasno dokazuje, kako neobhodna je bila v Trbovljah, v tej dolini bede in gladi, potreba po dispanzerju in da se mora storiti vse, da se zagotovi dispanzerju nadaljno nemoteno poslovanje. Obenem pa je sprito take razširjenosti tuberkuloze potrebno, da se združijo v podporanju dispanzerja prav vsi faktorji, ki imajo nalogo, skrbeti po zakonu za ljudsko zdravje, in da morajo dispanzer podpirati z vso močjo tudi karitativna in humanitarna društva. Važno delo, ki ga vrši dispanzer, pa bi tudi zaslužilo, da bi uživalo podporo banovine in države. Skupno je bilo v pretečenem letu v dispanzerju 2459 obiskov, 1394 rentgenoloških pregledov, 160 preiskav krvi, 179 bioloških reakcij in 169 preiskav izmečka. Izvršenih je bilo 720 prvih zdravniških preiskav in 393 ponovnih, skupno 1113 zdravniških preiskav. Umetni pneumothorax je dobivalo 33 oseb in jih je bilo apličiranih skupno nad 450. Te številke kažejo veliko obremenjenost dispanzerja z delom, če upoštevamo, da posluje dispanzer samo ob sobotah.

Večinoma so bili bolniki zavarovani pri bolnišniških blaginjah. Od 720 novih sprejetih jih odpade na bratovske skladišne (Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Laško, Rajhenburg) 528, na OUZD 66, na občine 29, na protituberkulozne lige 51. Solški zdravniki so poslali 15, Trgovsko bolnišnico in podporno društvo 3 in privatni zdravniki 28 oseb.

Rudarski deci kruha in obleke za zimo!

Trbovlje, 4. oktobra.

Pri vsej veliki bedi, ki v Trbovljah vzdržema traja, odnašajo največji delež otroci. Pred meseci je »Jutro« poročalo o tem, da je komisija iz Ljubljane, ki si je na lcu mesta ogledala razmere, ugotovila, da je po rudarskih družinah samo v Trbovljah in v Hrastniku 3200 otrok, ki so nujno potrebni vsaj najskromnejše prehrane. Takrat je banska uprava že tudi odredila, da se nemudno v dveh dneh odprejo javne kuhinje po trboveljskih kolonijah — bilo bi teh kuhinj blizu pol ducata — kjer naj bi samo v trboveljskem revirju dobivalo skromen obed in večerjo 2500 rudarskih otrok. V zadnjem hipu je bila zaradi negotovosti: kredita otvoritev teh kuhinj odložena in ostala je samo kuhinja v Glazutju, kjer prejema toplo hrano okrog 250 Glazutjev, otrok aktivnih rudarjev — torej komaj 10 odstotkov rudarskih otrok, ki so potrebni prehrane na javne stroške. Te številke govore dovolj glasno, koliko skrbi in podpore bi morala se javnost posvetiti Trbovljam, predvsem gladojuči deci.

Vse huiša pa postaja slika bede, če pomislimo na bližajočo se zimo. Po trboveljskih hišah ne manjka samo kruha in mleka za otroke, pa rudarskih stanovanjih manjka tudi najnujnejše, najprimativnejše obleke za zimo. Dnevi postajajo zmerom bolj mrzli in računa se, da bo v doglednem času moralo izostati iz šole več sto najbednejših otrok, ker nimajo najskromnejše obutve. Čas je že, da bi vsi lokalni činitelji in vsa naša javnost nastopila z enotno akcijo, da se stradalajo in prezeajoči otroci v revirjih otmajo najhujše bede.

Živo se občuti potreba, da bi trboveljska občina preuredila svoj socialno-politični odsek na ta način, da bi otvorila poseben mladinski referat. Tisoči in tisoči rudarske mladine propadajo moralno in telesno, ne da bi se poklicani činitelji jasno zavedli, kako se z ugonabljenimi te mladine uničujejo dragoceni narodni kapitali.

Znano je, da so rudarski otroci pretežno odlično talentirani. Toda nikjer ni dovolj iniciativne in dovolj avtoritativne instance, ki bi poskrbela, da ti nadarjeni otroci, ki ne vedo, kaj naj bi v mrtvi dolini počeli s svojim življenjem, pridejo do svojega uka in do šol. Kakor je »Jutro« že svojčas poročalo, je ob uspehih trboveljskih slavkov zrasla misel, naj bi se v Trbovljah ustanovila glasbena šola, toda še preden so bili storjeni prvi koraki za realizacijo te lepe misli, se je stvar ustavila ob neznanih ovirah, dasi bi bila takšna glasbena šola za Trbovlje velikega kulturnega, gospodarskega in nacionalnega pomena. — Posamezne organizacije v Trbovljah, v Ljubljani in drugod so sicer pričele manjšati bedo s plemenitimi dejanji, toda enotne, široke zasnove, smotreno organizirane akcije, ki bi edina mogla vesti do zaželenega uspeha, še zmerom ni.

Najbolj važno vprašanje dobre mladinske socialne politike v Trbovljah je brez dvoma — eksport šol: odraslih otrok, ki so pripravi za uk v trgovini, raznih obrti, na šolah itd. Občina je že sama storila nekaj korakov v tej smeri, zadnji čas pa je živalno delavnost v tem pogledu pokazal ljubljanski akcijski odbor za pomoč gladojučim rudarjem. Toda v Trbovljah samih je brez dvoma premalo iniciative. Socialni odsek pri občini je obložen s preobširnimi

"Riviera"

odlikovano terpentinsko milo izdelano na bazi čistega olivnega olja HRANI VAŠE PERILO.

POSKUSITE!

PREPRICAJTE SE!

nalogami, da bi mogli dovolj pozornosti posvetiti temu čisto specialnemu vprašanju. Nujno potrebno je, da Trbovlje dobe neko osrednjo institucijo, ki bo z vso ljubeznijo vzela v roke skrb za mladino.

Počastitev spomina dveh junakov

Beograd, 6. oktobra

V Starem Nagoričanu se bo vršila 22. oktobra lepa spominska svečanost. Odkriti bodo spomenika četniškemu vojvodi Petku Iliću in zaslužnemu narodnemu vzgojitelju in mučniku, učitelju Krsti Aleksiću. Učitelj Aleksić si je pridobil velike zasluge v južnih srbskih krajih, ker je v najtežjih časih pod turškim jarmom ljudstvo poučeval in bodril k narodni zavestnosti. Zaslužnega prosvetnega delavca so umorili Bolgari 1. 1915. v Kumanovem.

Četniški vojvoda Petko je bil v Starem Nagoričanu njegov učenec in so najbrž zgledi učitelja odločali, da je posvetil vse svoje življenje narodnemu osvobodjenju in da je že kot mladenič vstopil v četniške vrste. Pred balkansko vojno je imel Petko Ilić že svojo četo v kumanovskem okraju in ko je z največjim uspehom izvedel več nevarnih akcij, mu je izvršilni odbor četniškega združenja podelil vojvodsko čast. Nekaj mesecev pred balkansko vojno so Turki vojvodo Petka, ki je vodil izvidnico, obkolili na neki planini. Turki so bili v veliki premoči, niso pa se upali naskočiti hrabrih četnikov ter so iz varne zasede streljali na nje tako dolgo, da je začela četniškom pohajati municija. Obkoljeni četniki so takoj spoznali sovražnikovo nakano in so zelo štedili s strelivom. Bilo jih je 7 moč z vojvodo vred. Ko so izstrelili zadnje naboje, so sklenili, da si rajši sami vzamejo življenje z ročno graato, ki jo je še ohranil vojvoda Petko, kakor pa da bi se predali sovražnikom. Vojvoda Petko je granato odvil in vsi so se vrgli na njo, da bi skupaj umrli. Turki so slisali silno eksplozijo, poteklo pa je še precej časa, preden so si upali bližje. Našli so šest četnikov mrtvih in v zadnjih vzdihljajih, v plen pa jim ni padla niti ena cela puška, ker so četniki pred svojim obupnim činom vse svoje orožje poškodovali. Naključje je hotelo, da je vojvoda Petko po eksploziji ostal živ. Vrglo ga je daleč proč v neki jarek, kjer je obležal brez zavesti. Turki ga niso našli. Od hudih poškodb je vojvoda okrevljal, padel pa je 29. marca 1912 po nesrečnem naključju. V vasi Mali Srbinski so imeli četniški svojega župnika, h kateremu so večkrat prihajali po municijo in drugo pomoč. Ko so bili spet namenjeni k njemu, so ga pozabili poprej obvestiti, in je moč, misleč, da se bližajo kakšni sovražniki, streljal iz svoje hiše. Strel je zadell vojvodo Petka, ki je imel še toliko moči, da je s tvarišem razložil, kako se je vse to zgodilo samo po nesrečnem naključju, ter jih prosil, naj ga po možnosti pokopajo v svobodni srbski zemlji. Tovarši so ga pokopali na skrivaj blizu vasi Lepčince, kjer pa so zemljo nad grobom spet zravnavali, da sovražniki ne bi motili njegovega večnega pokoja.

Po 21 letih so ostanke obeh narodnih borcev, vojvode Petka in učitelja Aleksića, prenesli v njun domači kraj, kjer bodo sedaj postavili tudi dva skromna spomenika. Vojvoda Petko in učitelj Aleksić sta bila položena v domačo zemljo 24. t. m. in je obred izvršil kumanovski prota Nikola Jovičević, ki je tudi velezaslužni nacionalni bорец. Kakor pokojni učitelj Aleksić, tako se je tudi on hrabro udeleževal kot vodja svojih rojakov pod turškim jarmom in so ga bili Turki obsojili na 101 leto težke ječe, iz katere je bil rešen po balkanski vojni.

Zgradba železničarskega počitniškega doma

Rute pod Martuljkom, oktobra

Iz pravkar končane poletne sezone se lahko učimo marsičesa, kar bi bilo v polni meri potrebno in prikladno, da se turški promet pospešeno razvija tudi v našem kotu, ki ima vse najlepše lastnosti, da se vzpostavi v njem letovišče, ki bi bilo naravnost sijajno, ako bi se smotreno vpoštevale vse prilike in zahteve, ki jih stavi sodobno življenje nanj. Uvidevnost prebivalstva za te prilike bi morala biti splošna in požrtvovalnost obča, a vsaka špekulacija vsaj v početku zabranjena, kar se pa o našem kraju žal ne more reči, ker so pričeli posamezniki vse preveč špekulirati na račun splošnosti.

Kolonizacija Martuljka je hvala Bogu padla v vodo, saj bi prebivalstvo pač ne imelo kdove kakih materialnih koristi, a moralna škoda bi bila naravnost občutna. Tudi boj za novo železniško postajo ni našel v naši javnosti potrebnega odziva, kar moramo samo obžalovati, ker je vprav to vprašanje jako važno za naš bodoči turški promet in splošno turistiko. Martuljek smatra svet za izvanreden biser v planinski naravi, a je prav zaradi tega neumljivo, da se naši ljudje in še celo turistični svet tako malo menijo za ta biser, ki bi bil moral že davno biti tako urejen in zbrusen, kakor zasluži. Seveda bi moral inicijativa iziti iz domačega prebivalstva samega, a to ni prav nič inicijativno, fakterni ustrój sodobnega turškega prometa.

Veliko važno moramo prisoditi nameri, da se zgradi v naši vasi velik, v širokem slogu zasnovan železničarski dom, ki bi bil urejen in opremljen z vsem, kar more zahtevati sodobni človek od takega počitniškega doma. Ta zgradba bi bila skrajno važna za vas samo in za vso bližnjo okolico, ker bi bila trdna in sigurna podlaga za letovišče, ki bi se okrog novega doma razvijalo z najbržim tempom. Z zidavo tega velikopoteznega doma je gra-

ditelj nameraval pričeti takoj, tako da bi bila zgradba gotova že v najkrajšem času. Čuditi se moramo torej, da prebivalstvo nima nobenega smisla za važnost tega kulturnega in propagandnega projekta. Mesto da bi šlo projektantom v vsem prav posebno na roke, zahteva od njih za potrebno zemljišče naravnost pretirano ceno, ki je projektanti nikakor ne morejo priznati. Zemljišče je povsem nerentabilen pašnik, ki za gospodarja ne predstavlja posebne vrednosti in je s ceno, ki jo ponujajo projektanti, naravnost dobro plačano. Vsekakor bi morala občina posredovati, da se projektantom omogoči kar najugodnejši nakup odbranega zemljišča, ker bi bilo škoda, da pade v vodo ta lepi projekt, ki je za bodočnost Martuljkove pokrajine naravnost življenjskega pomena. Pripomniti moramo, da je Bohinj projektantom za zgradbo ponudil brezplačno zemljišče. Zakaj bi se tudi mi ne pokazali širokogrudne, kadar gre za našo splošno korist in za napredek? Vseeno pa upamo, da bo uvidevnost vendarle zmagała tik pred zadnjo uro. V.

Črnomeljsko pismo

Črnomelj, 6. oktobra.

Lepo toplo vreme silno prija grozdju, koruzi, ajdi in ostalim kulturam, ki vse lep kažejo. Samo grozdje je začelo ponekod gniti, kar bo povzročilo, da bo pridelek manjši, kakor je bil pretekla leta.

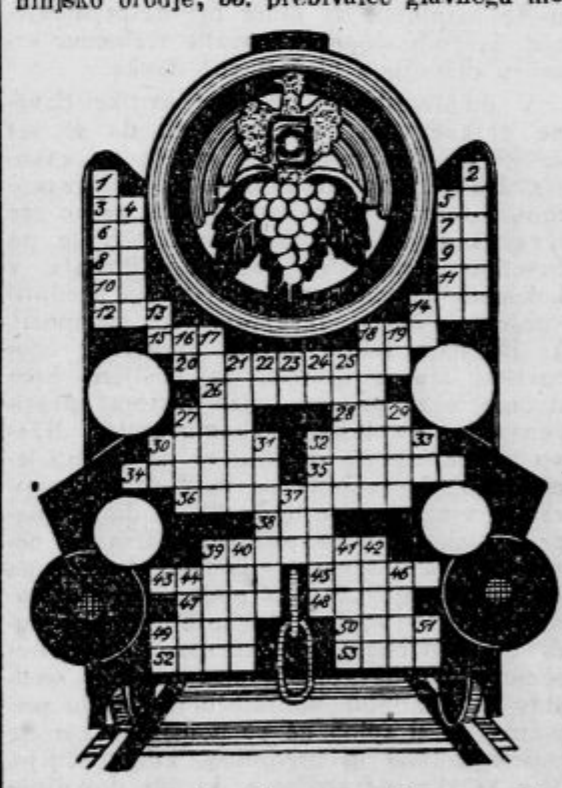
Ob poplavih v naši banovini sta tudi pri nas Dobilčanka in Lahinja močno narasli, toda škoda ni bilo velike. Vendar so imele poplave v Črnomlju tudi svojo dobro stran tako, da sta zelo narasli Lahinja in Dobilčanka pomeli in odnesli s seboj ves letošnji zarod komarjev anofelov, ki so nas v poletnih nočeh precej nadlegovali. Na žalost je komar spirochetis abnormalno srečno prešal črnomeljsko poplavo, ker ta leže jaja na murvah visoko nad vodo omenjenih rek. Ta komar pa ima vsaj to d-bro lastnost, da ne piči vsakega človeka, nego baje samo tiste, kakor pravijo, ki imajo slabo kri.

Volilno gibanje nam je prineslo spet ono staro strankarsko zagrizenost. Zmaga JNS v naši občini pa je kljub vsemu zagotoveljuna. Ko smo nasprotnikom predlagali skupno listo za skupno delo v občini, so odgovorili, da bodo volili po starem. Stara zagrizenost, ki ji razsodna pamet zaman išče utemeljitve, jih torej še ni minila. V črnomeljskem župništvu se vrše razni eestanki, se tipkajo vabila in od tam prihajajo vse navodila in direktive glede volitev. Če nasprotniki mislijo, da se bo v naši občini ponovno ustvarilo torišče strankarske zagrizenosti in morda punktaških eksperimentov, jim kar odkrito povemo, da bomo storili vse, da se slični poizkusi onemogočijo. Da ima vsaka rek svoje meje, bo tudi pokazala na dan volitev večina volilcev.

Križaljka „Stroj“

Besede pomenijo:

Vodoravno: 3. ležišče kolesa; 5. veznik; 6. skrajni v morje segajoči del celine; 7. pijača starih Slovanov; 8. vodna globina; 6. besedica o bodčnosti; 10. glas murna; 14. sorodnik; 15. obrtniško delo; 18. slabo mnenje; 20. kraj v Slovenskih gorah; 26. plod iglavcev; 27. predlog; 28. nadnaravna moč; 30. priprava za prenašanje; 32. govedo; 34. kuhinjsko orodje; 35. prebivalec glavnega mesta države južne Evrope; 36. pomemben oblačilni pripomoček; 38. turški dostojanstvenik; 39. pojav v kotlu; 43. začetek vlačke; 45. gibanje tekočine; 47. poljski pridelek; 48. zemlja, ki jo je erodirajoči govedo podelil podložnikom v obdelavo in užitek; 49. planinsko zavetišče; 50. mesto in reka v Madžarski; 52. avtomobilska znamka; 53. kovina.

Navpično: 1. trsní nasad; 2. vinorodna pokrajina; 4. sorodnik; 5. mladenič; 13. kavali; 14. avtomobilska znamka; 16. vzklík veselja; 17. obrok v prehrani; 18. zob; 19. človeška odlika; 21. umetnik; 22. žuželka; 23. predlog; 24. površinska mera; 25. glagol dobrega dela; 27. prometovalni predlog; 29. poljski pridelek; 30. kazalni znamenje; 31. polotok v Aziji; 32. vojaško vozilo; 33. pri Beogradu; 33. veznik; 37. lahkoatlet-ska vezba; 39. način česanja; 40. zločinec; 41. riba; 42. telovadno orodje; 44. čebelji samec; 46. števniki; 49. kratica enole za ailo; 51. kratica dobrodelnega društva.

Pristopajte k

„Jadranski strazji“

Gospodarstvo

Naša davčna praksa

Kritika sedanje poostrene davčne prakse, ki je bila iznešena na nedavnih ljubljanskih občinskih seji, je izzvala razne odgovore, zlasti od strani davčnih uradnikov. Uduženje davčnih uradnikov (po-verjeničstvo Ljubljana) je smatralo celo za potrebno, da se brani pred »prikritim napadom na davčno uradništvo«.

Uduženje davčnih uradnikov je gotovo napadno razumelo iznešeno kritiko, saj je jasno, da ne gre za noben napad na davčno uradništvo, temveč je bil protest na-perjen predvsem proti sistemu, ki se uveljavlja v naši davčni praksi in ki ni v skladu niti z obstoječimi razmerami niti z duhom davčnega zakona.

Od uveljavljanja sedanjega davčnega zakona (1929) pa do danes se davčne stopnje niso spremenile. Spremembe glede zemljarine ne prihajajo iz izvršene le donos davka, ker so bile to izvršene le olajšave, ostale spremembe pa so takega značaja, da ne morejo znatno vplivati na donos. Povišanje zgradarine za nove hiše pa doslej v skupnih davčnih dohodkih še ni moglo priti do veljave.

Navzile temu pa vidimo, da se je donos neposrednih davkov (brez davka na poslovni promet) zadnja leta precej dvignil, in to v času, ko vsi dohodki zaradi krize od leta do leta padajo.

Na razpolago nam je najnovejši izkaz finančnega ministrstva o državnih finan-cah v avgustu, ki vsebuje tudi podatke o pobranih neposrednih davkih v prvih petih mesecih tekočega proračunskega leta (april - avgust). Ti podatki nam kažejo, da je bilo letos pobranih za 32 odst. več neposrednih davkov nego lani (letos v petih mesecih 754 milijonov, lani v istem razdobju pa 570 milijonov). Del tega po-viška gre seveda na račun podvojenega davka na poslovni promet. Pa tudi če vzamemo le donos splošnih neposrednih davkov, brez davka na poslovni promet, vidimo, da donos splošnih neposrednih davkov, brez davka na poslovni promet, v prvih petih mesecih lanskega proračunskega leta na 569 milijonov v istem razdobju tekočega proračunskega leta, tako da se je donos povečal za 99 milijonov ali za pre-ko 20 odst.

Ker pa neposredni davki pritekajo naj-več v jesenskih mesecih, če danes lahko računamo, da bo za vse leto 1933-34 po-branih na splošnih neposrednih davkih (brez davka na poslovni promet) okrog 1600 milijonov, to je več kakor v letu 1932-33 in 1931-32. Če v lanskem proračunskem letu je znašal donos 1440 milio-nov, in je pri tej vsoti presegal proračun za 80 milijonov.

Če pa na drugi strani pogledamo donos drugih davkov (posrednih), kjer z davčno prakso ni mogoče vplivati na donosnost, tedaj vidimo zadnja leta znaten padec. Donos takšnih je v l. 1932-33 padel od 1113 na 903 milijone Din; v prvih 5 mese-cih letošnjega proračunskega leta je bi-lo na takšah pobranih le 295 milijonov, to je še za 40 milijonov ali za nadaljnjih 12 odstotkov manj nego lani. To nazadovanje pa opažamo navzile temu, da so bile takse lani povišane. Pri trošarinah je letos do-nos še v večji meri padel, in sicer kar za 36 odst. (lani v prvih 5 mesecih 754 milio-nov, letos na 570 milijonov). Pri tem je treba upoštevati, da je bila sicer ukine-na trošarina na vino in žganje, da pa so bile povečane tudi druge trošarine (slad-kor, kvas) in uvedene nove (na električni tok).

V splošnem vidimo, da so se dohodki in zaslužki deloma zaradi splošnega padca cen, še bolj pa zaradi gospodarske depre-sije skrcili zadnja leta za 30 pa do 50 odstotkov in v gotovih primerih še več. To nam potrjuje tudi padec donosa posred-nih davkov, ki izvirajo iz konsumna in go-spodarskega prometa. Naš davkoplačeval-c zato tudi pri polnem upoštevanju svoj-ih dolžnosti nasproti državi in narodu ne more razumeti, da mora pri nespremenje-nih davčnih stopnjah navzile stalnemu kr-enjenju dohodkov plačati več davka.

V odgovorih na iznešene kritike davč-ne prakse smo ponovno čuli, da se vsi davki pri nas odmerjajo strogo po zakonu. Da davčno uradništvo ne krši zakono-v, o tem ne dvomimo. Seveda pa ne gre izvajati strogih davčnih predpisov le po besedilu paragrafov, brez upoštevanja, v kakšnem namenu so bili ti strogi predpisi vnešeni v zakon. Izvajanje vseh možnosti, ki jih daje zakon davčni upravi za ugo-tovitev davčne osnove, je mišljeno brez dvoma le za primere, kjer obstaja upravi-čen sum, da hoče davkoplačevalec drža-vo prikrajšati na davkih; ni pa to mišlje-no tako, da se prav za vsak primer upo-rabijo vse zakonite možnosti in da se vsi prejšnji vsaka davčna prijava smatra za ne-resnično. Poviševanje davčne osnove na podlagi raznih uradnih podatkov in zuna-njih znakov vodi v številnih primerih tu-di do krivičnega obdavičja, proti kate-remu nima davkoplačevalec dovolj sred-stev za obrambo, v pretežnem številu pri-merov pa si sploh ne ve pomagati, ker ne pozna zakona in predpisov, ki ga ščitijo. Vsa ta skrajna sredstva, ki jih dovoljuje zakon, so brez dvoma mišljena le za iz-jemne primere in ne smejo postati pravilo, ki se uporablja proti vsakemu; zato se naj uporabljajo ta skrajna sredstva le proti onemu, ki se namenoma hoče izogniti dav-ku.

Najmanj povoda za uporabljanje teh skrajnih sredstev pa dajejo gotovo dav-koplačevalci v dravski banovini, kjer je bila davčna morala vedno boljše nego v vseh drugih pokrajnah države. Če dobiva davčna uprava v dravski banovini iz mi-nistrstva stroga navodila, tedaj je treba vedno upoštevati da se ta navodila izda-jajo zaradi površnega postopanja davčnih uprav v drugih banovinah, ne pa v drav-ski. Praksa pa nam kaže, da se ta stroga navodila, ki prihajajo iz finančnega mi-nistrstva in niso namenjena toliko dravski banovini, zopet najbolj izvajajo pri nas in tako se ni čuditi, da zadnja leta stalno raste odstotni delež dravske banovine na skupnih davčnih dohodkih države. Po po-datkih dravske finančne direkcije, ki so bili objavljeni letos v aprilu, je bilo v l. 1932 pobranih v dravski banovini za 200,8 milijona neposrednih davkov na-sproti 187,7 milijona Din v l. 1931. In 225,9 milijona Din v l. 1930; delež drav-ske banovine na skupnih dohodkih naše

države na neposrednih davkih se je pri tem dvignil od 9,7% v l. 1930 na 11,4% v l. 1931. in 13% v l. 1932.

Če bi hoteli do zadnjega izkoristiti vse možnosti in sredstva, ki jih daje davčni zakon za odmero davkov, tedaj bi prišli v nevzdržne in docela nemogoče razmere. To pa ni morda samo posebnost davčnega zakona. Znano je, da bi prišlo n. pr. do popolnega zastoja v prometu z inozem-stvom, če bi carinski uradniki pričeli naj-strožje izvajati carinski zakon in vse to-zadevne predpise. Tak primer je že bil v Avstriji, ko so carinski uradniki vršili ne-kaj časa pasivno resistenco s tem, da so najstrožje izvajali zakon.

Če pa je zares potrebno potrebno po-višanje donosa neposrednih davkov, tedaj more to odobriti le Narodna skupščina s spremembo zakona o donosu v zakonu do-čenih davčnih stopenj; ne da se pa to iz-vesti kar s poostreno uporabo obstoječih zakonskih predpisov, v nasprotju z duhom zakona.

Ugovarjati moramo tudi naziranj, ki ga je izneslo Uduženje davčnih uradnikov, češ, da davčno uradništvo in finančna up-ra va sploh nimata nikakršne ingerence na določitev davčne osnove za pridobitno, temveč gre tu le za izvajanje sklepov dav-čnih in reklamacijskih odborov. To ne drži. Znano je, da sestavljajo predloge za davčno osnovo pridobitne davčne uprave same, da same zbirajo najrazličnejše urad-ne podatke, pozivajo zavezanca, da pred-lagajo dokaze, izpolnjujejo prijavo itd. Če pa so vsi ti predlogi davčne uprave viš-ji, tudi davčni odbor ne more mnogo po-praviti. Po zakonu ne sme ob ocenjevanju sklepati po nižjih, nego uradno ugotovlje-nih podatkih. Praksa pa je sedaj taka, da se državni zastopnik skoro vedno pritoži na reklamacijski odbor, če davčni odbor zniža osnovo za več kakor 20%. V rekla-macijskem odboru pa imajo davkoplačeval-ci le polovico članov. Predsednik pa je dr-žavni zastopnik. Avtonomija davčnih od-borov se s sedanjo prakso vedno bolj ome-juje.

Končno naj še omenimo, da je najlažje priti do zaželjenega cilja davčne pravnič-no-sti, če se davčni zakon interpretira tako, kakor je mišljen, in se proti onemu, ki po-šteno napove svoje dohodke, ne uporablja onih sredstev, ki so mišljena samo za dav-koplačevalce, ki se ne zavedajo svojih dol-žnosti nasproti državi. Vsako obdavičje, ki presega davčno moč posameznika, pa je tudi iz narodnogospodarskih razlogov skrajno škodljivo, kajti če se načena za ne-kanja, obratni kapital, potem mora v ne-kaj letih take prakse slediti likvidacija, s čemer država istočasno izgubi davčni vir.

Obrtniška razstava v Kranju

Razstava, ki so jo pripravili obrtniki kranjskega okoliša v prostorih Majdičevega mlina v Kranju v preteklem tednu in ki bo odprta še v nedeljo in ponedeljek, je po-kazala presenljivo lep uspeh. Dosedaj je posetilo razstavo že nad 3000 oseb, med te-mi predstavnikih raznih oblastev, predse-jnik Zbornice za TOI g. Ivan Jelačin, podpre-dsednik g. Josip Rebek, Zbornični general-ni tajnik minister n. r. g. Ivan Mohorčič z referenti in nekaterimi zborničnimi čla-ni, predsednik Velesejima g. Fran Bonač z rav-nateljem g. dr. Dularjem, predsednik Okrož-nega odbora g. Prištev itd. Vsi so izrazili preenečenje nad lepo ureditvijo številnih razstavnih oddelkov, nad visoko kvalite-to razstavljenega blaga in vzornim vodstvom, ki deluje pod pokroviteljstvom agilnega sreskega načelnika g. dr. Ogrina.

Razstavljeno eo na prostoru 670 m² mi-zarski izdelki devetih vrst, izdelki čev-ljarjev, ključavničarjev, znamenitih žimar-jev, vrtnarjev, žičnih pleninarjev, kolar-jev, pekarjev, keramikov, slaščičarjev, ta-petnikov, krojačev, modistov, kemičar-jev, delki, kovaški izdelki in tiskarsko blago.

Kupčije so bile razmeroma dobre. Raz-stavljenci niso samo prišli na svoj račun glede prodaje blaga, temveč so uveljavili tudi sloves svoje trdnosti v javnosti. Pavi-no bi bilo, da pokaže javnost še več »ani-manja za to leno razstavo in ei jo v zad-njih dneh ozleda. S tem se oddolži tudi trudu in žrtvam razstavljalcev, ki so poka-zali, da imajo sposobnost in voljo do na-predka in da zato zaslužijo, da se jih pod-re.

Sladkanje mošta

Na temelju § 2 zakona o vinu in pravil-nika k temu zakonu ter na predlog kme-tijskega oddelka, vinarskega nadzornika in kmetijske poskusne in kontrolne postaje v Mariboru in banska uprava izdala obde-voljenje za slajenje vinskih moštov od le-tošnjega vsled neugodnih vremenskih raz-mer nepopolno ali slabo dozorelega groz-ja, in sicer s sledečimi omejitvami in pod-zi je navedenimi pogoji:

1. V nobenem primeru ni dovoljeno do-dati na 100 l mošta več kakor 4 kg rafini-ranega sladkorja.
2. Za vinorodni okoliš ormoško-ljutomer-ski in za podokoliš Pekre se dovoljuje po-večanje sladkobe mošta do največ 19 sto-pin po klosterneburški moštni tehnici.
3. Za vinorodne okoliše Kozjak in Gor-nje Slovenske gorice, Gornje - radgonske gorice, Haloze (Spodnje, Srednje in Gor-nje), za vinarski podokoliš Razvanje - Fram-Slovenska Bistrica ter za vinograde v občinah Lendava in Orešje v srezu Dol-nja Lendava se dovoljuje povečanje sla-dkobe mošta največ na 18 stopinj po klosterneburški moštni tehnici.
4. Za vse ostale vinorodne okoliše in podokoliše. to je vinorodne okoliše: Sred-nje Slovenske gorice, Prekmurske gorice (brez občin Dolnja Lendava in Orešje), šmarnsko - rogaško - kozjanski in celjski okoliš, dramskiško - savinjski okoliš, Bi-zeljško in Posavje, krško - kostanjeviški, novomeško - mokronoško - litijski in čr-nomeljsko-metliški okoliš ter za podokoliš Vinarije - Konjice v srezu Konjice in haloško obrobno pogorje v srezih Maribor desni breg in šmarje pri Jelšah, se dovoljuje po-večanje sladkobe mošta največ na 17 sto-pinj po klosterneburški moštni tehnici.

5. Vsak vinogradnik ali kupec grozja, ki se tega občega dovoljenja poslužuje in sla-di svoj mošt mora preko svoje občine in sreskega načestva predložiti pismeno pri-javo v duplikatu (dvojniki) po obrazcu, kakor je predpisan v zgoraj navedenem pravilniku. Te prijave je predložiti za te-ritorij bivše ljubljanske oblasti vinarskemu nadzorniku pri kraljevski banski upravi v Ljubljani, za področje bivše mariborske oblasti pa pomočniku vinarskega nadzor-nika v Mariboru.

6. Sladiti mošt od samorodnih, čistih ali v mešanici z domačimi sortami vinske tr-te, je najstrožje prepovedano.

Gospodarske vesti

— Izvoz za vezane dinarje. Finančni mi-nister je odredil, da se začasno vezane di-narske terjatve lahko uporabljajo za izvoz 1. jemenca, 2. rži, 3. zdroba, 4. prosa, 5. krompirja, 6. suhih sliv, 7. sena 8. slame, 9. zrnate in stolčne panrike, 10. meze iz sliv, 11. šunke, 12. klobas, 13. jajc, 14. tesanega lesa vseh dimenzij, 15. železnih pragov, 16. pšenične moke, 17. koruzne mo-ke, 18. železne rude, 19. konoplje, 20. pre-prog, volnenih, in klobukov iz klobučevine (če prei je bil, kakor znano, dovoljen iz-voz svežega sadja za vezane dinarje). Za plačilo teh predmetov se lahko uporablja le začasno vezane dinarske terjatve tistih dr-žav, kamor gre izvoz teh predmetov in s katerimi naša država še ni sklenila klirinškega sporazuma. Overena o zavarovanju valute pri izvozu teh predmetov je treba opravičiti s potrdili denarnih zavodov o iz-plaćilu protivednosti teh predmetov izvoz-nikom v breme računa začasno vezanih di-narjev.

— Svetovni žitni pridelek. Mednarodni poljedelski urad v Rimu objavlja novo ce-nitev svetovne letine na severni poluti, ki kaže, da se napovedi o rekordnem ože-njenem pridelku v Evropi uresničile. Razen Španije in Nizozemske, ki sta znižali cenit-ve za skupaj 2,5 milijona metriških stovov, iavljajo iz vseh drugih držav deloma še višje cenitve. Skupni pšenični pridelek Ev-rope (brez Rusije) se sedaj ceni na 450 mi-lijonov metriških stovov, to je za 45 milio-nov stovov več nego lani in za 72 milijonov stovov več nego v povprečju zadnjih let. Nasprotno pa je imela Severna Amerika zaradi slabega vremena in skrajnega po-sejanih površin nprimalil nasproti lanske-mu letu za 137 milijonov metriških stovov, ki torej presegajo povečanje produk-cije v Evropi.

— Možnost delne kompenzacije dolgov pri Prastediti. Po daljših pozajanjih je te dni prišlo med hrvaškimi Zdrženjem tr-govcev in Prvo hrvaško štedionico do spo-razuma glede delne kompenzacije dolgov z vlogami. Glede na situacijo, ki vlada na denarnem trgu, je Prva hrvaška štedionica prišla na to, da sprejme od protokoliranih trgovcev, članov združenja, ki imajo pri banki menični ali konvokorentni dol-z, za novčarstvo deleža 25% v vlogah na knjižice ali na tekoči račun, če istočasno preostalih 75% polože v gotovini. Ta agod-nost ne velja, če se nahaja menica, na ka-teri temelji tak kredit, v reeskomptu pri Narodni banki.

— Razpisano mesto senzala. Ljubljanska borza za blago in vrednote je razpisala me-sto senzala za blagovni oddelek (za lesno stroko). Pogoji eo objavljeni v »Službenem listu« od 7. t. m. Ponudbe je poslali do 24. oktobra.

— Nova registrirana pomožna blagajna. Ban dravske banovine je dobil, da ee vp-i-se v register pomožnih blagajn pri banki upravi »Vzajemnost, registrirana pomožna blagajna, in sicer na podlagi pravil, ki ih je predložil gosp. Albin Prepeluh, publi-cist v Ljubljani. Ta pomožna blagajna se bo bavila z zavarovanjem pogrebne in otroških dol.

— V trgovinski register sta se vpisali na-stopni trgovci: »Atamač, tekstilna tvornica, družba z o. z. v Mariboru (osnovna glavni-ca 250.000 Din; poslovođa: Bujati Evgen, industrijalec v Mariboru); Anelo-izoglo-venstvska petrolejska d. d. za rafiniranje in promet s petrolejem ter drugimi bitumen-skimi proizvodi v Zagrebu, podružnica v Mariboru.

— Oddaja zakupa restavracije na postaji Maribor glavni kolodvor se bo vršila potom pismene licitacije 4. novembra pri direkciji državnih železnic v Ljubljani.

— Dobave. Strojni oddelek direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 14. t. m. ponudbe glede dobave 2600 komadov ša-motne opeke. Komanda pomorskega zrakoplovstva v Divuljah sprejema do 16. t. m. ponudbe glede dobave 12 komadov tekla-nih steklenic za komprimirani zrak; do 2. novembra glede dobave 100.000 komadov vijakov in 110.000 komadov železnih matič; do 4. novembra pa glede dobave aluminij-aste pločevine, bele pločevine, kleja, ščetk, praška za varjenje aluminija, varilne žice itd. Dne 9. t. m. se bo vršila pri dravski vojni bolnici v Ljubljani licitacija glede dnevnih dobav mesa, mleka in žemolj za čas od 1. oktobra 1933 do 31. decembra 1933.

Hmelj

— Zalec. 7. oktobra. Plozaj je nekoliko mirnejši. Srednje in dobro blago se je ku-povalo po nespremenjenih cenah od 65 do 70 Din za kg. Dovoz je danes znašal 500 bal.

— Zatec. 7. oktobra. Kupevanje se nada-ljuje po nespremenjenih cenah.

Borze

Ljubljana, 7. oktobra. Na ljubljanski borzi je znašal pretekli teden devizni promet 2,36 milijona Din na-sproti 2,23, 4,07, 3,25 in 2,22 milijona Din v zadnjih štirih tednih. Dolar in funt v teku tedna nista pokazala večjih sprememb. Tudi na elektnem tržišču so državni papir-ji z malenkostnimi izjemami obdržali do-sedanje tečaje.

Devize. Carih. Pariz 20.1975, London 16, New-york 339.50, Bruselj 71.875, Milan 27.00, Madrid 43.15, Amsterdam 208.075, Berlin 122.875, Dunaj 57.25, Stockholm 82.40, Oslo 80.35, København 71.40, Praga 15.32, Var-šava 57.70, Bukarešta 3.

Dunaj. (Tečaj v priv. klirungu.) Beograd 11.60, London 28.21, Milan 47.70, NewYork 594.04, Pariz 35.58, Praga 25.49, Curih 176.13, 100 S v zlatu 128 S nap.

Elektri. Dunaj. Dunav-Sava-Jadran 12.98, Trbo-veljka 11.35, Alpine-Montan. 9.42, Sečera-na 18.

Blagovna tržišča

LES.

Na slovenskem lesnem tržišču vlada še vedno živahna tendenca, kljub temu pa ni bil na borzi perfekturn noben zaključek. V hrastovini so običajna povpraševanja po podnih in neobrobjenih plohib za izde-lavo vagonov. V mehkem lesu pa vlada alej kot prej zastoj. Kupčija v drveh se je oživila. Povprašuje se zlasti po suhih bu-kovih drvah za izvoz v Italijo.

ZITO

+ Chicago, 7. oktobra. Začetni tečaji: Pšenica: za december 85.875, za maj 90; koruza: za december 42.25, za maj 48.25. + Novosadka blagovna borza (7. t. m.) Tendence stalna. Prometa je bilo 45 vago-nov. Pšenica: baška, okolica Novi Sad, oko-lica Sombor 97 - 98; srednjebaška, baška

potiska in ladja Tisa 98 - 99; gornjebaška 101 - 102; gornjebanatska in baška ladja Dunav 97 - 98; sremska 96 - 97; elavono-ska in baška ladja Begej 96 - 97; južno-banatska 90 - 91. Oves: baški, sremski in slavonski 52 - 54. Ječmen, baški, sremski, 64/65 kg 61 - 63. Kuruza: baška, sremska 62 - 64; baška, okolica Sombor 63 - 65; slavonska 65 - 67; banatska 58 - 60; baška bela 77.50 - 80; baška ladja Sava 63 do 64; ladja Begej 64 - 65; ladja Tisa, Di-nav 65 - 66. Moka: baška, banatska 102c in 102c 187.50 - 207.50; 102c 170 do 190; 105c 150 - 170; 106c 110 - 120; 107c 80 - 90; 108c 55 - 60; sremska in slavono-ska 102c in 102c 177.50 - 192.50; 102c 157.50 - 177.50; 105c 137.50 - 157.50; 106c 102.50 - 112.50; 107c 72.50 - 82.50; 108c 52.50 - 55. Otrubi: baški, sremski, banat-ski 41 - 44. Fižol: baški, sremski beli 130 - 135.

Jerska hranilnica: burgundec 15.2, 1.78; renski rizing 11.9, 2.81; traminec 12.8, 2.13; laški rizing 10.8, 2.53; rulandec 13.4, 1.85.

Klub arhitektov je otvoril svojo razstavo

Ob 17. se je v Jakopičevem paviljonu ob navzočnosti velikega števila mladih arhi-tektov in najodličnejših predstavnikov na-še javnosti s tiho prisrčno slovesnostjo otvorila razstava mlade arhitekture, ki jo je aranžiral Klub arhitektov. Otvorili eo med drugimi prisostvovali pomočnik bana dr. Pirkmajer, general Pekić, rektor dr. Slavič, prodekan tehniške fakultete prof. dr. inž. Kral, predsednik Inženirske zbornice inž. Šuklje, obč. svet. dr. Subic za mestno občino, direktor TSS Reiser, pred-sednik Inženirskega udruženja inž. Mač-kovšek in drugi.

Predstavniki in tovariši je s kratkim nagovorom pozdravil predsednik kluba inž. arh. Platner, ki je poudaril, da je pri-čočna razstava prva te vrste v Ljubljani. Raz-stava je revija stremeljenj in dela moderne arhitekture, ki jih tu predstavlja 20 mladih arhitektov z 200 deli. Na koncu je izreklo zahvalo vsem, ki so kakorkoli pripomogli do te pomembne kulturne prireditve. Za njim je inž. arh. Tomakič prikazal idejni napor mlade generacije naših arhitektov.

Pomočnik bana g. dr. Pirkmajer je po-zdravil razstavo z željo, da bi imela popoln uspeh. Sledil je ogled razstave, ki je za Ljubljano kulturni dogodek prve vrste in bomo o njej še poročali.

Trojni jubilej dveh vrlih narodnjakov!

Danes praznujeta gg. Miha Trobec in Brunoslav Ohlhofer, oba pismoonoši na Ra-keku trojni jubilej. Pred 60 leti sta zagle-dala luč sveta, pred 32 leti sta nastopila službo pri pošti na Rakeku in pred 30 leti sta se poročila. Služnja že v tretji državi. Skozi 19 let sta vršila službo menjaše se, vsak drugi dan po 24 ur. V vseh teh letih sta dostavila ogromno število veselih in ža-lostnih novic, v vseh letih nista bila niti en dan bolna in v vsem času sta imela samo enkrat dopust. Vso to dolgo dobo sta vršila svojo službo vestno in točno, z veseljem in ljubeznijo. Nista se strašila ne poletne vro-čine, ne zimskega mraza in ne kraške bur-je; vsak dan sta dostavljala vse, kar je do-spelo. Ob sta zavedna in odločna pristaka narodnega in državnega edinstva. Svojo službo še vedno vestno vršita, toda moči so jele pešati. Želita v pokoi, da bi mogla v miru uživati še jesen svojega življenja. Vsi znanci in prijatelji in vsi ki ju poznajo, se v duhu pridružujejo njuni proslavi in jima želijo, da bi ju Bog ohranil še mnoga leta, da bi vesela in zadovoljna prebila še leta, ki so jima v knjigi: usode določena.

Delu priznanje!

Med redkimi slovenskimi obrtniki je pred kratkim dobila lepo priznanje na letošnji londonski razstavi za njene izdelke tudi naša renomirana tvrdka L. ROT, za katero jo lahko zavida ostali obrtniški svet.

Tvrdka Rot je pod vodstvom g. Rotove med prvimi specialnimi trgovinami s ko-žuvinami in kožuvinastimi izdelki ter jo kot solidno in prvostavno poznao ne samo v Ljubljani, temveč tudi daleč okoli nje. Tvrdka, ki se danes ponaša z bogatim re-nomejem, je začela svoj obrat iz skromnih početkov, ga v teku let s pridnostjo, vest-nostjo in solidnostjo dvignila do odlične višine in je prav sedaj prejela za svoje delo priznanje na mednarodnem razsodišču v Londonu.

Morda ni najmanj pripomoglo, da se je tvrdka povzpela do današnje stopnje, de-jstvo, da si je nabavila najmodernejše stroje, s pomočjo katerih dobavlja vsak izdelek samo lastnega izvora. Strojenje in barvanje kož je domače delo in že samo zaradi tega so proizvodi Rotove trdnice prvostvne kakovosti. Za mednarodno častno prizna-nje, ki je tvrdki samo skromen zunanji do-kaz za kakovost njenih izdelkov, moramo podjetnici g. Rot toplo čestitati z željo in v prepričanju, da nam bo podjetje tudi v bodoče opravilo sloves, ki ga uživa in po katerem je dobilo svoje priznanje celo v tujini.

Floreat crescat! Ivan Koa — Delegat

Kraljestvo mode

Otroška moda

Vsaka mati je prepričana, da je njen otrok »najlepši«. Zato matere kar tekmujejo v umetnosti, kako bi svoje malčke najlepše oblekle. Seveda pa dovoljujejo razmere le malokateri materi, da bi svojega otroka razkošno opremila — saj je čez leto in dan otroška obleka premajhna in jo moramo zavreči.

Zato skušajo matere sestaviti čim cenejšo jesensko opremo, kajti otrok ne rabi samo ene obleke, temveč več kosov. Zena z dobrim okusom in z malo krojaške sposobnosti se bo prav kmalu naučila sestaviti iz različnih ostankov otroško oblečko. Pri tem pa ne sme pozabiti, da veselijo otroka le živahne, svetle barve. Mnoge bodo ugovarjale, da so take barve ne praktične, toda če držimo otroka čedno in njegovo »garderobo« stalno čistimo, ostanejo tudi živobarvna tvoriva čedna. Seveda se moramo pri tem ozirati le na ona tvoriva, ki jih lahko čistimo in ki v perilu ne izgube barve in oblike.

Za otroško obleko je treba le malo blaga, zato ne smemo štediti pri kakovosti, kajti le najboljše tvorijo je zadosti trpežno.

Matere kaj rade storijo napako, da nabavijo otroku več oblačil, ki vsa služijo

isti svrhi in bi jih otrok mogel pogrešati. Na ta način se zgodi, da otrok »preraste« komaj nošeno obleko. Opremo otroka moramo omejiti na najpotrebnejše. Zadostuje

NAJBOLJŠE NOGAVICE

obleka za šolo, obleka za sprehode in izlete in končno še plašček in praznična obleka.

Dobra šolska obleka mora biti predvsem praktična. Iz progatega in karirastega blaga izdelujemo letos mikavne, po sredji zapečete obleke s pisanim pasom. Dokler je vreme še pretoplo za plašč, opremo obleko z malim kepom iz toplega blaga, ki ga ob vratu privežemo s pentljo iz mehkega krzna (1. slika).

Dečki seveda nosijo priljubljene »knickerbockere« s sportno srajco in volnenim telovnikom. Jako praktičen je kratek plašč iz usnja, ki ga ob hladnem vremenu opremo s podlogo iz velblodje dlake (2. slika).

Prav tako priljubljen je temni raglan z mavim krznenim ovratnikom (srednja slika).

Bolj ljubki so plašči za deklice. Večinoma jih izdelamo iz živobarvnega sukna, opremo jih pa z zobčasto pelerino iz sivke krzna. Sem spada tudi majhen muff iz istega krzna (srednja slika).

Za izlete in sport nosijo deklice kostum, ki sestoji iz sportne obleke in male jopice, katero okrasimo z tako zvanimi »huzarskim zaponkami« iz krzna (leva slika spodaj).

Dekliščina praznična obleka je zapeta tesno ob vratu ter ima zvončasto krilo in zvončasta krilca na ramenih. Letos je za take obleke najbolj moderen taft in lep, pastelnih barvah.

Dolge hlače z odgovarjajočim bolerom

in svileni srajco so praznična obleka, ki bo razveselila vsakega dečka (desna slika zgoraj).

Od leta
1813
odličen
bel šifon.

Moderni rokavi

so važen činitelj jesenske mode in predstavljajo pravo umetnino v krojaško-tehničnem oziru. Po slikoviti prepenjavi se razlikujejo od vseh vsakdanjih oblik in nam obetajo novo moderno smer. Predvsem jih

uporabljamo za plašče, kjer nam nadomeščajo nekdanjo bogato krzno opremo. V zvezi s temi rokavi zadostuje namreč gladek ovratnik iz temnega modnega krzna (slika).

MODA

NAJMODERNEJŠI ATELJE ZA DAMSKO GARDEROBO, MIKLOŠIČEVA CESTA 10

A. GROŠELJ

Novi dežniki

v obliki palice, kakor so bili moderni že pred dolгими leti, so se znova pojavili na modnem obzorju. Novi dežniki tičijo v usnjeni ali svileni prevleki, ki je dovolj ohlapna, da ne poškoduje dežnikovega ogrodja.

K' sportni opremi izvrstno pristojajo dežniki z ročajem iz svinjskega usnja z enako prevleko. Praktična in originalna je tudi zložljiva prevleka z ročajem v obliki kristalne živalske glave. Dežnik s povsem ohlapno svileni prevleko ima napihljivo obliko, na ročaju pa je opremljen z dozo za puder!

Zdravniška posvetovalnica

Nesrečna. Dlake na prsih so pri ženskem spolu bolj redek pojav, vendar je pa dovolj takih slučajev. Blago, neškodljivo in precej učinkovito sredstvo za odstranjevanje dlake je kalcijumsulfid, ki ga rabimo v sledeči pastil: Kalcijum sulfida 20 gr. glicerinovne masti 10 gr. škrobove moke 10 gr. citronove esence 10 gr. — Mazilo je treba takoj uporabiti ker se hitro razkaja. — Zanesljivo in trajno odstranjevanje dlak pa se vrši s pomočjo elektrike v kakem kozmetičnem zavodu. — A. B. T. J.

Pri kroničnem nahu du Vam priporočamo vsakodnevno izpiranje nosne dupline s toplo 1% raztopino kuhinjske soli ali pa borove kisline s pomočjo irrigatorja za nos. Po izpiranju namažite nosno sluznico s 2% Zinc. sulf. Vsekakor bi pa bila ob priliki preiskava po strokovnjaku na mestu. — 2 BL. Skoraj vsaka kapavica zapuša tudi če je popolnoma ozdravljena sledove na sluznici, ki se pojavljajo v redkem izcedku in pa kalni seči. Če se pri večkratni mikroskopski preiskavi ne najdejo go- koki, ste lahko popolnoma brez skrbi in ne dražite sluznice z močnimi medikamenti. Tu pa tam se lahko izperete s slabo raztopino hipermangana. Ogibajte pa se ostrih jedi in alkoholnih pijač, za notranjo desinfekcijo pa pijte Rogaško slatino in uživajte tu pa tam tablete Helmitol. — M. H. Tolščo na trebuhu odpravite s primerno dieto in telovadbo. Izvajajte redno take vaje pri kateri stojijo v akcijo predvsem trebušne mišice t. j. počep, dviganje nog v ležečem položaju, veslanje. Pasivno se prežibajo trebušne mišice pri masa- ži, najbolje v parni kopeli. Apetit si zmanjšate s tem, da pred kosilom in večerjo pojedete par bonbonov. Ogibajte se močnih in mastnih jedi, glad pa utešite s sadjem. — S. Č. Ni izključeno, da je malarija zmanjšala odpornost telesa in ste sedaj bolj podvrženi glavobolu in prehladu. Tudi herpes je mogoče v vzročni zvezi z malarijo. Priporočamo vam pregled krvi, na vsak način pa kure z arzenom in železom. — A. Š. Ker so bradavice na omenjenem mestu lahko nalezljivega značaja, je pred poroko brezpogojno potrebna zdravniška preiskava in to čim prej, da se lahko glavo vsaj enkrat na teden umiti z mlačno vodo in katranovim milom. Če so na koži plasti masčobe in roževine, jih zmečajte najprej s svežim oljem ali ribjo mastjo, nato odstranite z milom masčobe in umijte glavo s sledečo vodo: Tanina 10 gr. rožene vode 50 gr. vinskega cveta 10 gr. — D. C. Če se vam po formalinskem spiritu močno lupi koža, potem opustite to zdravljenje, izmenjajte vsak dan nogavice in obutev, kopajte se dnevno v mrzli vodi, po

kopelji pa umijte noge s francoskim šganjem. V nogavice nasujte salicilen puder. V skrajnem slučaju pa pride v poštev obsevanje.

Zdravljenje s sadjem in nekuhana hrana

V novejšem času uživa sadje in nekuhana hrana velik ugled, in to po vsej pravici, ker vsebuje taka hrana veliko vitaminov, je osvežujoča in pospešuje prebavo. Pretravnanje pa ni na mestu, ker tudi mešana hrana vsebuje dovolj potrebnih vitaminov.

Ciste kure s sadjem se izvedejo ne samo s sadjem, ampak se mešajo tudi z nekuhanimi sočivjem; paradižniki, orehi, bučna zrna itd. Najbolje je, da se med posamezne dneve vrine enkrat ali dvakrat na teden »sadni dan«. V posameznih slučajih se lahko take sadne kure raztezajo na eden do tri tedne. Kar je več, postane lahko nevarno. Vred male količine kalorij so take kure posebno priporočljive za shujšanje tudi zaradi tega, ker telesu odtegnejo solnih tvarilne vode. Vred pomanjkanja solnih tvaril je tudi uspeh pri arteriosklerozi in visokem krvnem pritisku razumljiv. Sadni dnevi se predpisujejo tudi pri nekaterih kroničnih boleznih členkov, ker odtegnejo vodo iz telesa in s tem razbremene členke. Pri putiki izločujejo sadni dnevi včasih ogromne količine sečne kisline iz organizma. Da sadje pospešuje prebavo, je znano. Bolje pa je, da se solata in nekuhana hrana ne soli.

Vendar pa vsebuje nekuhana hrana tudi marsikatero nevarnost. Predvsem ima ta način hrane malo kalorij in beljakovin. Napadno je torej smatrati nekuhana hrana kot edino pravilno in naravno, tudi zaradi tega, ker človeški prebavni organi niso kos takšni količini čisto vegetarijanske hrane, kot je potrebna za vzdrževanje ravnotežja hrane in za prenosno tvarine. Razen tega je sadje pogosto vir nalezljivih bolezni.

Vegetabilna nekuhana hrana je torej v gotovih primerih jako koristna, pretravnanje pa, kakor povsodi, tudi tukaj lahko škoduje.

ŠAH

Urejuje dr. Milan Vidmar

Jesen prinaša nove nade. Šahovski klubi nimajo več praznih šahovnic. Ljubljanski klub na pr. ima že svoj turnir. Naši igralci se pripravljajo na medmestno tekmo. Ljubljana hoče na vsak način postati šahovski prvak v državi.

Našemu savezu se je med tem vendarle posrečilo iz somborskega turnirja izveliči novega nacionalnega mojstra. Schreiber in Tot sta, kakor znano, v Somboru delila prvo in drugo nagrado. Oba sta hotela postati mojstra. Zato jima dvoboj za mojstrsko čast ni dišal.

Savez je pravilno storil, da je ostal trd. Tudi šah je potreben deflacije. Mojstrov, vsaj navidezni, je šahovski svet prepoln. Savez je hotel videti krl. Ljubše mu je bilo, da ni novega mojstra nego da nastaneta dva.

Schreiber in Tot sta ugriznila v grenko jabolko. Pa se je pokazalo, da ima Tot močnejše zobe. Ugriznil je odločilno in si priboril mojstrsko čast. Tako je prav. Šah je borba, ne trgovina.

V vročih poletnih dnevih so letos tudi dunajski šahisti mislili na vodo. Niso pa hoteli zapustiti šahovnic. Originalen izhod so našli. V Klosterneuburgu pri Dunaju so našli lepo kopališče. Njegov direktor jim je pa priredil turnir. Turnir v kopalnih hlačah je nova reč. Dobro je uspel. Znani dunajski mojster Baldur Hönliger je odnesel prvo nagrado.

Velemojster Tartakower zbira šahovske miniaturo. Zelo kratke partije. Marsikaj zanimivega je nabral. Seveda bi pri tem svojem delu moral začeti s stvarmi, ki so nekoliko šarmantne. Šarmantne seveda ne za Tartakowerja, temveč za onega, ki stakne mat v veliki naglici.

Najkrajšo partijo gotovo poznate. Svoje ime ima. »Norčev mat« prinaša. V dveh potezah:

Beli: 1. f2—f4 e7—e5
Črni: Tako se začneja Fromov gambit.
2. g2—g4?? Dd8—h4+
Nekoliko daljša je miniaturo, ki prinaša »črevljarjev mat«, kakor ga Nemci imenujejo:
Beli: 1. e2—e4 e7—e5
Črni: 2. Lf1—c4 Sb8—c6

3. Dd1—f3 Lf8—c5??

4. Df3×f7+

Oba, prav gotovo sramotna mata imata več variacij. Bedaki jih že najdejo sami, brez posebnega navodila. Primerilo pa se je, da je močan igralec v nekem turnirju našel prav tako hitro pot kakor »črevljar-jit«. Imen ne bom navajal, miniaturo pa je mična:

Beli: 1. d2—d4 e7—e5
Črni: Bajé najboljša prva poteza.
1. . . . . Sg8—f6
Tako vas uči hipermoderna šola.

2. Sb1—d2
Beli hoče obdržati kontrolo nad važnim centralnim poljem e4 od vsega početka v rokah.

2. . . . . e7—e5
Nekakšen budimpeštanski gambit.
3. d4×e5 Sf6—g4
Vse to je zelo naravno.

4. h2—h3??
Grozota! Beli misli, da bo preganjal predrznega skakača in prav nič mu ne prihaja na um, da so možne hude reči. Partija je v resnici že končana:

4. . . . . Sg4—e3!!
Če sedaj beli ne žrtvuje dame, je mat:
5. f2×e3 Dd8—h4+
6. g2—g3 Dh4×g3

Seveda se je beli že po četrti potezi udal. V zadnji številki »Wiener Schachzeitung« pripoveduje Tartakower — da se vrnem k njegovim miniataram — naslednjo zgodbo.

Preteklega 25. junija so Holanci priredili medmestno tekmo. Znani mesti Rotterdam in Leyde sta postavili svoje junake. Mojstru Oskamu, ki ga šahovski svet dobro pozna, je sedel manj znani Demmenda nasproti. Temu neznanemu junaku je usoda namenila žalostno toda nesmrtno šahovsko slavo. Naslednja miniaturo jo opeva.

Beli: dr. Oskam Črni: W. Demmenda
1. e2—e4 d7—d5
To je tako imenovana škandinavska obramba, ki ni na najboljšem glasu.

2. Sg1—f3

Oskam očitno ne mara znanih variant. Mogoče je tudi poznal svojega moža. Zato je najbrže naknadno zavlil v malo znani Tennysonov gambit: 1. Sg1—f3, d7—d5 2. e2—e4. Ta gambit je pred desetletji inspiriral Madžar, ko so iznašli svoj budimpeštanski gambit: 1. d2—d4, Sg8—f6 2. c2—c4, e7—e5.

2. . . . . d5×e4
3. Sf3—g5
Tennysonov in budimpeštanski gambit se očitno razlikujeta samo v tem, da prvega igra beli, drugega pa črni.

3. . . . . Lc8—f5
Tartakower pravi, da beli po 3. . . . . Sg8—f6 lahko zelo hitro mobilizira: 4. Lf1—c4, e7—e6 5. Dd1—e2. Zato priporoča 3. . . . . e7—e5 in misli, da beli potem ni primoran igrati 4. Sg5×e4, temveč, da lahko ostreje igra 4. d2—d3.

4. Sb1—c3 Sg8—f6
5. Dd1—e2
Ogroža kmeta na e4, grozi pa tudi De2—b5+

5. . . . . e7—c6
6. Sg5×e4 Sb8—d7??

Črni očitno ne mara dvojnega kmeta na f6. Po nesrečni svoji potezi je črni proslil nasprotnika, naj mu ne počene takoj kontroline ure, ker da mora za nekaj minut zaradi ura opravka iz dvorane.

»Vaša ura b' vso 'nost ostala tam kjer je« je mirno odgovoril Čsak in prismolil je mat:

7. Se4—d6
Seveda je partija vzludila senzacijo. Nekaj dni kasneje je advokat Oskama po-klicatelnično klient in ga zaprosil, da mu naglo uredi neko zadevo: »Hitro, tako po Vaše« je rekel, »v sedmih potezah«.

ELIX izdrživa
sijalica

Peen:

Pravljica

Republika Gurania je tega leta srečno absolvirala svojo štirinajsto revolucijo in novo izvoljeni predsednik Ramiro Spada je imel polne roke dela. Neprestane revolucije so zrahljale finance in morale cvetoče republike. Neplačani dolgovci so narasli do fantastičnih števil, celo tvornice orožja — ki so poznane po svojih dolgoročnih kreditih — so ustavile nadaljnje dobave. Ljudstvo, živeče v nepretrgani revoluciji, groznici, se je vdalo kvar-tam, likerjem, kokainu in vinu.

Strogi, a pravični Ramiro Spada je videl, da vodi ljudska razbrzdano de-želo v novo revolucijo, zato je izdal stroge naredb.

Za pijančevanje je kratkoma dolo-čil smrtno kazen.

Toda žejnih in revolucionarnih Gu-ranijcev ta kazen ni oplašila. Kakor ob-sedeni so popivali naprej. Električni stol je deloval v permanentni in ino-zemski delniški družba, ki je dobavljala tok po industrijski ceni, je delala mas-tene dobilke. Ramiro Spada se je ustra-šil velikih računov in poklical je k sebi starega revolucionarja kolega Pabla Viñeza, ki je bil točasni minister za hi-gieno.

»Povej mi, dragi Viñez, kaj naj storim? Ljudje so kakor obsedeni! Se ma-lo se ne plaše električnega stola — pi-jejo kakor za stavo! In kar je najbolj žalostno — naši lastni pristaši so pi-janci. Včeraj so aretirali moji organi ministra financ Pedra Alvareza — pi-jan je razgrajal na trgu Revolucije! Ali naj pomorim vso Guranijsko? Le za-kaj se ljudje kljub najhujši kazni ne od-povedo pijači?«

»Ker jo ljubijo, dragi tovariš pred-sednik!« je odgovoril izkušeni Pablo Viñez.

»Za božjo voljo! Kaj ne vidijo, da jih pijača uničuje, da fizično in finan-ci-čno propadajo?«

Pablo Viñez je zmignil z rameni.

»Odgovori!« je zakričal nesrečni Ra-miro Spada.

»Odgovori ti bom, toda ne takoi — počakaj do večera. Zdaj pa mi dovoli — da grem!«

Jezzen in nezadovoljen je odstavil predsednik izkušenega tovariša Pabla Viñeza.

Zvečer je zabrnel telefon v pred-sednikovem kabinetu. Vabil ga je Viñez na večerjo.

Viñez je predsednika vljudno sprejel, peljal ga je v jedilnico, posadil ga je v foteli, izza peči je privlekel špansko steno z japonskimi vzorci ter jo p sta-

vil pred se in pred predsednika.

»Zdaj pa, dragi kolega — pred-sed-nik, izvoli počakati par minut — in vi-del boš, zakaj ljudje ljubijo pijačo!«

Vrata so se odprla in sluga je prive-del v jedilnico tri osebe:

Prvi je bil slepec, drugi pohabljen revolucionar brez nog, tretji premra-žen, suh berač, ki ni imel na sebi dru-gega, kakor stare kopalne hlačke, ki jih je bogve kateri užaljeni rekorder odvrnil v kopališču.

Sluge so jih posadili za mizo, nano-sili so jim celo baterijo buteljk najbolj-sega vina. Predsednik Ramiro Spada se je čudom čudil, kje je dobil izkušeni in trezni minister Viñez toliko te oso-vrjene pijače.

Pablo Viñez pa je prijel začudenega predsednika za gumb pri telovniku in mu zašepetal:

»Zdajle, dragi predsednik, boš dobil odgovor, ki si ga zahteval donoldne pri zaupnem sestanku od mene! Potr-pi samo par minut!«

Sluge so pridno nalivali, slepec, po-habljenec in berač pa so z užitkom srkali žlahtno kapljico.

Ko so izpraznili že lepo število bu-teljk, je slepec naenkrat dvignil čašo in ginjen izpregovoril:

»O žlahtna pijačica, kako okusna si, kako sladka in ognjena, kako lasna in

Filip Uratnik:

Naloge našega brezposelnega skrbstva in banovinski bednostni fond

Prvi del te velevažne razprave je bil objavljen 22. septembra ter je prinašal ugotovitve komisije o bedi v rudniških revirjih.

Slika, ki jo je podala komisija, se tudi to zimo ne bo dosti spremenila. Brezposelnim rodbinam je vzela racionalizacija zaslužek za trajno. Sezonska konjunktura lahko zaposli delno zaposlene rodbine za par dni v tednu več. Brezposelni pa na zaposlitev v nobenem primeru ne morejo računati — tudi če bi se konjunktura trajno izboljšala.

Kdo naj tu pomaga? — Občine?

Komisija ugotavlja: Po navedbi Trboveljske premožnostne družbe je računati, da bodo padle občinske davčine zaradi zmanjšanja izkazanega čistega dobička v vseh revirskih občinah v letu 1933 za okrog 60% od onih za leto 1932 pri sedanjih gre v milijone. O občinskem socialnem skrbstvu tu ne bo moglo biti več govora. Se redno funkcioniranje revirskih občin bo tu ogroženo, ako ne pride pomoč, zlasti ako se izpadle davke ne bodo nadomestile pravočasno z nakladami na premož. Ali naj tu pomaga nerudarsko prebivalstvo? Krediti so v revirjih nekakšni cvetoči obrt in trgovino tako uničiti in upropastiti, da od tu ni pričakovati nikake pomoči več. Komisija je ugotovila, da se potrebna samo v okolici revirjev, če se razmere ne izboljšajo, velika javna dela, ki morajo dati samo na medzad več milijonov dinarjev. Že sam Trboveljski problem se z dohodki bednostnega fonda ne da rešiti. Potrebno bi bilo večje posojilo, ki bi se amortiziralo z dohodki bednostnega fonda. Predvsem je pa potrebna velika akcija za odvajanje poplone brezposelnih in brezposelne mladine z revirjev in za povečanje oddaje premož. Komisija je bila mnenja, da je treba ustanoviti takoj poseben stalen organ, ki naj bi začel reševati vse to iniciativno in velikopotezno. Problem Trbovlje je velik in težak. On se drugače, kakor s sredstvi javne oblasti in to z znanimi sredstvi ne da niti načeti, kaj sele rešiti.

Zato sem bil seveda vesel, ko sem zvedel, da bo začela naša banska uprava taka sredstva zbirati.

Za samo ob sebi umevno pa sem smatral, da se ta sredstva ne bodo pobirala od rodbin, ki zaslužijo na mesec po 300 Din čistega zaslužka in da je treba oprostiti vse davce in nameščence, ki so osvobodjeni radi prejemnih zaslužkov uslužbenkega davka, tudi te davčine. Kak poimen naj bi imelo pobirati davke od ljudi, ki ne morejo živeti in so potrebni sanj javne pomoči?

Zdelo se mi je, da tekst uredbe računa s tem. Poročajo pa mi, da gre davčna praksa preko vsega tega. Predvideva se, da se bi zbralo iz revirjev po sedanjih praksi na dohodkih za bednostni fond okrog 800 do 900.000 Din, od teh 300.000 Din od davčincev, od katerih dve tretjini dobesedno gladuje.

Ni mi treba poudarjati s kakšnimi čustvi spremlja to delavstvo diskusije in natež, ki pušajo odprto vprašanje, ali ne bo šel znan del teh dohodkov za gradbeni material in ali se ne bo uporabljal sredi prihodnjega leta kdo ve kje za banovinske ceste.

II.

Preidimo sedaj na analizo podatkov o brezposelnosti, ki jih zbirajo naše Javne borze dela in občine naših večjih mest.

Pri Javnih borzah dela se prijavljajo brezposelni, kadar postanejo nezaposleni. Ako dobe kasneje brez posredovanja Javne borze dela zaposlitev, pa tega borz dela navadno ne prijavljajo. Javne borze dela izločajo prijavljene z evidence prijubo, s potekom določenega roka. Zato ne dajejo številke stanja pri njih evidentiranih nikake prave slike o stanju brezposelnosti.

Nekaj več nam pove za določen čas zbrano razmerje med številom slučajev povpraševanja po delavcih in ponudbi dela. Razmerje med prvo in drugo številko je bilo za vse borze dela Slovenije 1. 1929 26.333 — 26.408, 1. 1931 18.907 — 23.715, 1. 1932 pa 13.439 — 26.880.

To se pravi: Leto 1932 bi Javne borze dela 13.441 delavcem, ki so se pri njih za delo prijavili, ne morele nuditi dela, tudi, ako bi prijeli ti delavci za vsako delo, ki so jim ga Javne borze dela nudile.

Pri poedinah Borzah dela je bilo leta 1932 zgornje razmerje naslednje:

Povpraševanje po delu	Ponudba dela	Razlika
Ljubljana	2767	9890
Maribor	3159	6653
Celje	1874	3533
Murska Sobota	5639	6804
	13439	26880

Tudi prednje razlike ne označujejo stanja brezposelnih. Večar pričajo, kako Javne borze dela v Sloveniji radi brezposelnosti kot posredovalnice dela vedno bolj odpovedujejo in kako veliko je bilo v poedinih krajih število slučajev, ki niso mogli nuditi prijavljenim nikakega posla.

Popolnoma sigurno pa so brezposelni oni delavci, ki so jim dajale borze dela ob določenih terminih brezposelno podporo. Tu je kontrola stroga. A tudi to število ne označuje vseh brezposelnih, temveč samo tisti del, ki so ga borze dela opirale. Večinsko število brezposelnih mora biti mnogo večje. Brezposelni imajo pravico do podpore pri borzah dela povprečno le okrog 3,5 tedna na leto, kasneje pa ne, četudi so ostali še dalje brez posla in najsi so se tako potreni.

To je treba vedeti, predno si predložimo naslednje zanimive podatke o podporah, izdanih od Javnih borz dela v Sloveniji v letu 1932:

Rednih podpor se je izplačalo:

Pri Javni borzi dela:	Tedenskih podpor Din	Iznos podpore Din
Ljubljana	7786	745.003.—
Maribor	2799	251.483.—
Celje	1056	165.200.—
Murska Sobota	72	5.784.—
	11713	1.167.470.—

Podpor v skrajni sili pri:

Pri Javni borzi dela:	Tedenskih podpor Din	Iznos podpore Din
Ljubljana	919	113.925.—
Maribor	479	41.868.—
Celje	42	51.048.—
Murska Sobota	23	2.940.—
	1833	209.681.—

Tedenski obrok redne podpore je znašal okrog 100 Din, tedenski obrok podpore v skrajni sili pa 115 Din.

Redna podpora je znašala povprečno po okrog 350 Din na podpiranca in leto.

Redno podporo je prejelo v Ljubljani 2200, v Mariboru 800, v Celju 300 podpirancev.

Največ podpor se je razdelilo v zimskih mesecih. Meseca januarja je razdelila Javna borza dela v Ljubljani 736 tedenskih podpor (cca 271 podpirancem), borza dela v Mariboru 421 tedenskih podpor (cca 143 podpirancem) in Borza dela v Celju 219 podpor (cca 130 podpirancem). Vse tri borze dela so razdelile za mesec 128.000 Din podpor (Ljubljana 60.000, Maribor 40.000, Celje 28.000 Din).

Natančno rodbinsko in poklicno statistiko teh podpirancev smo zbrali v trenutku, ko to pišemo, samo še za Javno borzo dela v Ljubljani. Vendar se lahko sklepa iz teh podatkov, ki vsebujejo nad polovico podpirancev, kakšna je bila sestava podpirancev tudi pri drugih borzah v Sloveniji.

Javna borza dela v Ljubljani je podprila leta 1932 skupno 3174 brezposelnih. Od teh jih je stanovalo 1008 v mestu Ljubljani, 1031 v predmestju in v travmavah in avtobusi z Ljubljano zvezanih občinah, 1135 pa izven tega območja.

Podpore je dobilo 1548 rodbinskih poglavarjev, med njimi 1425 moških, ter 1620 samcev, med njimi 1066 moških in 554 žensk.

Po poklicu so se delili podpiranci tako-le: Poljedelstvo in gozdarstvo 12, vrtnarstvo 12, kamenje, zemlja, ilovica, steklo 247, kovinarji 262, industrija strojev, instrumentov, aparatov 159, mizarstvo 261, usnarstvo 54, tekstilna industrija 48, tapetniki 18, oblačilna industrija 212, industrija papirja 46, industrija hrane 108, gostilne in kavarne 47, kemična industrija 30, gradnje nad zemljo 96, grajičarji 116, pomožni tovarniški delavci 874, trgovine 101, težaki 153, javni promet 12, hišna služnina 156, svobodni poklici in razno 127.

Se zanimivejša je slika o brezposelnih v Ljubljani, ki se da razbrati iz podporne akcije socialno političnega odseka mestne občine ljubljanske.

Ta slika je razvidna iz naslednjih pregledov:

Borze dela	Med njimi družin, octov	Samcev brez družine, octov	Ostali samci	Vseh rodbinskih poglavarjev	Vseh rodbinskih članov
1932					
avgust	80	67	10	3	477
september	73	53	15	5	658
oktober	100	63	27	10	983
november	336	236	70	30	2706
december	543	381	112	50	2115

1933

Borze dela	Med njimi družin, octov	Samcev brez družine, octov	Ostali samci	Vseh rodbinskih poglavarjev	Vseh rodbinskih članov
1933					
januar	819	546	200	73	6769
februar	829	475	200	154	7452
marec	822	525	198	99	6769
april	369	259	22	9	963
maj	106	75	22	9	963
junij	60	41	11	8	423
julij	84	83	7	4	459
avgust	69	45	10	4	477

Po glavnih pravicah panogah so se delili podpiranci takole:

Zasebnih namešč.	Profesijo- nistov	Drugih delavcev
1933		

1933

marec	279	225	615
april	122	95	262
maj	34	27	76
junij	19	17	43
julij	24	19	52
avgust	20	18	45

V denarju so podpiranci dobili:

Služajev podpir.	V teh-tih dinarjev.	Ena podpora je znašala Din:
1932		
avgust	102	3.1
september	117	5.3
oktober	173	10.8
november	555	28.3
december	907	78.7

1933

avgust	102	3.1	30.5
september	117	5.3	45
oktober	173	10.8	62
november	555	28.3	51
december	907	78.7	85

Vseh podpor se je razdelilo na mestnem magistratu v Ljubljani od avgusta 1932 do avgusta 1933 za 680.455.25 Din. Krila je iz izdatke Mestna občina do iznosa 200.000 Din iz rednega proračuna, ostanek 480.000 Din pa iz sredstev pomožne akcije. Od podpore se je izdalo:

V živilih	Din 421.326.—
v hrani	> 19.388.—
v denarju	> 55.631.—
v obleki in obuvi	> 9.394.—
delavcem pri zaslišanjih	> 174.716.—

Meseca januarja se je dodelilo na mestnem magistratu na dan povprečno po 76 podpor. Zaslišalo pa se je dnevno še mnogo več strank, čakalo pa jih je na podpore zopet več, kakor je bilo zaslišanih.

Od mestne občine mariborske v trenutku, ko to pišemo, se nimam odgovarjajočih podatkov. Naravno bi bilo, da bi bilo število proslincev v Mariboru za okrog polovico manjše. Podpore, odpadajoče na podrednega brezposelnega, pa so morale biti v Mariboru večje, ker se je pomožna akcija v Mariboru posebno dobro organizirala in dala večji donos, nego v Ljubljani.

Ako resimiramo iz zgornjega najvažnejše, bi ugotovili:

Po zgornjih podatkih bi se dalo oceniti, da je bilo navezanih lansko zimo na javno pomoč:

V področju Javne borze dela v Ljubljani 2000 rodbin, v Mariboru 1000 rodbin, v Celju 400 rodbin, v področju Glavne bra-

tovske skladišnice 1000 rodbin, skupaj 4400 rodbin.

Lani smo imeli za podpiranje teh rodbin približno sledeča sredstva na razpolago:

Od Javne borze dela 1,4 milij. Din, od pomožne akcije 1,3 milij. Din, iz rednih budžetov občin 0,3 milij. Din, Trboveljske premožnostne družbe 1 milij. Din, skupaj 4 milij. Din.

K temu je prišla državna podpora za zaslišana dela, ki pa se je porabila povetini v poletnih mesecih.

Na brezposelno rodbino bi prišlo na leto po tem računu po nekaj nad 900 Din javnih podpor.

Povprečna rodbinska podpora je še manjša, ker se je razdelo zlasti pri borzah dela velik del podpor samcem.

Ako bi bile zgoraj navedene rodbine res popolnoma brez zaslužka, bi bile zgoraj navedene podpore tudi za najskromnejše preživljanje rodbin premajhne.

Za napredek meščanskih šol

Sklepi na zboru učiteljstva v Celju — Letos je v dravski banovini že 178 razredov

Celje, 7. oktobra.

Včeraj se je zopet enkrat zbralo nad sto učiteljev meščanskih šol, da se razgovore o težavah in nadlogah, ki tajejo te za praktično izobraževanje našega naroda gotovo najvažnejše šole. Predsednik sekcije za dravsko banovino g. ravnatelj Maks Hočevar je izčrpo poročal o društvenem delu, o izpremembah v upravljanju društva, o blagajniški reviziji, o beograjskem kongresu, o razstavi v Beogradu o društvenem glasilu in o »Razorih«. Njegovo poročilo je vzbudilo splošno pohvalo. Zivahna debata je pokazala, da se ta učiteljski parlament zaveda v polni meri vseh svojih dolžnosti do kralja, naroda in države, da pa je pri izpolnjevanju teh dolžnosti velikokrat ovrzan od neprilik, katerih ne more kar tako premostiti, zakaj v izvajanju prosvetne politike ni najti vedno prave skladnosti, vmesne instance niso zmerom obveščene o ukrepih nadrejenih, ali pa se zgodi narobe. Letos so se težave meščanskih šol še prav posebno pomežile in učiteljstvo je sprejelo soglasno sklepe, ki jih v celoti navajamo, da ž njimi opozorimo vso javnost na dejstvo, da naj vse naše oblasti pokažejo več razumevanja za meščanske šole, ki so v tekočem šolskem letu doletole dijaštva več, da je napolnilo 26 novih razredov. Vse državne meščanske šole imajo letos v dravski banovini 178 razredov, lani pa 152. Zaradi pomanjkanja prostorov in učiteljev pa je bilo odklonjenih še najmanj 10 razredov in vzporednih. Sklepi, ki jih je zbor soglasno sprejel, se glasijo.

Premeščenje, ki ga lahko smatramo za kazensko premeščenje ali za odstavitev brez navedbe vzroka, ali se ne izvrši brez predhodne preiskave. Prosimo šolsko oblast, da prevede vse nastavnike državnih meščanskih šol v po zakonu določene skupine in v službenim letom odgovarjajoče stopnje posameznih skupin. Vsi pedagoško izobraženi učitelji večini naj se smatrajo za nastavnike meščanskih šol. Upravitelji meščanskih šol naj uživajo naravna stanovanja kot službena stanovanja, za katera ne plačajo odškodnine. Kjer takega stanovanja ni, plača občina upravitelju kraju primerno odškodnino. Učiteljem, ki so poročene z nastavniki ali upravitelji, ki ne uživajo naravnega stanovanja, naj se prizna stanarino v smislu zakona o Narodnih šolah. Zvanje upravitelja meščanskih šol naj se v smislu uradnega zakona zopet vpostavi. Sedanje maksimiranje učiteljev in temu sledeče maksimiranje tedenskih učnih ur je fizično nevedrno.

„Roksi“ na mariborskem odru

Za »Glembajevimi« smo dobili v tork premiero Baryja Conneresa veseligrad »Roksi«. To je teaterski tovarniški izdelek Amerike, tako nekako za »weekend«, ko se človek utrudi in potrebuje pri odpočitku zabave, ki ga ne sili k premišljevanju. Kot tak izdelek ima ta notranje plehka veseligrada vse vrline solidne firme, ki dobavljajo svojim odjemalcem brezhibno blago. Sestavljena je iz preizkušnih, šal, znanje komike, ki mora učinkovati in konfliktov, ki se morajo »razrešiti« lepo zadovoljno, da gledalec za božjo voljo ne bi ostal ob koncu še kakšen problem, ki bi mu lahko kvaril zdravi meščanski smisel. Vse po programu: najprej delo, potem zabava in naposled mehka postelja! V gledališčih pravijo taki veseligradi »oddihi« in je zato kot solidno blago priročno v Evropo in kaj carinskih mešam, nesolidnosti valute in ne-rešenosti vprašanja vojnih dolgov. Tudi v Jugoslavijo je prišla in naposled v Maribor.

Ta mala uboga Roksi, ki črpa silno modrost »svolih« centence iz zbirke izrekov za vse priliko življenja, je našla v g. Jožetu Kovčicu umevaločega režiserja, ki ji je dodal vse, kar ji je še manjkalo. Preprosto, solidno, kakor se spodobi. Tako jo je sprejelo tudi občinstvo, ki je ob premieri še precej na grozlo zasedlo gledališče. Preveč napora ni bilo treba ne pri režiserju, ne pri igralcih, zato je šlo prav gladko. G. Pavle Kovčič je bil že Harrington kakor se spodobi; najprej copatarsko popustljiv, naposled pa dobrodušno energičen. Kako bi pa sicer zmazala mala Roksi brez njegove nenaadne odkrite energije? In potem gospe Harringtonova, tista zakoneka žena, ki je postala v takih komedijah že »standardizirana« Made in America, ali pa kjerkolik. Odigrala jo je prav tako ga. Zdravkova. Njena ljubljenska Graca, njena hči po stodoletni skrajnosti, je bila ed. Starčeva, očetova hči Roksi na gđ. Kraljeva. Potem dva ženina: Gracein Bill Caldwell in Roksiin Tony Anderson. Prvega je vpostobil poročeno g. Nakrst drugega prav tako g. Jože Kovčič. Galerijo figur zaključujeta epizodi Mary Baxterjeva in odvetnik Francis Patrick O'Flaherty. Mary je bila ga. Savinova, ki je kar ustvarjena za take žensčine. Francis je na obudil k življenju srečno posnemačjo nekoga »Furilana«.

Čitajte tedensko revijo ŽIVLJENJE IN SVET

Letos bo odpadel znesek 1,3 milij. Din od pomožnih akcij, — ki po uvedbi posebne banovinskega davka, ki je zasedel glavne vire pomožne akcije, letos ne more uspeti, ter 1 milijon prispevka Trboveljske premožnostne družbe, ki bo letos iz istega razloga odpadel.

Za izpadlih 2,3 milijona dinarjev bo moralo brezposelno skrbstvo v Ljubljani, Mariboru in revirjih letos radi vpeljave banovinskega bednostnega fonda zmanjšati podpore, ki so bile že lani docela nezadostne. Najmanj ta znesek bi se moral dirigirati v te kraje, da bi mogle nuditi socialno politične ustanove v teh krajih to, kar so lani. Nočem pa s tem otvarjati borbe za kvote pri razdelitvi bednostnega fonda. Popolnoma soglašam s tistimi, ki pravijo, da mora tvoriti pri upravljanju bednostnega fonda vsa dravska banovina enoten in nedeljiv teritorij.

(Konec sledi).

Radio

Nedelja, 8. oktobra.

LJUBLJANA 8.15: Poročila. — 8.30: Gimnastika. — 9: Versko predavanje. — 9.30: Prenos cerkvene glasbe. — 10: Otroci in sadi. — 10.30: Operetna in operna glasba: izvajata ga. Ribičeva in g. Banovec s spremljevanjem radio - orkestra. — 11.30: Koristi uživanja grozda in sadija, škodljivost uživanja alkohola. — 12: Čas, plošče. — 16: Kmetijska ura. — 16.30: Otroška tragedija (Schönherr), izvajata dramski studio Fr. Delaka. — 17.30: Plošče. — 20: Plesna glasba radio - orkestra. — 20.30: Plošče. — 21: Kuplete poje g. Bajda, vmes citre. — 22: Čas, poročila. — 22.15: Radio jazz.

BEOGRAD 11.30: Narodne pesmi. — 15: Orkester. — 17: Plesna glasba. — 20: Mozartov koncert v D-duru za violino in orkester. — 20.30: Zborovski petje. — 22.40: Plesna glasba. — ZAGREB 12: Plošče. — 17: Godalni trio. — 20.15: Pevski koncert. — 22.15: Plesna glasba. — PRAGA 19.20: Prenos Puccinijeve opere »Turandot« iz gledališča. — 22.30: Plošče. — BRNO 19.20: Prenos opere iz Prage. — VARSAVA 18.40: Laha glasba. — 20: Koncert orkestra in solistov. — 22: Godba za ples. — DUNAJ 10: Orgle. — 11.20: Pesmi. — 12:

PRISVEM

TRIO TRON-CIVI!

selektivna a reprodukcija bode odlična!

Zastopnik za Jugoslavijo: F. L. Roentfeld, Beograd, Jeleni venec.

Orkestralni koncert. — 15: Komorna glasba. — 17.25: Godba na pihala. — 19: Violinski in klavirski koncert. — 20: Mešan program. — 22.15: Plesna glasba. — BERLIN 20.05: Koncertni večer. — Plesna glasba. — KÖNIGSBERG 20: Mešan glasbeni program. — Plesna glasba iz Berlina. — MÜHLACKER 20.10: Veliki koncert Verdieve glasbe. — 23: Nočni koncert iz Frankfurta. — BUDIMPESTA 18: Mažarske pesmi. — 19.30: Klavirski koncert. — 20.25: Operetni večer. — Laha in plesna glasba. — RIM 17.15: Vokalen in instrumentalni koncert. — 20.45: Večer operetne glasbe.

Ponedeljek, 9. oktobra.

LJUBLJANA 12.15: Plošče. — 12.45: Poročila. — 13: Čas, plošče. — 18: O konserviranju pozneza sadija. — 18.30: Naše okopavine. — 19: Plošče. — 19.30: Poročila za inozemstvo. — 20: Plošče. — 20.30: Peter večer, sodeluje g. Cesar, član Narodne gledališča. — 21.30: Čas, poročila, radio - orkester in radio jazz.

BEOGRAD 16.30: Orkestralni koncert. — 19.30: Komorna glasba. — 20.30: Opera »Rigoletto« na ploščah. — ZAGREB 12.30: Plošče. — 20.15: Ciklus Beethovnovih simfonij na ploščah. — 22.30: Godba za ples. — PRAGA 18.25: Godba na pihala. — 20.05: Koncert iz Brna. — 20.30: Revija. — BRNO 19.25: Večer Fučikove glasbe. — BRNO 19.25: Večer Fučikove glasbe. — 20.05: Novejša teška pesmi. — 20.30: Revija iz Prage. — VARSAVA 18.20: Violinski in klavirski koncert. — 20: Operetni večer. — 22.15: Plesna glasba. — DUNAJ 12: Orkester. — 17.25: Nastop novih solistov. — 20: Opereta. — 23: Koncert na ploščah. — BERLIN 20.05: Bachova glasba. — Godba za ples. — KÖNIGSBERG 20.10: Zabaven program. — 21.30: Bachova proslava iz Langenberga. — MÜHLACKER 20.10: Koncert pevskega zbora in orkestra. — 22.45: Laha glasba. — 23: Istorijske. — 24: Nočni koncert. — BUDIMPESTA

